ПОЛИТИКИН ЗАБАВН[ИК]

БРОЈ 1253

2.1.1976. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГО

4 динара

КОМПЛЕТАН СТРИП
ДЕЛТА 99

Ripley Веровали или не!

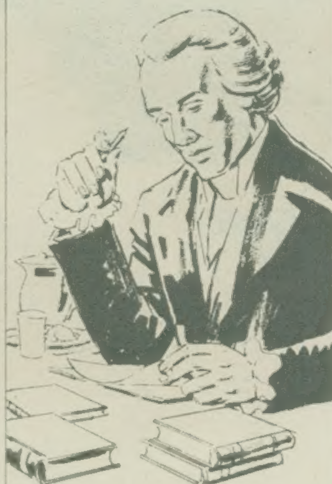
ЖЕНЕ у неким крајевима Албаније имају ношњу тешку и по 50 килограма – **готово двоструко више од најтежих оклопа средњовековних витезова.**

КОРУ овог БАОБАБА крај језера Њаса (Африка) извајала је природа.

Овај **КУПАСТИ ПУЖ** који живи у водама Великог аустралијског коралног гребена не сме се ухватити за љуштуру јер по себи има мале отровне бодље.

ЧОВЕК КОЈИ 52 ГОДИНЕ НИЈЕ НАПУСТИО БИБЛИОТЕКУ

ЖОЗЕ БАЗИЛ ВАН ПРАЕТ (1754–1837) библиотекар Краљевске библиотеке у Паризу више од пола века јео је и спавао у библиотеци **не изишавши из ње ни један једини пут.**

Ова Капела у Дому (Француска) цела је уклесана у гранитној стени.

4 ОД 12 СЛУЖБЕНИКА удружења ратних ветерана у Анкориџу (Аљаска) **славе свој рођендан истог дана – 7. априла.**

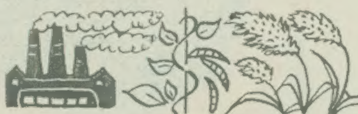
1253/2

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● прве новине на свету излазиле су у старој Кини око две хиљадите године пре наше ере. Биле су писане руком.

● канадски ботаничари су недавно проучавали дејство загађивања на неке биљке. Тако су дошли до закључка да боб, јечам и хељда боље успевају у градској загађеној средини.

● један кинески новинар је 1895. године у свом чланку овако описао бицикл: „То је мала гвоздена мазга која се води за уши а покреће се када се ногама удара у стомак".

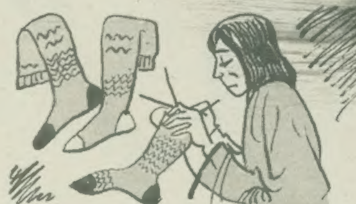
● на Мадагаскару, великом острву и независној држави у Индијском океану, постоји скоро четрдесет различитих врста лемура, необичних животиња са великим очима и рукама сличним као у мајмуна и...

људи. У неким покрајинама овог острва домороци ове животиње сматрају фантомима који доносе несрећу.

● другог јуна 1975. године све птице у кавезима у Сао Паолу у Бразилу угинуле су. Разлог: велика загађеност ваздуха. Овај град са седам милиона становника један је од најзагађенијих на свету.

● прве ручно плетене чарапе направио је Енглез Виљем Ли 1589. године. Већ 1611. године Ли је конструисао машину за плетење. Неки Колбер заинтересован овим, послао је своје људе да виде ову машину и године 1656. у једном париском предграђу исплетена је прва серија машинских чарапа.

● реч студент пореклом је из латинског језика и настала је од глагола стударе — изучавати, студирати. Међутим, тек у 14. веку у средњовековном латинскм реч „студентес" означава ученика универзитета.

● прве чачкалице употребљавала су још давно семитска племена. Пре него што је чачкалице открила Европа, оне су већ биле познате у Кини и Индији.

Walt Disney

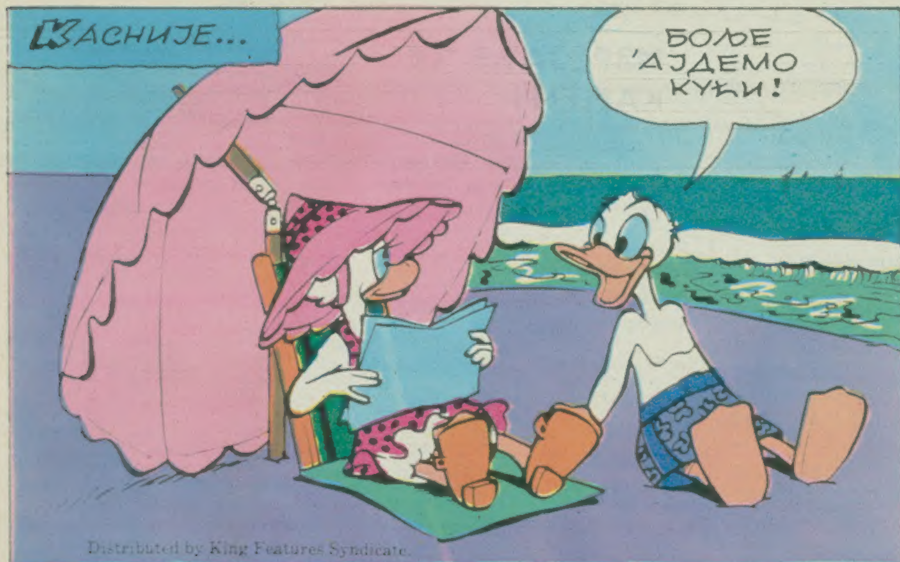
ПАЈА ПАТАК

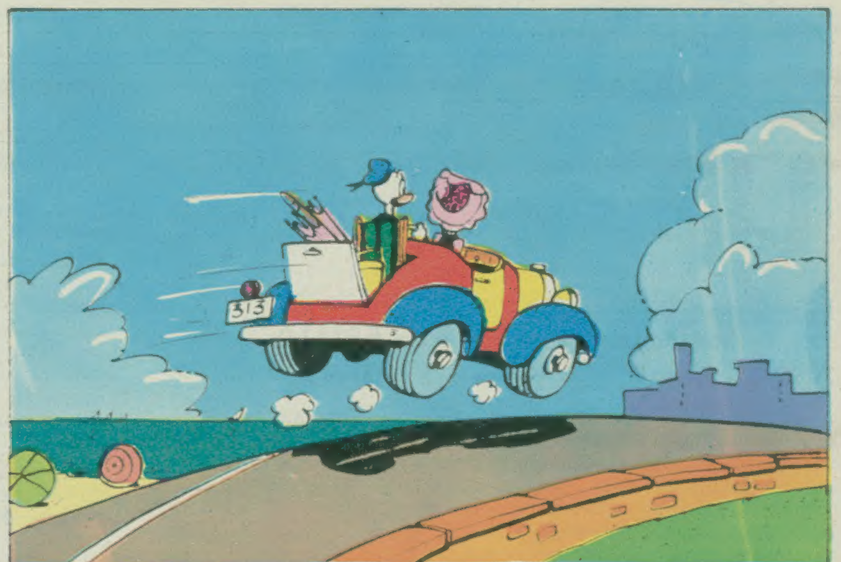

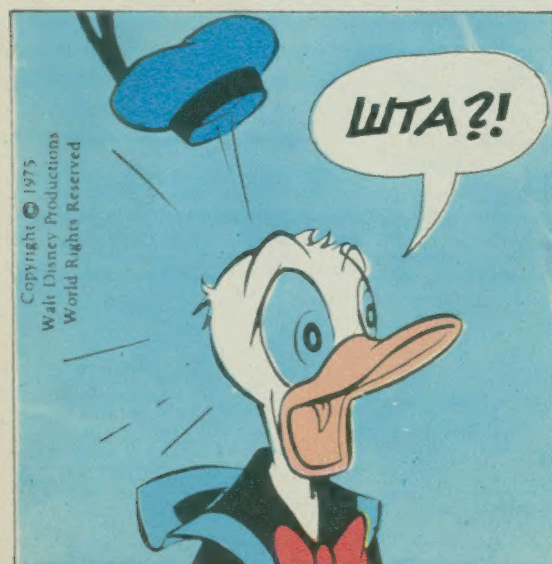

МЕХМЕД ТРБОЊА

Рођен је 1915. године у Мостару. До почетка ослободилачког рата био је обућарски радник. Рано је приступио напредном омладинском покрету и учествовао у свим акцијама мостарске партизанске организације. Одмах после доласка Немаца укључио се интензивно у припремање устанка. Извео је низ веома смелих акција за прикупљање оружја и муниције.

Трбоња је био један од првих бораца познатог Мостарског батаљона. Безбројне су акције из којих се почела испредати легенда о неустрашивом Мехи Трбоњи и његовим друговима.

Иако тешко рањен у Петој непријатељској офанзиви он као командир чете Десете херцеговачке бригаде учествује у завршним борбама за ослобођење. Радио је неко време у Секретаријату за унутрашње послове, а онда отишао у пензију — као резервни капетан ЈНА.

ЧОВЕК У БЕЛОЈ ДОЛАМИ

У оном страшном метежу на Сутјесци његово држање ме је збуњивало и љутило. Схватио сам много касније, после рата, ко је Иван Горан Ковачић.

Последњег дана пробоја на Сутјесци ишао сам у колони рањеника, у склопу Савине дивизије. Исцрпљени, застали смо на једном превоју Тјентишта. Био је то предах пре него што ће бригада кренути у последњи јуриш.

Био сам немоћан. Рањен, дан раније избачен сам из строја и још нисам могао да се навикнем на свој нови положај. Готово љут што ништа не могу да учиним ни да изменим, склонио сам се за једну букву и чекао. Недалеко од мене прошао је Сава Ковачевић са члановима оперативног штаба. Журили су и нешто уз пут расправљали не обазирући се на нас рањенике.

— Па, куда ће? Удариће на немачке „пипке"! — рекох пун сумње другу до себе. Јер, непријатељ нас је стегао у непробојан обруч.

Изнад нас се уто зачу паклена митраљеска паљба а мало затим дође и вест: Погинуо Сава!

Примили смо то као одузимање сваке наде за живот.

Борба се ипак наставила. Цео дан протекао је у прегоњењу сад напред сад назад, а онда се један батаљон у неустрашивом залету пробио и заузео Милинкладе и Хрчавку. За нас рањенике уследио је покрет.

На једном пропланку изнад Тјентишта у групи бораца приметих једног у белој долами. Био је бос, само у чарапама и, колико се осећам, и панталоне су му биле беле. Ишао је према мени полако, испијена лица и мршав, али с неким чудним живим погледом због којег сам и обратио пажњу на њега.

ВРЕЋИЦА БРАШНА

Пошто виде да ми се остали обраћају, да издајем наређења, тај више него необичан партизан приђе ми и рече:

— Ја сам Горан Ковачић, члан политодела Пете црногорске.

Рекао ми је још нешто, али се више не сећам. Био сам исцрпљен и једва сам се држао на ногама, па му љутито одговорих:

— Нема више ни „полит" ни икаквих других одела, сад смо сви борци. Где ти је пушка?

— Немам је — рече мирно.

— Ево ти пушка — рекох и пружих му ону којом сам сам се поштапао.

Горан узе пушку оклевајући, као нешто што му је непотребно.

— Где су ти ципеле?

— Немам — одговори опет тихо, као да то није важно

— Ево ти ципеле — готово се сажалих и пружих му швапске гојзерице које сам нашао уз пут.

Горан узе ципеле, али опет ничим не показа никакву радост, као да сам му дао нешто што је терет. То ме наљути:

— Ти си одморан. Био си у политоделу па ти неће бити тешко да понесеш мало терета. Ево ти ова врећица брашна и добро је припази.

Нешто раније наишли смо били на џак брашна — у борби, у оном хаосу експлозија и митраљеских рафала нека наша јединица изгубила је коњче с брашном и ја сам га поделио борцима као изванредну драгоценост.

Горан се мало намршти, али без речи узе преосталу врећицу брашна. После тога нисам више обраћао пажњу на њега јер се морало журити.

Изненадио сам се: био је без пушке и бос!

ИЗРЕЗАЋЕ ТЕ КАМЕН!

Одлучио сам да са својом групом пођем уз Сутјеску, веровао сам да нам се Немци на тој страни неће надати, а то је истовремено, преко Гацка, био најбољи пут за Херцеговину. Већ смо били високо у страни, испод некаквих литица и требало је ко зна колико још да се пентрамо.

Рањеници су се кретали с напором. Многи су заостајали.

После дужег хода, узнемирен, застадох да сачекам колону која је ишла иза мене. У њој је био Горан. Док је пролазио поред мене поглед ми случајно паде на његове ноге. Био је опет бос!

— Где су ти гојзерице?! — упитах.

— Бацио сам их, тешке су.

Гледам га и никако ми није јасно какав је то борац, човек, као да је изван себе, одсутан и духом и телом.

— Остави то брашно и иди по ципеле — кажем му.

— Где ћеш по херцеговач-

ком кршу бос, изрезаће те камен!

Погледао ме је и осмехнуо се. Затим се без речи вратио по ципеле.

Пентрали смо се мучно, ћутке, читаву ноћ, кроз шикаре и беспућа. Нисам веровао да туда човек може проћи. Понекад сам се осврнуо да видим јесу ли сви на окупу.

УЗАЛУД ТРАГАМО

Негде пред зору, на литицама преко пута села Изгора, нагазисмо на телефонске жице.

— Швабе! — викнух и људи погледаше. Убрзо се зачу лавеж паса. Испред нас, према селу, налазила се немачка заседа. Дао сам сам знак за повлачење.

Идући назад, у некакву шуму, открили смо у близини поточић. Целу ноћ морила нас је жеђ и сад смо по цену живота пошли да је утолимо. После гутљаја хладне воде која нас је окрепила осетили смо неподношљиву глад. Схватио сам да нећемо моћи даље ако се нечим не поткрепимо па сам наредио да се сваком да по шака брашна које смо мешали с водом и јели. Био је то наш први прави предах откако смо кренули. Пребројавао сам израњављене и исцрпљене људе, било их је двадесетак.

Око нас су, и спреда и отпозади, у кратким размацима шеткали немачки митраљезци, оглашавале се пушке, а ту и тамо, као упозорење, чули се неразумљиви швапски узвици. Нисам смео дозволити да ме заокупе црне мисли. Одабрао сам неколико обраца, оних у којима је још било снаге, и уз један пропланак Зеленгоре пошао са њима у извиђање. Једино је још туда било могуће проћи. шуњали смо се неко време кад се одједном зачу:

— Халт! Халт!

Да прихватимо борбу, није вредело. Сатрли би нас Вратили смо се брзо, без икакве наде. Међу друговима које смо оставили крај потока неких више није било.

— Где је онај? — питам раздражен.

— Који? — окрећу се другови.

— Онај у белом.

Нико није знао да ми каже куд се део Горан. Сазнао сам једино да се распитвао за своје другове Симу Милошевића и Веселина Маслешу који су у оном метежу заостали негде на Сутјесци.

После безуспешног трагања за Гораном наставили смо пут. За два дана стигли смо у Мостар, у избављење.

У селу Врбица, недалеко од Сутјеске, неколико дана касније четници су ухватили и убили Симу Милошевића и Горана Ковачића.

После рата прочитао сам „Јаму", потресну поему Ивана Горана Ковачића. Тек тада сам разумео овог необичног борца у белој доломи.

ШЕСТОРИЦА С МУНИЦИЈОМ

Дигли смо из италијанског складишта око двадесет и три хиљаде метака, сандук бомби и седам пушака. Али требало је све то и изнети из Мостара!

Моју групу, увек исте другове од којих се нисам одвајао ни у једној акцији (Хасан Захировић, Рифат Фрењо, Мустафа Ћемаловић , Младен Балорда и Ахмет Пруфул), позваше једног дана, фебруара 1942, у Штаб одреда.

— Идите у Мостар — рече командант Ненад Васић. — Повежите се с партијском организацијом и набавите муниције по сваку цену. Само, без буке...

Са Борачког језера пошли смо преко брда, упреко. Кретали смо се слободном територијом и све до Мостара није било опасности. Партизанска стража налазила се тих дана на улазу у Мостар, у селу Добрч, сат хода од центра града.

У први мрак стигли смо у нашу стару базу, изнад италијанске мензе. Били смо ћутљиви и забринути јер нам је овог пута задатак био кудикамо тежи: усташе и Италијани постали су опрезнији а магацини с муницијом добро чувани.

Као што смо очекивали, следећег јутра стигао је Караца, који је радио у италијанском магацину оружја. Он нам је испричао све што је било потребно да сазнамо о магацину.

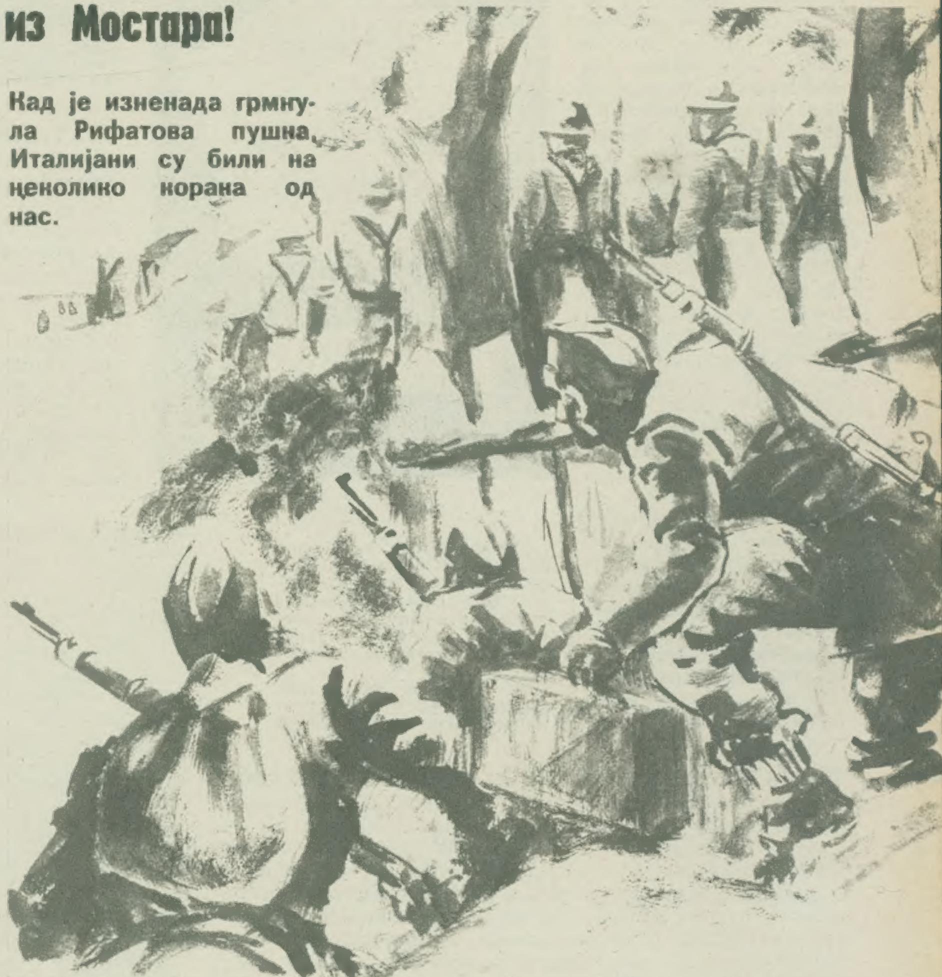
У истој кући, у подруму испод италијанске мензе, налазила се радионица „Тотових" аутомобила. И ту смо имали свог човека — Омера Чибера Бега. Позвали смо га и затражили да нам припреми један камион на који ће прикачити таблицу „проба". Тотови камиони превозили су вредне заплењене ствари за Немачку. Италијани, усташе, па чак и Немци нису смели да их заустављају. На то смо и рачунали.

Шињели на конопцу

По муницију смо кренули путем којим смо раније већ два пута пролазили: преко крова складишта, па кроз магацин за одела а онда двориштем.

Кад смо излазили из магацина за одела, у мраку, угледали смо стражара. Један од другова требало је да га ликвидира, али искрсло је нешто непредвиђено: између стражара и нас налазио се конопац преко кога су висили шињели.

— Чекај — рекох тихо другу плашећи се да не направимо гужву. У том тренутку, као да га је неко наговорио, стражар се окрену и изађе на капију. То му је спасло живот а нама ослободило пролаз.

Кад је изненада грмнула Рифатова пушка, Италијани су били на неколико корана од нас.

Велики катанац на вратима складишта отворили смо дупликатом кључа. Ускочили смо унутра и хитро почели да купимо муницију док је један друг напољу пазио на стражара. Овај се није појављивао па смо мирно, враћајући се истим путем, понели драгоцени плен у базу.

Те ноћи узели смо око двадесет и три хиљаде метака, сандук бомби и седам пушака. Али, акција још није била готова.

Рикну пушка

Део муниције наменили смо херцеговачком одреду. Зато смо убрзо после изласка из магацина пошли са неколико сандука на гробље где је требало да нас чека „делегација". Мали Рифат Фрењо (било му је тада седамнаест година), носио је у руци пушку која је, по нашој процени, била неисправна. Управо кад смо хтели да претрчимо цесту, наишла је италијанска патрола и ми се склонисмо иза ограде. Али Фрењо поче нешто да бара око пушке и она одједном опали — рикну! Ми се следисмо.

Италијани су у том тренутку били неких четири-пет метара испред нас. Сетих се команданта и његовог упозорења да не правимо гужву. Готово је, помислих, и с муницијом и с нама!

Као да се ништа није догодило, Италијани су ишли својим путем. Нису се чак ни осврнули, од страха ваљда.

За сваки случај

Мало касније пронашли смо „делегацију" херцеговачког одреда и предали јој сандуке муниције. Вратили смо се затим у базу, на спавање. Следећег дана требало је да муницију изнесемо из града.

Једва смо ишчекали 14 часова када се завршавао радни дан у „Тотовој" радионици. Радници су се разишли кућама и ми опрезно сиђосмо у двориште где нас је чекао камион. Стрепео сам хоћемо ли успети. Само да нас нико не опази, да не посумња.

Са сандуцима у којима је била муниција убацивали смо у камион и неке друге ствари, најбрже што смо могли. За само неколико минута све је било готово. Омер Чибер сео је за волан, ја до њега а остали се попели на камион, под цираду. Кренули смо полако, као да нам се никуда не жури.

Ћутали смо напети и нестрпљиви. Људи су нам се склањали с пута, бацали су на нас презриве погледе.

Без журбе смо прошли и кроз центар града док је око нас врвело од Италијана, Немаца и усташа. Гледао сам их и у себи се смешкао. За сваки случај држао сам спремну машинку.

Нестанак камиона још није био откривен и нико нас није заустављао.

(Из књиге „Живе легенде" Војислава Лубарде)

ОДЛИКОВАЊА НОВЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ (3)

Начин ношења ордена и медаља СФРЈ прецизиран је Статутима. Статути ордена и медаља који данас важе, донети су 20. децембра 1973. године.

Уз опис ордена речено је да ли се носе на левој или десној страни груди, а треба знати и то да се при ношењу више ордена и медаља мора водити рачуна о томе да њихово место на грудима буде у складу с њиховим рангом: старији орден је увек изнад млађег, а ако су у истом реду — ближе средини груди. Ако су то одликовања која се носе о траци, ордени имају првенство над медаљама, а старије одликовање се поставља ближе средини груди. Код ордена који се носе око врата уобичајено је да се у исто време носи више од два ордена, а веома је неуобичајено носити више од једне ленте у исто време. Ордени СФРЈ имају првенство над орденима других држава, осим у свечаним приликама када присуствују стране личности којима се жели указати највиша почаст: тада ордени земље из које је дотична личност заузимају почасно место. Ниједан држављанин СФРЈ не може примити ни носити страно одликовање ако није за то добио сагласност Савезног извршног већа или органа које Веће за то овласти.

ОРДЕН РЕПУБЛИКЕ СА СРЕБРНИМ ВЕНЦЕМ. Друга класа нашег најмлађег ордена додељује се за заслуге како су формулисане за Орден Републике са златним венцем, а носи се на десној страни груди. Разликује се од претходне класе по томе што су рубини замењени црвеним емајлом, злато сребром, а дијаманти су изостављени. Врпца је диференцирана сребрним медаљоном са државним грбом. Орден је установљен 2. јула 1960. године.

(Објављивање ове серије омогућила је Канцеларија ордена Председништва СФРЈ. Она је редакцији „Политикиног забавника" ставила на располагање и све материјале у вези с њима).
СВИ ОРДЕНИ КОЈЕ ОБЈАВЉУЈЕМО ДАТИ СУ У ПРИРОДНОЈ ВЕЛИЧИНИ

ОРДЕН НАРОДНЕ АРМИЈЕ СА ЗЛАТНОМ ЗВЕЗДОМ. Овај орден заузима двадесет и друго место у рангу ордена СФРЈ, а установљен је 29. децембра 1951. Додељује се за заслуге у изградњи и јачању оружаних снага СФРЈ или за нарочите успехе у руковођењу јединицама оружаних снага СФРЈ, њиховом учвршћивању и оспособљавању за одбрану независности земље. Од Ордена Народне армије са ловоровим венцем разликује се по томе што је зелено емајлирани венац изостављен, а прстен око медаљона измењен. До краја 1973. године додељено је укупно 4.190 Ордена Народне армије са златном звездом. Носи се на десној страни груди.

ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ЗАСТАВЕ СА ЗЛАТНИМ ВЕНЦЕМ. Деветнаести у рангу ордена СФРЈ, Орден југословенске заставе са златним венцем, установљен 26. новембра 1947, додељује се за заслуге на пољу јачања пријатељства и сарадње између наше и других земаља, као и за нарочите заслуге у развијању свести грађана у борби за независност. Састоји се од орденског знака, који се носи о траци око врата, и орденске звезде која се носи на левој страни груди. Аверс (лице) орденског знака садржи развијену заставу СФРЈ као централни мотив, а реверс (наличје) државни грб. Врпца је диференцирана минијатурном звездом. До 1. јануара 1974. године овај орден добило је 876 лица, међу којима и многи уметници.

ОРДЕН ЗА ХРАБРОСТ. Двадесет трећи у рангу ордена СФРЈ, установљен 15. августа 1943, један је од најстаријих ордена нове Југославије. Дело је Ђорђа Андрејевића Куна и носи мотиве првог партизанског оружја: пушку, секиру, косу, али и маслинову гранчицу као весника мира. Орден за храброст додељује се припадницима оружаних снага СФРЈ који су у борби против непријатеља извршили дела у којима је дошла до снажног изражаја њихова лична храброст или који су се на бојном пољу нарочито истакли личном храброшћу. За таква се дела овај орден додељује и грађанским лицима. Од 1973. године закон дозвољава да се Орден за храброст додељује и појединцима који у изузетно опасним ситуацијама, спасавајући људске животе или материјална добра, испоље изузетну личну храброст и самопрегор. Орден за храброст се носи о петоугаоно савијеној траци на левој страни груди.

ЗА ЗА

ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ЗВЕЗДЕ НА ОГРЛИЦИ. Двадесет четврти по рангу орден СФРЈ, установљен 1. фебруара 1954, идентичан је по облику Ордену југословенске звезде са златним венцем, али нема звезде на грудима. По димензијама, овај је орден нешто мањи. Додељује се за изузетне заслуге у разви-

СЛУГЕ У РАТУ И МИРУ

јању међународних односа између СФРЈ и других земаља и за развијање пријатељских односа и мирољубиве сарадње између наше и других земаља. Врпца је диференцирана сребрном минијатуром. До 1. јануара 1974. године било је додељено 129 Ордена југословенске звезде на огрлици.

ОРДЕН ЗАСЛУГА ЗА НАРОД СА СРЕБРНИМ ЗРАЦИМА. Орден заслуга за народ са сребрним зрацима, установљен 9. јуна 1945, двадесети је по рангу орден СФРЈ. Аутор нацрта за овај орден је Ђорђе Андрејевић Кун. Додељује се за заслуге стечене у борби против непријатеља, за ослобођење земље, за заслуге у изградњи социјализма и социјалистичких самоуправних односа, за организовање и учвршћење општенародне одбране, безбедности и независности земље, као и за заслуге у области науке, привреде и културе. За разлику од Ордена заслуге за народ са златном звездом, чија је врпца црвена с једном плавом пругом, овај орден има две плаве пруге у црвеној основи. Носи се на десној страни груди.

ОРДЕН БРАТСТВА И ЈЕДИНСТВА СА СРЕБРНИМ ВЕНЦЕМ. Установљен је 9. јуна 1945. године. Орден братства и јединства установљен је, у ствари, још 1943. године, али без класе. Две године касније сва лица одликована овим орденом призната су за носиоце I класе, а основана је и II класа. По извршеној замени редног броја класе симболом, II класа је добила име Орден братства и јединства са сребрним венцем, а њен ранг међу орденима СФРЈ је двадесет први! Носи се на десној страни груди.

ОРДЕН РАДА СА ЗЛАТНИМ ВЕНЦЕМ. Орден рада са златним венцем је двадесет пети по рангу орден СФРЈ, установљен 1. маја 1945. Ликови радника и раднице са цветом у руци, постављени су на подлози зупчаника, а у врху је отворена књига и срп и чекић. Као код Ордена рада са црвеном заставом, који је I класа овог ордена, основ за доделу су изузетне заслуге и успеси у привреди и рад од посебног значаја за напредак земље у осталим друштвеним делатностима. До краја 1973. године додељено је укупно 16.496 Ордена рада са златним венцем који се носи на десној страни груди.

ОРДЕН ЗА ВОЈНЕ ЗАСЛУГЕ СА ЗЛАТНИМ МАЧЕМ. Двадесет шести у рангу ордена СФРЈ, установљен 29. децембра 1951, додељује се за заслуге на пољу јачања оружаних снага, старешинских врлина и организационих способности, као што је наведено код I класе овог ордена — Ордена за војне заслуге са великом звездом. Овај орден се носи на десној страни груди.

Текст: Д. Ацовић; Снимци: Љ. Патрногић

НАСТАВАК У ИДУЋЕМ БРОЈУ

ЛАВИНА ПОД ШАРОМ

ЦЕЛУ НОЋ И ЦЕО ДАН ПОД СНЕГОМ, ПРИТИСНУТ ДАСКАМА И ГРЕДАМА БАРАКЕ КОЈА СЕ СРУШИЛА, ШЕСНАЕСТОГОДИШЊИ СМАЈО ЧАШИЋ МИСЛИО ЈЕ САМО ЈЕДНО: ДА ЛИ МУ ЈЕ БРАТ ЕЛМАС—ЖИВ!

Прво што сам зачуо било је потмуло крцкање горе, на плафону наше бараке. А онда се распукла дрвена таваница, па зидови. У топлу и полумрачну собу улетео је снег. Нису то биле пахуљице или грудве, већ читаво брдо снега, бела лавина, хладна и — смртоносна.

Рекао сам — бежимо! Заправо, само сам помислио то да кажем јер је све у мени одједном стало: крв, мисао, покрети су ми се укочили. Осетио сам туп ударац по глави, а онда бол, цело тело ми је забридело. Греде су пале на мене, притискале су ме све више. Остао сам да лежим згрчен између кревета, дебелих борових дасака од којих је била направљена барака и тела мојих другова који су само неколико тренутака раније били тако весели. А сада, снег нас је прекривао. Нисам могао да се померим, ни да дишем. Зар тако изгледа мој крај. Тутњало је небо и земља.

Изненада је наступила тишина, престао сам да схватам звуке. Само мрак, непрозиран, густ и ја у њему, сам, чак и без уздаха.

Не знам колико сам дуго остао непомичан, као да сам се плашио да ће се при најмањем покрету све поновити. Ипак, почео сам да пипам око себе. Наједном сам се укочио: напипао сам нечије лице, нос, очи... Ко ли је то, Марко, Милорад или мој брат Елмас! А да ли је жив? Тупо!

Нису то биле пахуљице или грудве већ бело смртоносно брдо.

ДАЛЕКО ОД КУЋЕ

Месец дана раније Елмас и ја решили смо да кренемо под Шар-планину, у клисуру реке Радике где је на Мавровском језеру прављена хидроцентрала. Отац је нашу одлуку тешко примио иако је знао да толику децу не може сам да храни.

— Чувај Смају! Он је још млад, може направити какву глупост — рекао је Елмасу који је имао 26 година. — Од сада си му отац и мајка.

Прикривао сам сузе док смо одлазили. Имао сам само шеснаест година и никад раније нисам напуштао кућу. А сада сам се упутио далеко од ње да постанем „свој човек".

Сместили смо се у бараке које су се налазиле у самом подножју Шаре. Пошто сам у групи био најмлађи, пријатељи са којима сам кренуо из свог села Изрока нису ми дозвољавали да радим тешке послове, већ су ме одредили да помажем магационеру.

У почетку, уживао сам у снегу који је непрестано падао. А онда сам почео да га се плашим. Снежни наноси су постали толико велики да су понегде достизали и три метра висине. Свако вече пред спавање моји другови су у шали плашили један другог, говорили да не причамо гласно јер можемо да покренемо лавину.

Предвече, кад би се сви вратили са градилишта, у малој бараци грејали смо промзле руке и сушили одећу изнад пећи бубњаре, певали смо, препричавали раније доживљаје, смејали се. Били смо тако млади. Чини ми се да смо те вечери, 11. фебруара 1956. године, били највеселији.

НЕМАН СЕ ПРИШУЊАЛА

Пре него што смо пошли на спавање мој брат и ја смо се сместили у кревет и по ко зна који пут наново читали писма која смо добијали од многобројних рођака, пријатеља и девојака. Елмас је седео преко пута, подвио је ноге испод кревета, наслонио се на једну шаку и гледао ме. Повремено сам подизао поглед са писама, значајно му се осмехивао или му намигивао када је отац невештим рукописом описивао како им је у кући празно без нас двојице, и онда када ми је девојка написала да ми је послала џемпер који је сама исплела.

Уто се зачуло пуцкетање, у почетку пригушено, налик на стењање. Дрво се опирало снегу који се као нека огромна неман кроз мрак и хладноћу пришуњала нашој бараци и навалила се на њу. Две крајности, две стварности: унутра ми — топли и живи, напољу лавина — хладна и подла. Провалила је у брвнару.

Када ме је треснула са кревета осетио сам ужасан страх који ме је потпуно парализао. Као да ме је огромна преса притисла преко груди. Покушао сам да померим ноге, можда сам то и учинио али покрет нисам осетио. А зашто се уопште мрдам када сам ко зна колико метара испод снега, сам самцијат, слаб и изломљен. И чему се надам!

НЕ ДАЈ МЕ!

Онда сам се сетио Елмаса. Пре несреће седео је непун метар од мене. Увек је био тако снажан, храбар, присебан. Зажмурио сам, пожелео сам мрак иако је био око мене. Видео сам га како отреса иње са себе, извлачи се из брвнаре, трчи уз снежне дине, саплиће се, пада, устаје... Позваће спасиоце, знам ја њега!

У шупљини коју су у снегу направила топла људска тела изненада, поред мене, неко је уздахнуо. Не, био је то ропац. Последњом снагом успео сам да испружим руку. Напипао сам прво џемпер, осетио сам грубу сељачку вуну, па широку ранфлу изнад чланка, рукав је био поцепан на лакту. Елмас је имао исти такав, мора да га је позајмио Кирилу. А рука овог човека, као и његово лице које сам последње дотакао били су тако хладни. По коси сам га препознао...

Све сам схватио, тада. Проклињао сам себе што сам пружио руку. Желео сам да је вратим и протрљам очи, па да вриштим, плачем и бусам белину која чак није могла ни да блешти у том мраку. Како ћу оцу изаћи на очи! Престало је да ми буде хладно, бол ме више није болео, срце ми више није куцало... а ја сам ипак живео и сузио у снежној гробници. Кад ли ће нестати тог ваздуха! Дубље сам га удисао све док нисам почео да губим свест.

● ● ●

Пробудио сам се у болници у Гостивару. Спасилачке екипе и војска данима су се пробијали до Мавровског језера, Стрезимира и Торбешког моста где је готово истовремено дошло до одрона снега.

Тек ту сам сазнао да сам једини од шеснаесторице, колико нас је било у бараци, преживео несрећу.

Б. Јеремић

(Хонорар за ову рубрику у износу од 300 динара припада Здравку Шурлану, Маљенска 6, Београд, који нам је послао информацију).

СУЛЕЈМАН ВЕЛИЧАНСТВЕНИ

Пошто је 1520. године збацио са престола свога оца Селима I, Сулејман II Величанствени (1494—1566) почиње дуготрајну борбу за моћ Османлије. Схвативши значај Европе и Средоземља Сулејман почиње да се припрема за освајање тих подручја. У свом првом походу 1521. заузео је тврђаву Купиник, код данашњег села Купинова у Срему, опустошио источни Срем и после двомесечне опсаде ушао у Београд, кључну тврђаву за продирање у средњу Европу.

Створивши у то време бројно највећу војску, Сулејман је 1526. продро у јужну Мађарску и у бици код Мохача нанео Мађарима одлучујући пораз. По повратку из Турске, где је угушио једну побуну, 1529. кренуо је преко Босне, опустошио Лику, Крбаву, освојио Јајце и Обровац, проширио државу освајањем Крима, Триполиса, Туниса, Алжира, Молдавије и Бесарабије и стигао под зидине Беча, али био је одбијен. Умро је за време опсаде града Сигета 1566. године при трећем походу на Беч.

За време дуготрајне владавине Сулејмана II Величанственог моћ Османлије досеже свој врхунац, а држава највеће територијално распрострањење. Сулејман се осим ратовима и освајањем бави и спровођењем реформи у законодавству, култури и просвети. Донео је низ закона којима је регулисао права и однос између сељака и феудалаца. Ојачао је централну власт и смањио привилегије хришћана чиме се број оних који су прешли у ислам повећао. Политичка и економска моћ турске државе доприноси развоју уметности и књижевности а Цариград постаје културни центар ислама. И сам Сулејман писао је стихове под псеудонимом Мухиби.

ЧУДОТВО

ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНЕ ПРЕДСТАВЕ МАЈЦИ ПЕТОГОДИШЊЕГ ЧАРЛСА СПЕНСЕРА ЧАПЛИНА »ПРЕПУКАО« ЈЕ ГЛАС. ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ ОН ЈЕ, САМ И ИЗГУБЉЕН, СТАЈАО ПРЕД ПУБЛИКОМ КОЈА ЈЕ МАУКАЛА И СМЕЈАЛА СЕ.

Сцена из првог Чаплиновог дугометражног филма »Малишан«, снимљеног 1921. године.

Стајао сам иза кулиса када је мајци „препукао" глас и претворио се у шапат. Публика је почела да се смеје, да пева у фалсету и мауче. Све је било мутно и неодређено. Нисам, заправо, схватао шта се догађа.

Бука је и даље расла и мајка је морала да се повуче иза кулиса. Била је веома узбуђена и почела је да се свађа с менаџером. Он се неочекивано окренуо према мени.

— Ти би могао да замениш мајку на сцени! — узвикнуо је. Вероватно се сетио како ме је једном видео да наступам пред кућним пријатељима.

НИЈЕ ИГРА

У свеопштој гужви менаџер ме је зграбио за руку и после неколико речи објашњења које је упутио публици оставио ме самог на сцени. И тако, пред блештавим светлима и лицима која су се губила у диму почео сам да певам.

Нисам отпевао ни пола песме кад је са свих страна према бини запљуштао новац. То ме је изненадило па сам прекинуо певање.

— Прво да покупим новац а онда ћу наставити — објаснио сам публици. То је изазвало буру смеха.

Тада се појавио менаџер с марамицом у руци, да ми помогне.

— Он хоће да узме новац за себе — рекао сам уплашено. Публика је почела још гласније да се смеје, поготово кад сам потрчао за менаџером док је напуштао бину. Вратио сам се кад сам видео да је предао новац мајци.

Сада ми је било већ лакше, осећао сам се сасвим пријатно, разговарао с публиком, играо и изводио имитације. Трудио сам се да опонашам мајку док изводи ирски марш. И кад је дошло до рефрена, одједном сам је видео у оном кобном тренутку кад јој је „препукао" глас. Успео сам и то да изведем.

ОДБАЧЕН ОД СВИХ

Изненадила ме је публика која је све ово примила као припремљену игру. Клицање и смех допирали су са свих страна, новац је и даље падао на бину. Када је мајка изашла пред кулисе да ме одведе, њена појава изазвала је буран аплауз. Био је то мој први наступ и — мајчин последњи. Имао сам тада пет година.

Те, 1892, године моја мајка, мала варијетска глумица Лили Харли, мој четири године старији полубрат Сидни и ја становали смо у једној изнајмљеној соби у предграђу Лондона. Мој отац, глумац у малим шаљивим комадима, живео је одвојено од нас и ретко нам слао новац. Издржавали смо се од мајчиних повремених хонорара.

Док се оца сећам само као мирног, замишљеног човека тамних очију кога су ценили као уметника и који је умро млад, у 37. години, од тровања алкохолом, мајку добро памтим. Имала је у себи ирске и циганске крви и била је лепа жена светле пути, љубичастоплавих очију, дуге светлосмеђе косе. Од тешког живота пуног брига, убрзо после мог глумачког дебија, нашла се у болници

Један од највећих филмских уметника данашњице Чарли Чаплин у време кад је, напустивши путујуће циркусе у Енглеској, отпочео каријеру у САД.

а Сидни и ја у сиротишту. Било ми је тада непуних шест година и осећао сам се одбачен од свих.

Мајци је понекад бивало боље па је излазила из болнице и у лондонским предграђима изнајмљивала собе где смо опет били заједно.

МАЧКА ГОСПОЂИЦЕ ПРИСИЛЕ

Једном, тек што сам пошао у школу, мајка ми је из неких новина преписала шаљиву рецитацију „Мачка госпођице Присиле" коју сам одмах научио напа- за време одмора, рецитовао једном другу, чуо ме је учитељ. Тражио је да одрецитујем песму поново, али пред целим разредом. Не знам зашто, сви су пуцали од смеха.

Учитељ ме је следећег дана, на моје велико изненађење, повео од разреда до разреда и у сваком сам поново рецитовао „Мачку госпођице Присиле". Сви су се смејали и пљескали ми. Био је то мој први додир са славом. Школа ми је постала занимљивија.

Нешто касније, кад ми је било осам година, добио сам место у глумачкој трупи „Осам ланкаширских момака". Мајка је тада била у болници па сам неколико месеци путовао с овом трупом по варошицама и на малим позорницама певао и играо, изводио све што сам умео.

А онда, пред мој десети рођендан, мајка се вратила кући, али је још била болесна. Сећам се колико смо били гладни. Зарађивао је само Сидни разносећи телеграме.

Кад је мајка ускоро поново отишла у болницу, Сидни је нашао посао на

Негде у планинама Чехословачке давно, врло давно, налазио се замак властелина Славоја Карасека. Властелин је имао два сина близанца — Вацлава и Јаромира. Кад су дорасли до коња, отац их је учио да јашу и лове и обојица су убрзо постали добри јахачи и ловци.

Године су пролазиле и близанци су израсли у стасите момке. Дошло је време и за женидбу. Вацлав се оженио Миленом Карасковом, ведром и лепом као сунчано јутро, лица белог као снег.

У великој, свечаној дворани замка Карасек на једном зиду је висио портрет плавооке Милене, а на супротном у пешчару израђен барељеф Вацлава како језди на Јитки, прекрасној кобили пепељасте длаке, коју је јахао Вацлав кад би пошао у лов са својим братом Јаромиром.

Једнога дана, каже легенда, као и обично заједно су пошли у лов Вацлав и Јаромир.

Јаромир се вратио сам... Вратила се и Јитка, markознојена и бела од пене и ушла у своју преграду у штали. Није дотакла ни зоби ни воде и угинула је после неколико дана, од туге за својим господарем.

И Милена је дуго лежала, лебдела између живота и смрти, а кад се опоравила, заувек је ишчезао њен осмех.

ЗВУК РОГА

Онога дана када се Вацлав није вратио из лова послуга у замку са страхом је пролазила великом двораном: са барељефа нестао

РНИ СМЕШАК

неком броду а ја сам остао сам. Продавао сам новине, радио у штампарији, дувао стакло, израђивао играчке и још много тога, само да не бих отишао у сиротиште. И нисам губио из вида свој коначан циљ: да постанем глумац. Стално сам мислио на то.

МАЛА СКИТНИЦА ШАРЛО

Срећа ми се једног дана поново осмехнула.

Обукао сам се најбоље што сам могао и отишао у једну глумачку агенцију.

— Колико ти је година? — упитали су ме.

— Четрнаест! — рекао сам иако још нисам био напунио дванаест.

Случај је хтео да је тој агенцији хитно био потребан дечак мојих година због неке турнеје и — примили су ме! Као да се свет одједном преокренуо, загрлио ме и посвојио. Иза мене је остао живот сиромашка и ја сам ступио у дуго прижељкивани сан о којем ми је мајка толико причала. Нисам више био анонимна сподоба из страћаре. Сада сам личност у позоришту! Готово сам заплакао...

После десетак година прешао сам на филм и то захваљујући понављању трагичног догађаја када је мај „препукао" глас. Као „млада звезда" трупе „Карно" изгубио сам на једној представи глас. Разочаран, пропалих нада и снова, пожелео сам да заборавим цело своје тужно детињство и да се отиснем у нови свет — у Америку.

Док сам наступао у једном малом позоришту у Њу Јорку, запазио ме је Мак Сенет, отац америчке кинематографије и ангажовао за филм.

У једном малом студију куће „Кистон" у предграђу Лос Анђелеса, названом Холивуд по жбуњу сјајног лишћа са црвеним бобицама, са двадесет четири године створио сам добро познати лик малог скитнице Шарла.

Изгубљен у великим панталонама и гломазним ципелама, тесном капутићу и маленом шеширу, с кратким брчићима, полуцилиндром и штапом од трске он је својим увек тужним смешком увесељавао људе.

Т. М.

Пун осећања и доброте, мали скитница Шарло освојио је свет.

ЈИТКА

О КОБНОМ ЛОВУ ВЛАСТЕЛИНА ВАЦЛАВА НАРОД ЈЕ САМО ШАПАТОМ ГОВОРИО. У ОСВЕТУ ВИТКЕ СИВЕ КОБИЛЕ СВИ СУ ВЕРОВАЛИ.

ЛЕГЕНДЕ О МЕСТИМА

је Вацлавов лик. Остала је само поносна Јитка. Јаромир је тада наредио да једном таписеријом прекрију цео зид.

Прошла је једна година... Јаромир се оженио Миленом. А она је, кад год би остала сама у замку, прилазила прекривеном зиду и подизала један крај само да би видела да је Јитка још ту. Несрећна господарица замка разговарала би с коњем а Јитка је одгајала главу од камена и лизала прсте оној која је још оплакивала Вацлава. И обећала је Милени да ће осветити свог господара.

О кобном лову народ из околине само је шапатом говорио, а у Јиткину освету сви су веровали.

Једног зимског дана Јаромир је у шуми испод замка организовао велики лов на јелене.

Слутећи да ће се тог дана нешто догодити. Милена је први пут пристала да изиђе из замка.

Почео је лов. Шума је одзвањала од веселих повика, лавежа паса... Хајкачи су опазили једног дивног великог јелена са десет рогова и натерали га у бекство према групи коју је предводио Јаромир.

Ловци потераше коње у трк и сви су као стреле јурнули стазом испод столетног дрвећа. Наједном, испред себе, опазише витку кобилу без јахача. Сви се зауставише, као да су угледали утвару. Милена пребледе...

Јитка . ! Откуд она . . ?

Неки хајкачи се покренуше, покушаше да је ухвате. А она се пропе и обори двојицу... Уто се из даљине зачу звук рога и пси појурише у том правцу бесно лајући.

Јитка се помамно пропела и оборила двојицу хајкача.

СВЕ ДАЉЕ И ДАЉЕ

Јаромиру је застао дах, лице му посиве, очи се исколачише од страха. Изненада, бездушно ободе коња и стреловито појури, а пепељаста кобила се нададе за њим пратећи га у стопу.

Остали ловци далеко су заостали, нису могли да сустигну две махните животиње.

Обливен хладним знојем Јаромир је узалуд покушавао да заустави коња. Шибало га је грање, руке му трнуле... Одједном пред њим искрсну јелен, шумски лепотан, кога су ловили. Јаромир хтеде да принесе рог уснама, да својим пратиоцима да знак да је јелен ту, али осети како га рука издаје.

Као пригушени одјек рога, који се није ни огласио, однекуд са снежног хоризонта зачу се танани зов...

Оба коња и даље су бесомучно јурила, сада већ упоредо прескачући потоке и јаруге. Прштао је плавичасти снег испод коњских копита, удаљавала се јека хајкача и лавеж паса. Коњи су јурили све даље и даље...

Плаховита кобила без јахача избила је испред Јаромировог коња који је слепо за њом јурио. Јаромиру већ дуго не помажу узде и мамузе. Његов коњ као помахнитао следи Јитку, упињући се да је достигне.

Кроз бесну трку Јаромир виде да коњи срљају ка огромној мочвари, доле испод шуме. Ужаснут осети у том часу да ће нестати у житком муљу, на оном месту где и Вацлав...

И искрсну му слика брата... Случајно је упао у муљ, а он, Јаромир, мирно је гледао братовљеву пружену руку која је тражила помоћ и није се ни померио да му помогне..

Далеко у шуми јелен је почео да посустаје. Пси су кидисали охрабрени звуком рога који се приближавао. Јелен, опкољен, изиђе из шуме на чистину...

ВИШЕ НИЈЕ ТАМО

Јаромиру се учини да је чуо слаб одјек ловачког рога, а онда и то нестаде...

Мочвара се благо заталаса и умири.

А тамо, пси су опколили шумског лепотана са десет рогова на поноситој глави. Нема му спаса. Хајкачи и ловци застадоше. Где је властелин Јаромир? Ко ће добити рогове као трофеј?

Сви су стајали, и јелен, и пси, и ловци. Нико не подиже руку да устрели животињу. Уто из шуме искрсну витка сива кобила. Зауставила се на ивици пропланка, ноздрве су јој подрхтавале, пара је избијала из њих. Нико се није усудио да јој приђе, само су је гледали, неми и пуни зебње. Неколико тренутака стајала је Јитка ту а онда нестала.

Милена се више никада није приближила оном застору на зиду. Знала је да Јитка више није тамо.

Остао је на зиду само отисак Јиткине потковице. Снажно се одатле отргла и винула да освети свога господара.

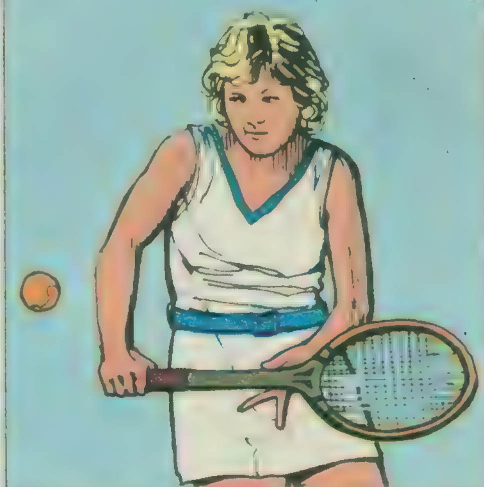
Ј. Ш.

СПОРТСКА КВИЗИЈАДА

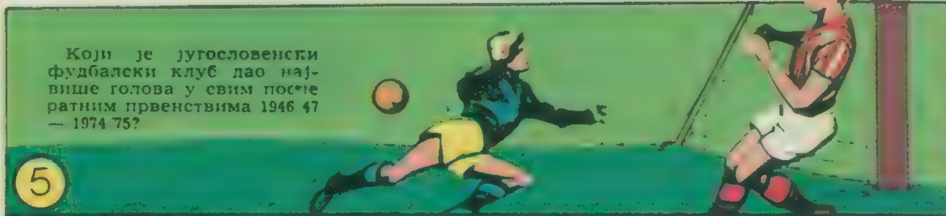
Најмлађи-најбољи

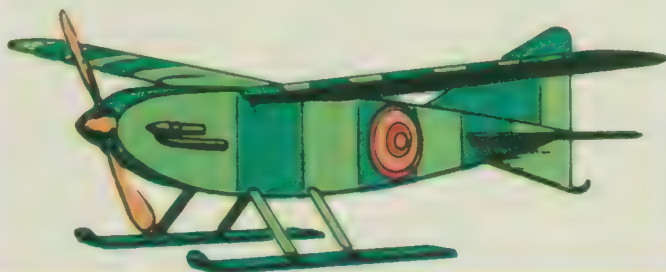

ОДГОВОРИ:

1. То су: Партизан (Београд), Црвена звезда (Београд) и Младост (Загреб). 2. То је национални спорт Шкотске. 3. Зове се Мима Јаушовец и чланица је Браника из Марибора. 4. Био је то Џорџ Бест, а национални трофеј „фудбалера године" освојио је 1968. године. 5. У свим послератним првенствима фудбалски клуб Црвена звезда дао је највише голова — укупно 1502 гола на 766 утакмица.

Слобода се брани и оружјем... 37

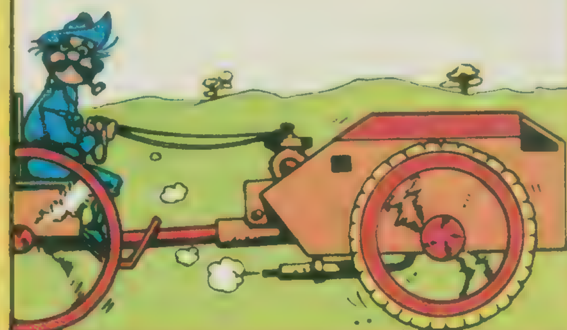
Стручњаци британске фирме „Хевиленд" конструисали су 1917. године летећу бомбу, претечу телеуправљане ракете. Ова летелица имала је мотор од 35 коњских снага а њоме је управљано радио-везом. Покушај је на самом старту пропао.

Американац Мехен конструисао је универзални шлем који је истовремено служио као ведро за воду, шерпа, лонац или лопата.

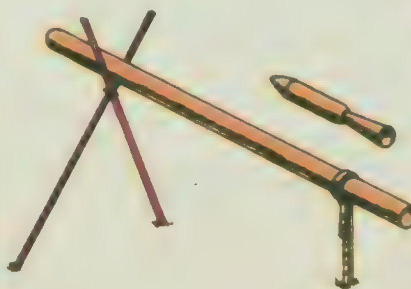

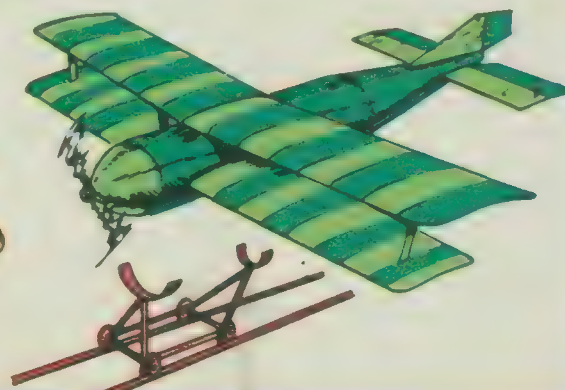
На цртежу је занимљив пројекат америчких инжењера који су 1917. године покушали да коњску вучу у артиљерији замене експлозивним мотором названим „механички коњ".

Последњих година првог светског рата немачке подморнице нанеле су огромне губитке савезничкој флоти. Да би надокнадили изгубљене јединице, савезници су се вратили на стару идеју још из 1848. о градњи трговачких бродова од армираног бетона са преградним зидовима дебелим највише 72 мм. Такође крајем првог светског рата Американац Р. Годерд конструисао је претечу базуке за борбу против тенкова. Цртеж десно приказује још једну летећу бомбу са мотором од 40 кс. Конструисана 1918. летелица је тежила 300 кг, од чега на експлозив отпада 150 кг. У току лета бомба се аутоматски ослобађала крила и остале конструкције.

Dik Browne ХОГАР СТРАШНИ

КОБНА НОЋ У ФРЕЖИСУ

— Брана је напрсла, вода ће ускоро пробити! Спасавајтеее! — викала је узбуђено нека жена. Престрављеном нареднику Лују Рестелу слушалица је испала из руке.

Око девет часова увече зазвонио је телефон у полицијској станици француског градића Фрежиса. Наредник Луј Рестел мрзовољно је пошао према апарату и једва задржавајући зевање подигао слушалицу. Зачувши узбуђени глас са друге стране жице пребледео је а крупне грашке зноја избиле су му по челу. Напипао је иза себе столицу и сручио се на њу а слушалица му је испала из руке. Из ње су и даље допирали панични узвици неке жене:

— Брана је напрсла, вода ће ускоро пробити! Спасавајтееее!

Само неколико минута после овог телефонског позива брана која се налазила десетак километара од полицијске станице попустила је. Ипак, наредник Рестел је успео да обавести командира а овај парохијског попа који је одмах, из цркве с брда, почео да звони на узбуну.

Док су звона брујала, џиновски талас висок преко шездесет метара рушио је све пред собом. Горњи и Доњи Фрежис и читава плодна долина у доњем току реке Реран били су преплављени.

То је био почетак једне од највећих послератних катастрофа које је 23. децембра 1959. године задесила Француску. Нико од 11 хиљада становника Фрежиса није могао да је наслути.

У ОРМАНУ НИЗ БУЈИЦУ

Брана на реци Реран била је понос Фрежиса. Висока преко шездесет метара а дуга две стотине, у величанственом луку спајала је два брда и на реци заграђивала велико вештачко језеро. Њен творац, искусни архитекта Андре Куан, направио је право ремек-дело од бетона: брана је на дну реке била широка шест метара а при врху само метар и по.

А када је дошло до несреће баш је то узето као главни разлог што се она догодила. Многи су тврдили да је брана била превише танка.

А само неколико сати раније један човек је могао да ублажи несрећу.

Био је то Андре Феро, надзорник на брани. Тог поподнева, док је вршио уобичајену контролу, приметио је да је ниво воде у вештачком језеру веома висок али да не прелази границу нормале. Изненада га је обузела нека зла слутња да може нешто страшно да се догоди јер му се учинило да брана стење под притиском огромне водене масе. Када је стигао кући, све је испричао својој жени и пријатељима. Али, они су се насмејали убеђујући га да све заборави, да је то само уобразио.

У тренутку када је Феро сео да вечера, зачуо је страшан прасак као да је огромна бомба експлодирала на периферији града. А затим је уследио други, па трећи... Одмах је схватио да је вода пробила брану. Нагло је скочио од стола, зграбио жену за руку и са њом истрчао у двориште. Али вода је била бржа!

Огроман талас понео је кров на којем су се налазили малишани.

Често се дешава да у таквим тешким ситуацијама деца покажу већу сналажљивост од одраслих. Тако је једанаестогодишња Вивијан Оливијери успела да спасе своја два млађа брата тако што их је сместила у један орман и гурнула га низ бујицу која је јурила градом. Држећи се за греду која је вирила са огољеног крова спасло се и троје од четворо деце породице Колстед. У тренутку несреће њихови родитељи били су у посети код својих рођака. Када је вода почела да продире у кућу, деца су се попела на таван а затим на кров. Велики талас га је затим понео док су се малишани грчевито држали за њега. Сутрадан су пронађени неколико километара даље, промрзли и уплашени али — живи.

УНИШТЕНО 155 ДОМОВА

Најстрашнија ноћ Фрежиса имала је и своје хероје. Међу њима се нарочито истакао полицајац Рене Влази који је без предаха једним хеликоптером надлетао кровове кућа и одатле спасавао унесрећене. У зору 3. децембра слетео је по тридесети пут... Али кров није издржао тежину летелице. У тренутку када је Рене помагао некој старици да уђе у кабину, дрвена конструкција крова је попустила и хеликоптер се сурвао. Захуктала елиса одсекла је главу овом храбром човеку.

Велику пожртвованост показао је и Жан Логос, шеф железничке станице. Пошто су биле прекинуте све телефонске везе он је, у блату до колена, сву ноћ бдео поред железничког места и махао фењером. Тако је успео да заустави два препуна путничка воза.

Тек сутрадан могло је да се види какву је пустош оставио огроман талас. Исход несреће био је поразан. Вода је пробила брану на њеној левој страни и за 37 минута сравнила са земљом све на шта је наишла. Страдало је око 400 људи, уништено је 155 домова а готово 2.000 породица остало је без куће.

Кад се сазнало за несрећу, из целе Француске почела је да стиже помоћ али и прва питања о њеним узроцима. Одмах је сва кривица сваљена на конструктора бране Андре Куена. Чак су и лаици тврдили да је бетонски зид био превише танак да би отрпео притисак од 50 милиона литара воде колико се налазило у језеру.

У тренутку несреће Андре је био озбиљно болестан. Потресен оптужбама које су свакодневно стизале, умро је шест месеци касније, потпуно сам и остављен од свих пријатеља.

ПРАВИ КРИВАЦ

Осам година касније, две екипе стручњака успеле су да открију узрок трагедије. После дугог и мукотрпног испитивања и проучавања пронађен је прави одговор: сама природа је поставила на свом месту замку. На левој страни реке у земљишту испод бране налазила се једна порозна стена са великом шупљином цилиндричног облика. У њој се скупљала вода, притисак се све више повећавао и једног дана — стена је пукла! Бетонски лук се тада заљуљао, на једном месту је напрснуо а при том је вода пробила пукотину.

Децембра 1967. године и јавно је признато да нема кривца за несрећу. Тада је одлучено да се Андре Куан посмртно рехабилитује и на тај начин исправи неправда која му је учињена.

А становници Фрежиса су одлучили да никада више на том месту не подигну брану. Иако је прошло шеснаест година од оне ужасне ноћи још не могу да је забораве.

М. К.

ТРАГОМ

ПУТ

Шведског инжењера Саламона Аугуиста Андреа пријатељи су одвраћали од наума да у варљивој летелици балону крене на опасан пут, у ледену пустош Северног пола.

— Све док она бела мрља на северу не буде испитана и док год се људи питају да ли је то копно или вода, наћи ће се занесењаци који ће свој живот стављати на коцку да би решили загонетку. А средства која мени стоје на располагању омогућиће ми да човечанству учиним услугу — одговорио је Андре.

Он није био први који је одлучио да крене на север. Пре њега неколико експедиција је копном и водом пошло у освајање Северног пола, али он је био први који се одважио да на крајњу северну тачку Земље допре ваздушним путем. Смели Швеђанин био је уверен да ће једино тако стићи до самог средишта Пола.

Године 1895. четрдесет једногодишњи истраживач и научник почео је да се припрема за остварење свог подухвата. За помоћ се обратио Шведском друштву за антропологију и географију. Међутим, та помоћ је била незнатна и Андре је кренуо од града до града: одржао је низ предавања о будућој експедицији, обилазио угледне богаташе. Осим богатих, који су се једино тако могли прославити, помоћ у новцу пружили су му Алфред Нобел и шведски краљ. Веровали су у њега јер за собом је имао једну врло успешну експедицију на Шпицбершка острва и доста расправљао о метеорологији и аеронаутици.

ОТКРИЋЕМО ТАЈНУ!

Када је сакупио 128.000 круна, за оно време велика сума, Андре помаже француским конструкторима да сагради балон. Убрзо га је примио и прегледао. Висок двадесет метара, балон је могао да лети месец дана без допунског пуњења.

— Балон је одличан! Открићемо тајну далеког севера — изјавио је Андре новинарима.

У лето 1896. године брод „Вирго" превезао је целу експедицију и балон „Северни пол" на острво северно од Шпицберга. Тамо је требало сачекати само јужни ветар. Чекали су данима...

Лето је прошло а ветар са севера није престајао. Експедиција је морала да

Т БЕЗ ПОВРАТКА

Тројица одважних Швеђана, први у историји, кренула су ваздушним путем на крајњу тачку Земље. Свет је дуго с нестрпљењем очекивао вести од њих.

се повуче пред арктичком зимом...

Следеће године експедиција је поново била на Шпицбершким острвима. Балон, који је сада носио име „Ерн", био је усавршен" имао је крму за управљање.

Једанестог јула 1896. године дуно је ветар с југа и Андре је јавио:

— Крећемо на пут! У име свих чланова експедиције шаљем отаџбини и пријатељима најтоплије поздраве!

Саламон Аугст Андре, Нилс Стриндберг и Кнут Френкел ослободили су балон и он се почео уздизати. Летео је неколико стотина метара. а онда га је варљиви ветар потиснуо у воду да би затим „Ерн" окомито полетео увис. Нико од истраживача није приметио да су три сајле запеле о неравнине у леду и прекинуле се на половину. Балоном се више није могло управљати! Препуштен ветру нестао је у облацима.

ПРЕВРНУТИ ЧАМАЦ

Свет је с нестрпљењем очекивао вести од истраживача. Дани су пролазили и тек месец дана после узлетања Андреове експедиције капетан норвешког туноловца ухватио је голуба-писмоношу са „Ерна" који је носио вест да је — после три дана лета ветар тројицу смелих носио према истоку.

После тога протекли су месеци без икаквих вести. Свет се забринуо за њихову судбину и експедиције, једна за другом, под заставама многих држава кренуле су у потрагу за „Ерном" и све се враћале без вести о несталима.

Тек после годину и по дана пронађен је један пловак са „Ерна", којег је још првог дана лета, с вешћу да је на балону све у реду, бацио инжењер Френклин.

Три године по узлетању „Ерна" норвешки ловци на фоке су на усамљеном Белом острву пловак који је био бачен истог дана кад и први:

„Пут добар. Налазимо се над ледом који се пружа у недоглед. Време дивно. Расположење одлично. Андре, Стринберг, Френкел"!

У лето 1930. године норвешки брод „Братвааг" са групом ловаца на фоке укотвио се код Белог острва, на 80° северне ширине и 31° источне дужине. Шестог августа један ловац је недалеко од обале угледао превррнути чамац с натписом: -Андре, поларна експедиција 1896". Ловци су дуго претраживали околину. На једној стени угледали су књигу: дневник тројице истраживача! Тако је после пуне 33 године откривена је истина.

НАДОМАК СИГУРНОСТИ

Првог дана лета Андреу и друговима изгледало је да им се срећа осмехује. Другог дана „Ерн" је, ношен ветром, јурио према западу кроз маглу. Услед хладног ваздуха балон се опустио и гондола је тандркала по леду. Дан и ноћ су избацивали драгоцени терет да би олакшали балон, да би се одлепили од леда. Трећег дана морали су да избаце 200 килограма намирница. Четвртог дана гондола се опет спустила на неравне санте. Морали су да се искрцају.

Настала је драматична борба за голе животе. Кренули су кроз ледено беспуће вукући на чамцу и саоницама 690 килограма намирница и оружја. Терет је био претежак па су остварили 200 килограма онога што им се учинило најмање потребно. Неуморно, дан за даном, ишли су према истоку. Заправо, ишли су на запад, јер је струја носила лед по којем су корачали у неодређеном правцу.

У тим данима нису губили храброст. Андре је у дневник убележио податке о кретању поларних птица, комадима дрвета које су донеле струје, о камењу на које су ту и тамо наилазили, о временским приликама.

После два месеца угледали су копно. Фејнска острва, али их је струја однела према североистоку. Опет су ишли кроз ледену пустош све теже корачајући.

Другог октобра распрсла се санта под њима. Борећи се с поларном олујом пребацивали су се са санте на санту, промрзли, изгладнели, али су ипак некако успели да се докопају Белог острва. Данима су скупљали наплављене даске и балване и успели да сагараде колибицу. Онда је пала поларна ноћ.

Последња реченица записана је 17. октобра 1897. године: „Према кући, 7,05"

Њихов пут после 95 дана трагично се завршио.

Ловци са „Бротвага" пронашли су и тела тројице храбрих истраживача. Први је умро Нилс Стриндберг. То се могло лако закључити, јер је био сахрањен под блоквима истесаног леда, а његове ствари и писма сложене у пакет. Андре и Фарнкел умрли су под отвореним небом на леду. Зашто нису потражили заклон у колиби? Од чега су умрли? Од глади сигурно не, јер је пред колибом у леду било доста меса од медведа и фока. Од студи? Мало вероватно, јер је у колиби било дрва и неколико кожа белих медведа. Можда су се нечим отровали? Чиме на далеком Северу?

Никад се неће сазнати прави разлог њихове смрти. Зна се само да су умрли на свега 50 километара од Шпицбурга који је могао да им пружи сигурност, али они вероватно нису знали где се налазе.

• • •

Данас се на Артику налазе аеродроми, преко Пола прелећу и на њега се спуштају авиони, групе научника раде у мрежи поларних станица, пионири почињу да га насељавају. Артик више није бела мрља на географској карти.

А. Р.

Нико од истраживача није приметио да су се сајле прекинуле ... Балоном се више није могло управљати.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

ШРАФКО

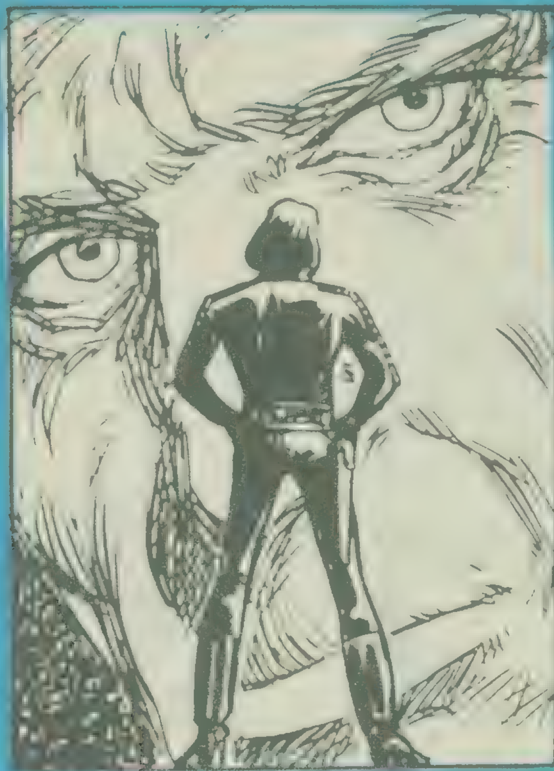

ДОШЛО ЈЕ ИЗ ДАЛЕКОГ СВЕМИРА. МУДРАЦ МУ ЈЕ НАРЕДИО ДА ОСТАНЕ НА ЗЕМЉИ И БОРИ СЕ ПРОТИВ СВИХ КОЈИ МОГУ ДА УГРОЗЕ МИР НА ЊОЈ И ДРУГИМ ПЛАНЕТАМА.

ЊЕГОВО ПОРЕКЛО МОРАЛО ЈЕ ДА ОСТАНЕ ТАЈНА. ЊЕГОВО ИМЕ ЈЕ:

ДЕЛТА

НА ЈЕДНОЈ ПЛАНЕТИ КОЈА ЈЕ УДАЉЕНА НЕКОЛИКО СВЕТЛОСНИХ ГОДИНА ОД ЗЕМЉЕ ДОГАЂАЈУ СЕ НЕОБИЧНЕ СТВАРИ. ТО ЈЕ:

ПЛАНЕТА СЕНКИ

НА КИНЕСКОМ ЈЕДРЕЊАКУ...

ДЕЛТА СЕ ИЗНЕНАДА ПРОБУДИО...

ПОПЕО СЕ НА ПАЛУБУ И ЗАГЛЕДАО У ДАЛЕКЕ ЗВЕЗДЕ...

ДЕЛТА! ШТА ЈЕ ТО С ТОБОМ ?

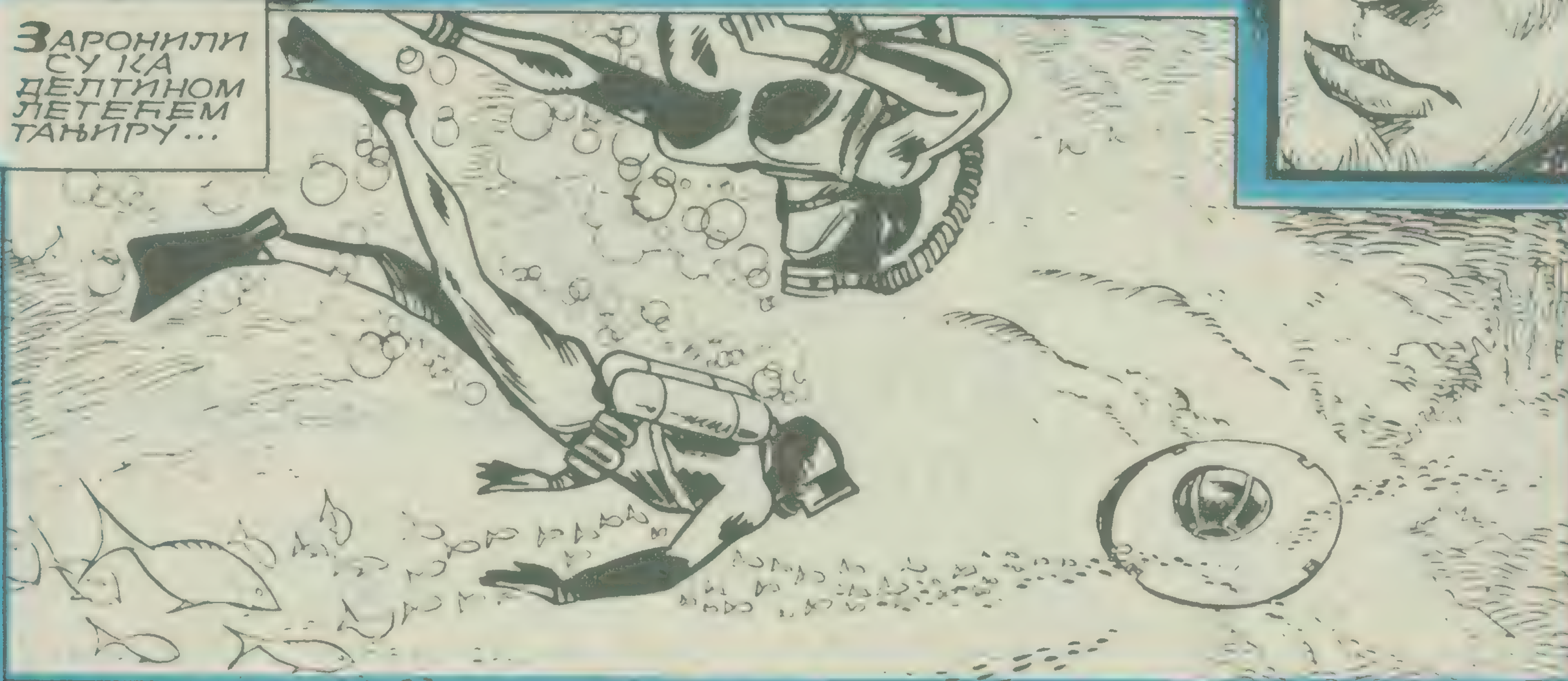

ПРИМИО САМ ПОРУКУ ОД МУДРАЦА! ИЗГЛЕДА ДА СЕ НЕШТО СТРАШНО ДОГОДИЛО, ЛУ!

ДРАГИ, КАДГОД ТРЕБА ДА ОБАВИШ НЕКИ ЗАДАТАК У СВЕМИРУ, БОЈИМ СЕ ДА СЕ НИКАДА ВИШЕ НЕЋЕШ ВРАТИТИ НА ЗЕМЉУ!

МОЛИМ ТЕ, ПОВЕДИ И МЕНЕ! НЕ ОСТАВЉАЈ МЕ САМУ!

ЛУ ГА ЈЕ ТАКО ПРЕКЛИЊАЛА ДА ДЕЛТА НИЈЕ ИМАО СРЦА ДА ЈЕ ОДБИЈЕ...

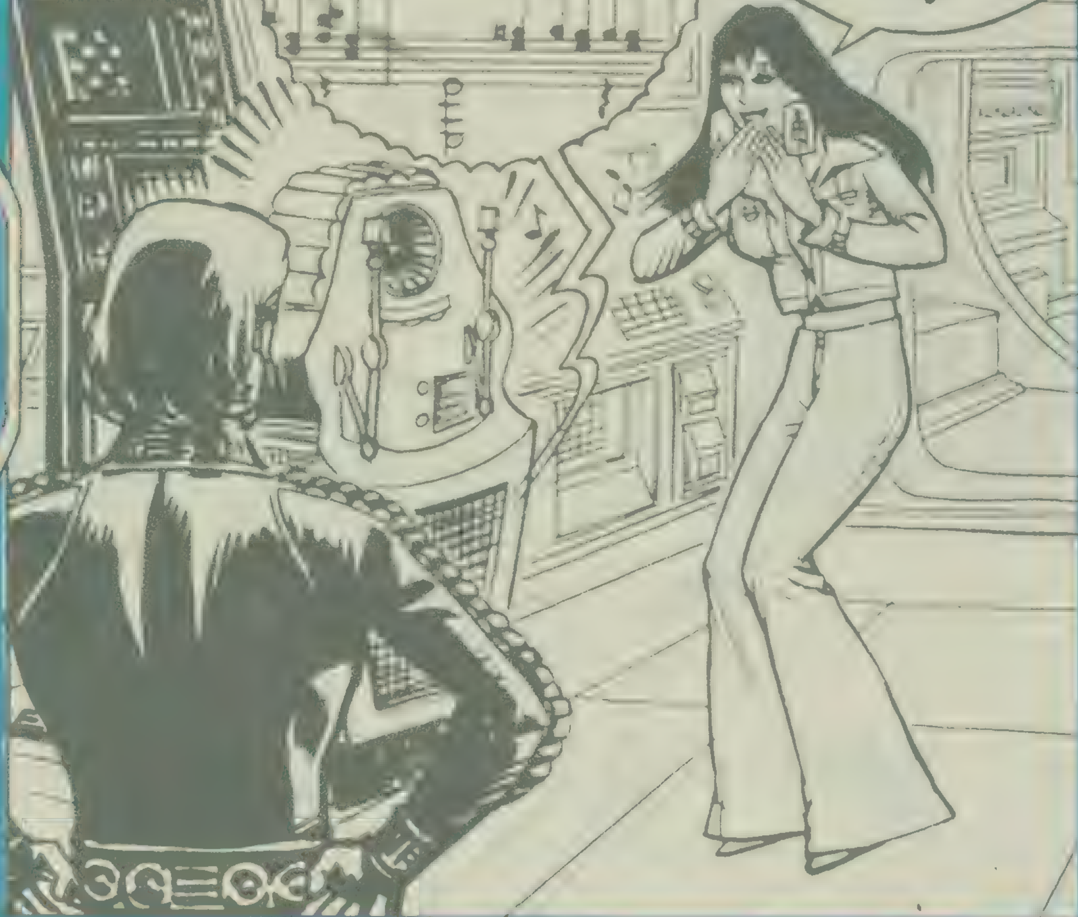
У РЕДУ! КРЕЋЕМО ОДМАХ!

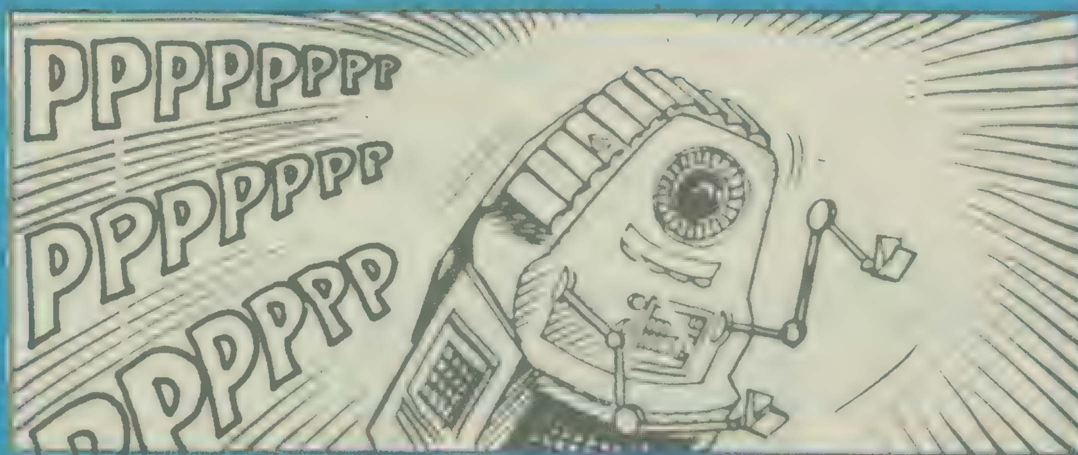

РОБОТ ЈЕ ИСПУСТИО НЕКЕ ЗВУКЕ ШТО ЈЕ ЗНАЧИЛО ДА СЕ КАЈЕ...
PPPPPP!
PPPPPP!

И КАДА СЕ ПОЈАВИЛА ЛУ...
ОХ, ДИВАН СИ, РОБОТИЋУ! НИСАМ ЗНАЛА ДА ТАКО ПЕВАШ, И ТО НА КИНЕСКОМ!

СМРКИ!

PPPPPPPP
PPPPPPPP
PPPPPP

МАЛО КАСНИЈЕ, КАД СУ СЕ НАШЛИ ИЗВАН СУНЧЕВОГ СИСТЕМА...
ПРИМИО САМ ЈОШ ЈЕДНУ ПОРУКУ ОД МУДРАЦА!

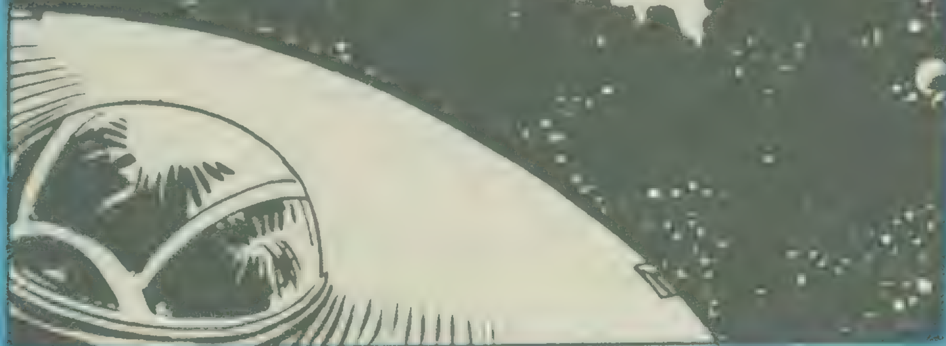

ТРЕБА ДА СТИГНЕМО ДО ПЛАНЕТЕ КОЈА СЕ НАЛАЗИ ЈОШ ДАЉЕ ОД САЗВЕЖЂА АНДРОМЕДЕ!

ДЕЛТА ЈЕ ПРИМИО КООРДИНАТЕ И УСМЕРИО БРОД КА НАЗНАЧЕНОМ МЕСТУ...

ОДМОРИЋУ СЕ МАЛО, ЛУ! МНОГО ЈАСНИЈЕ ПРИМАМ ПОРУКЕ У СНУ!
САМО ТИ ИДИ, ДРАГИ!

ДЕЛТА ЈЕ БИО У ПРАВУ...

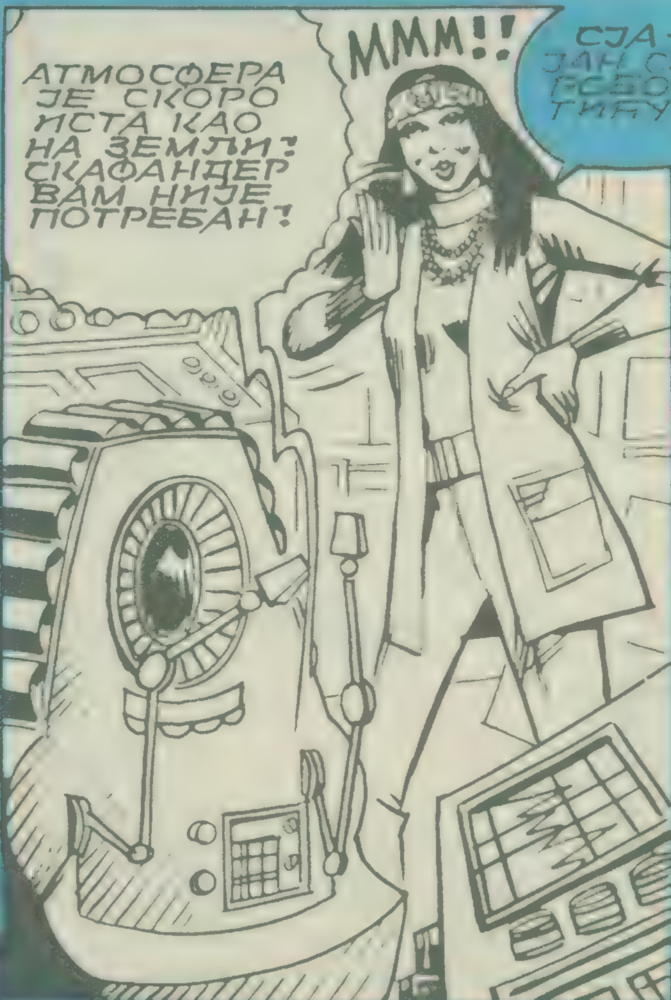

БРОД СЕ ПРИБЛИЖАВАО АНДРОМЕДИ БРЗИНОМ ВЕЋОМ ОД ОНЕ КОЈОМ СЕ ПРОСТИРЕ СВЕТЛОСТ...

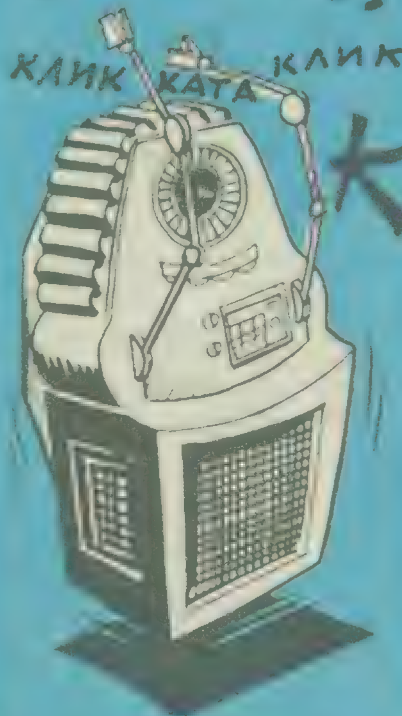

УСКОРО ЈЕ АНДРОМЕДА ОСТАЛА ДАЛЕКО ИЗА ЊИХ И ОНИ СУ УГЛЕДАЛИ СВОЈ ЦИЉ...

ПЛАНЕТА ЈЕ БИЛА ОБАВИЈЕНА ЦРНИМ ОБЛАЦИМА...

ЈЕСИ ЛИ СЕ ПРОБУДИО, ДРАГИ?

ДА! ЈЕ ЛИ РОБОТ САЗНАО НЕШТО О ОВОЈ ПЛАНЕТИ?

АТМОСФЕРА ЈЕ СКОРО ИСТА КАО НА ЗЕМЉИ! СКАФАНДЕР ВАМ НИЈЕ ПОТРЕБАН!
МММ!!
СЈАЈАН СИ, РОБОТИЋУ!

КЛИК
КАТА
КЛИК

ПРЕСТАНИ ДА ГА ХВАЛИШ, ЛУ! ПОКВАРИЋЕШ ГА!

ТАЊИР ЈЕ ПОЧЕО ДА СЕ СПУШТА НА НЕПОЗНАТУ ПЛАНЕТУ...

ДЕЛТА И ЛУ ПОСМАТРАЈУ НЕОБИЧНУ ПОЈАВУ...

ШТА ТИ ЈЕ РЕКАО МУДРАЦ ДОК СИ СПАВАО?

ДА ЈЕ ПЛАНЕТА НАСТАЊЕНА И ДА СУ ЊЕНИ СТАНОВНИЦИ У ОПАСНОСТИ!

PPPPPPPPPPPPP

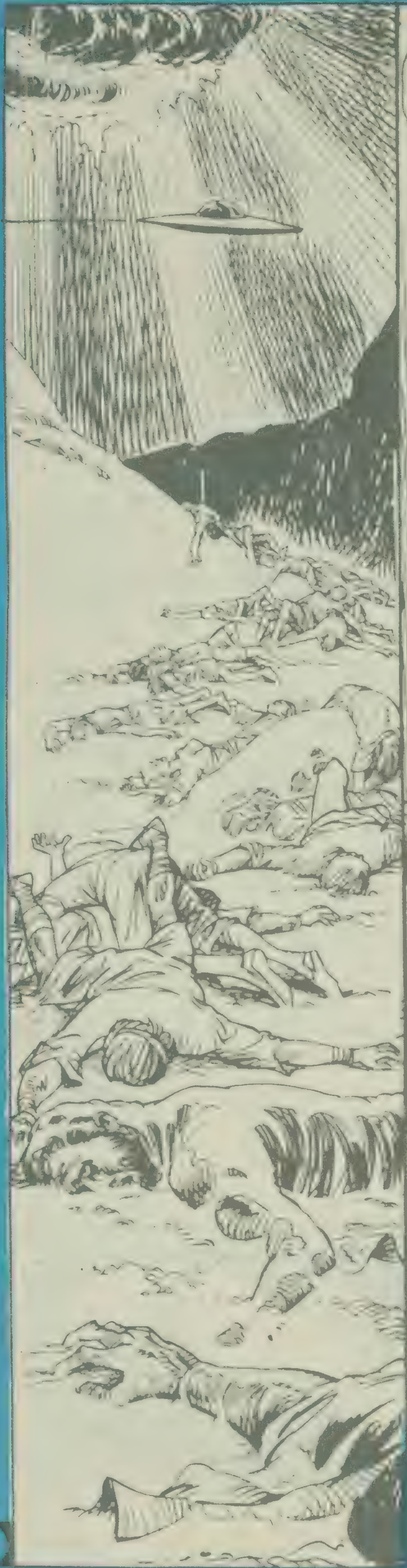
ПОГЛЕДАЈ, ДЕЛТА!

БРРР! МОРА ДА ЈЕ ДОЛЕ СТРАШНО ХЛАДНО! ЧУДНО! ВЕГЕТАЦИЈА ОДГОВАРА ТРОПСКОЈ КЛИМИ НА ЗЕМЉИ, А ПРЕКРИВЕНА ЈЕ СНЕГОМ!

А КАДА СУ ДОДИРНУЛИ ТЛЕ ПЛАНЕТЕ СЕНКИ...

!?

!?

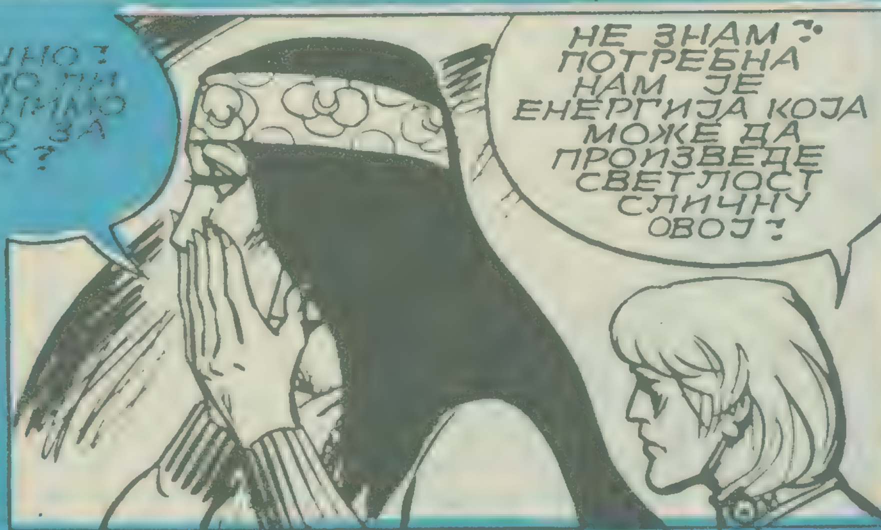

СТРАШ-
НО! КОЛИКО
МРТВИХ
!
ЛИЧИ
НА БОЈНО
ПОЉЕ
ПРЕКРИВЕ-
НО
СНЕГОМ!

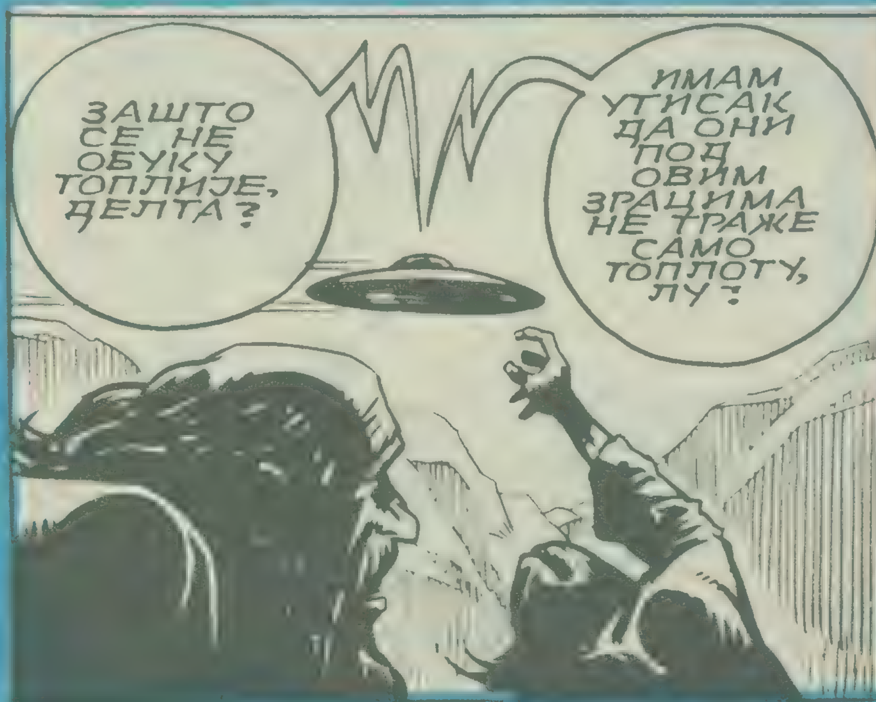

ОДЈЕДНОМ
СУ СА СВИХ
СТРАНА
ПОХРЛИЛИ
ЉУДИ...

ГУРАЛИ СУ СЕ И ГАЗИЛИ ЈЕДНО ДРУГО ДА БИ БАР ЗА ТРЕНУТАК ОСЕТИЛИ ТОПЛИНУ ЗРАКА...

СВЕТЛОСНИ СТУБ СЕ ПОМЕРАО А СА ЊИМ И ИЗБЕЗУМЉЕНА ГОМИЛА...

СТРАШНО! МОЖЕМО ЛИ ДА УЧИНИМО НЕШТО ЗА ЊИХ?
НЕ ЗНАМ! ПОТРЕБНА НАМ ЈЕ ЕНЕРГИЈА КОЈА МОЖЕ ДА ПРОИЗВЕДЕ СВЕТЛОСТ СЛИЧНУ ОВОЈ!

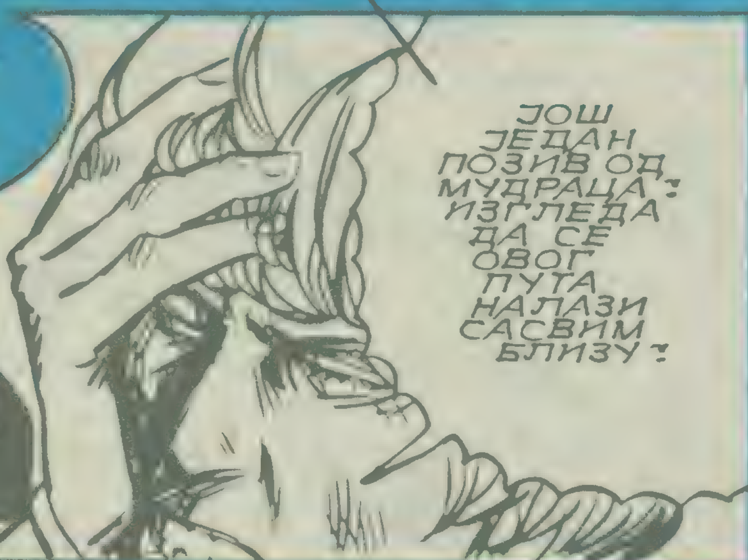

ЛУ, ИЗГЛЕДА ДА МУДРАЦ ХОЋЕ НЕШТО ДА МИ КАЖЕ? ЖЕЛИ ДА ИЂЕМО ДАЉЕ?

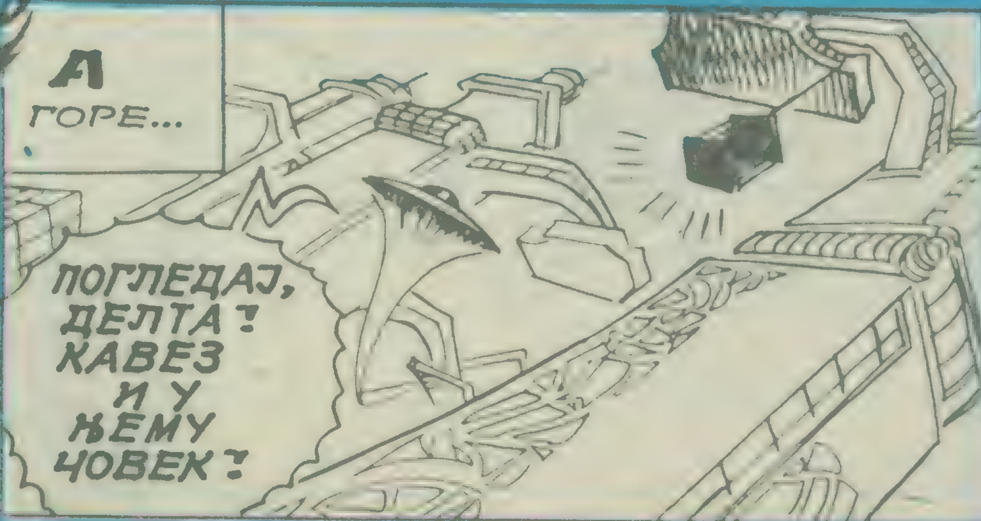

ЗАШТО СЕ НЕ ОБУКУ ТОПЛИЈЕ, ДЕЛТА?
ИМАМ УТИСАК ДА ОНИ ПОД ОВИМ ЗРАЦИМА НЕ ТРАЖЕ САМО ТОПЛОТУ, ЛУ!

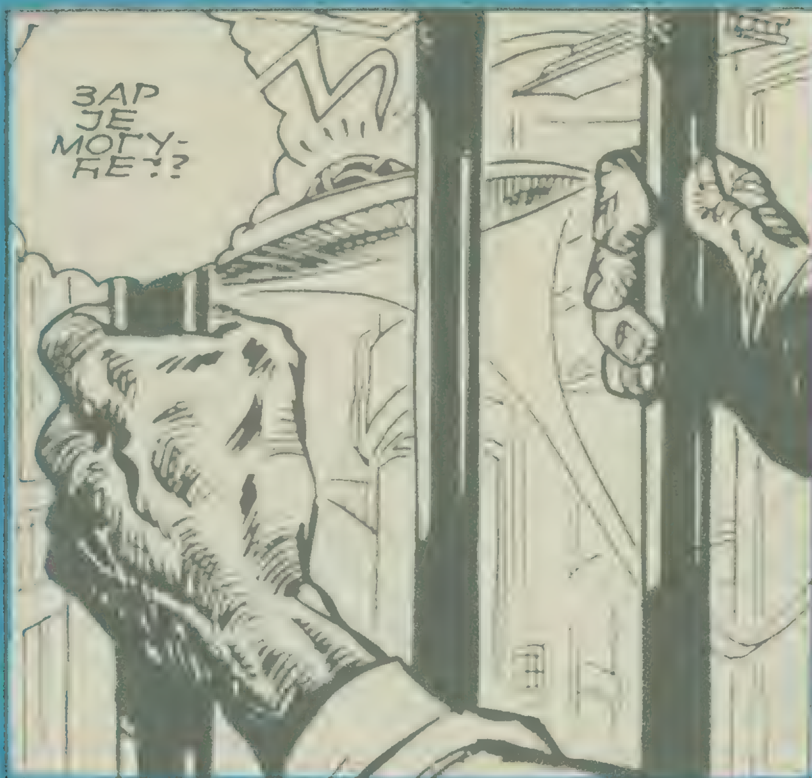
УСКОРО СЕ ДЕЛТИН ТАЊИР НАШАО У НЕОБИЧНОМ ГРАДУ...

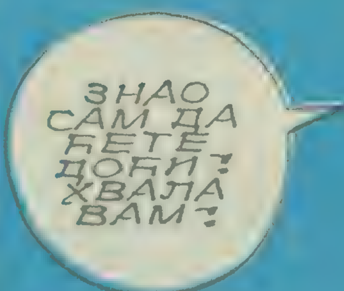

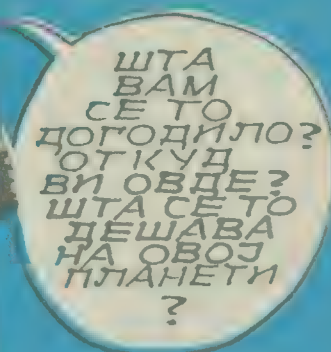

ЗАР ЈЕ МОГУ-ЋЕ?!

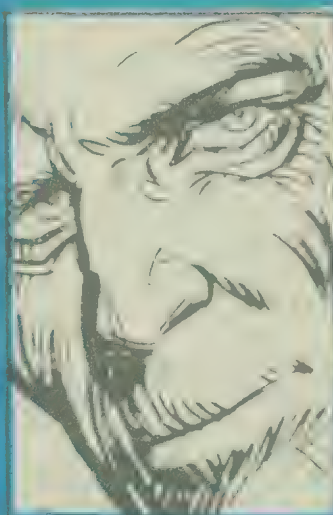

ПА ТО ЈЕ МУДРАЦ !

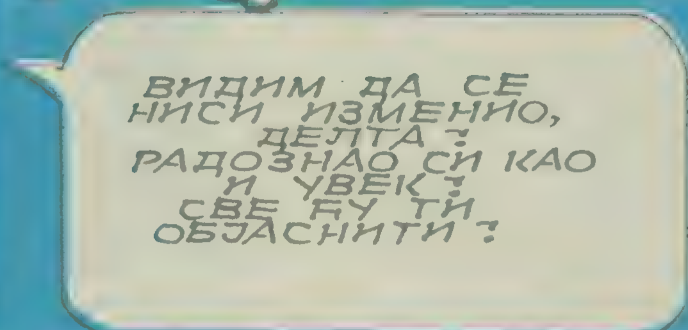

ДЕЛТА И ЛУ СУ МУ ОДМАХ ПРИСКО-ЧИЛИ У ПОМОЋ ...

ЗНАО САМ ДА ЋЕТЕ ДОЋИ! ХВАЛА ВАМ!

ШТА ВАМ СЕ ТО ДОГОДИЛО? ОТКУД ВИ ОВДЕ? ШТА СЕ ТО ДЕШАВА НА ОВОЈ ПЛАНЕТИ ?

ВИДИМ ДА СЕ НИСИ ИЗМЕНИО, ДЕЛТА! РАДОЗНАО СИ КАО И УВЕК! СВЕ ЋУ ТИ ОБЈАСНИТИ!

ОВО ЈЕ

НА ЊОЈ ЈЕ ДО НЕДАВНО ВЛАДАЛА СЛОБОДА, ПРАВДА И ЉУБАВ!

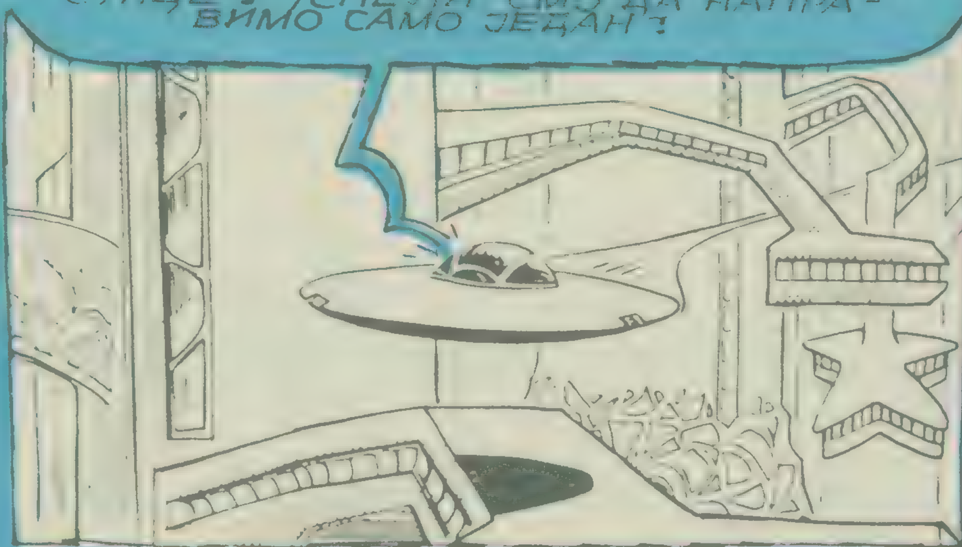

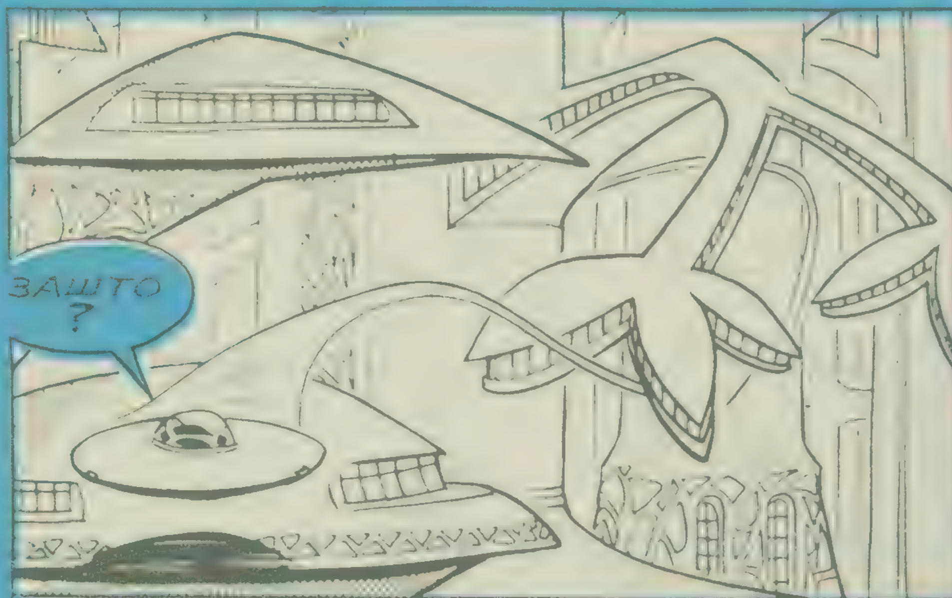

ГРАЂА ЊИХОВОГ ОРГАНИЗМА ЗАИСТА ЈЕ НЕОБИЧНА! ИМАЈУ ЉУДСКИ ОБЛИК АЛИ ИМ ЈЕ ОСНОВНИ ИЗВОР ХРАНЕ, КАО И КОД БИЉАКА, СУНЦЕ!

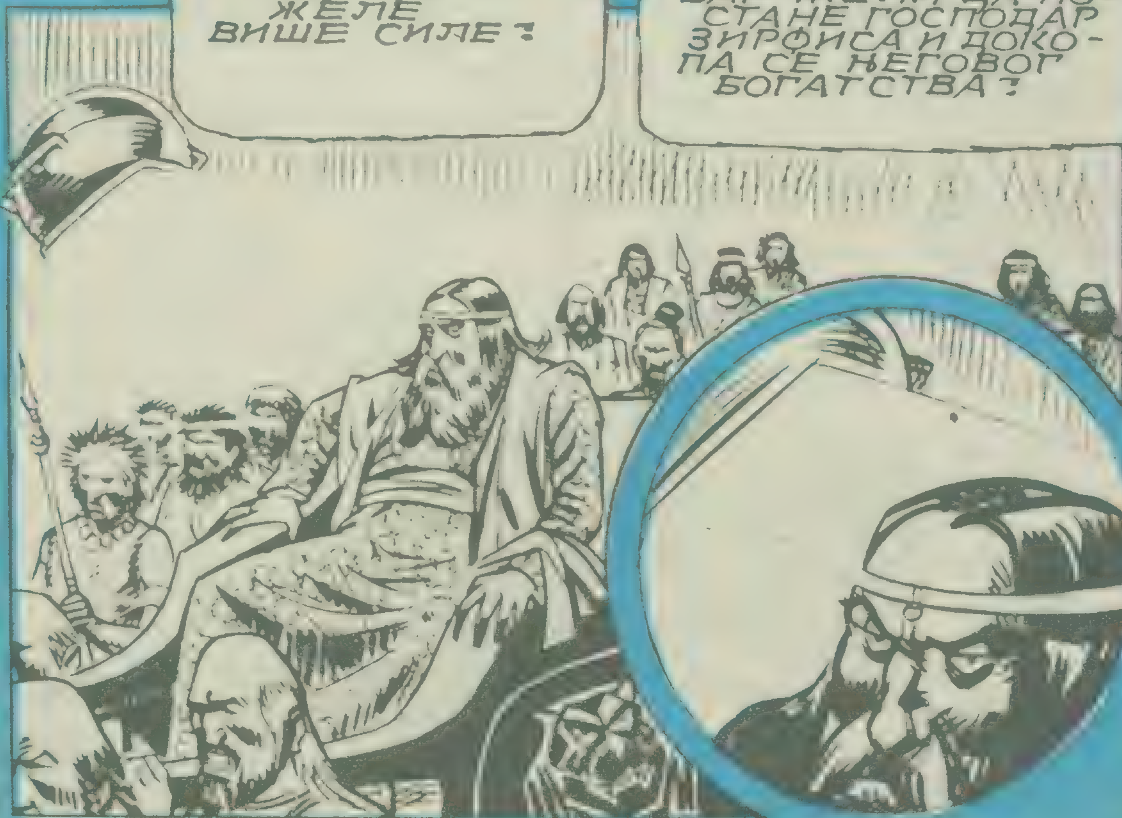

КАДА САМ ВИДЕО ШТА ИХ ЈЕ ЗАДЕСИЛО, ОДМАХ САМ ДОШАО ОВАМО ДА ИМ ПОМОГНЕМ! РЕКАО САМ ИМ ДА МОРАЈУ ДА КОНСТРУИШУ АКУМУЛАТОРЕ КОЈИ ЋЕ ДА ЗАМЕНЕ ЊИХОВО СУНЦЕ! УСПЕЛИ СМО ДА НАПРАВИМО САМО ЈЕДАН!

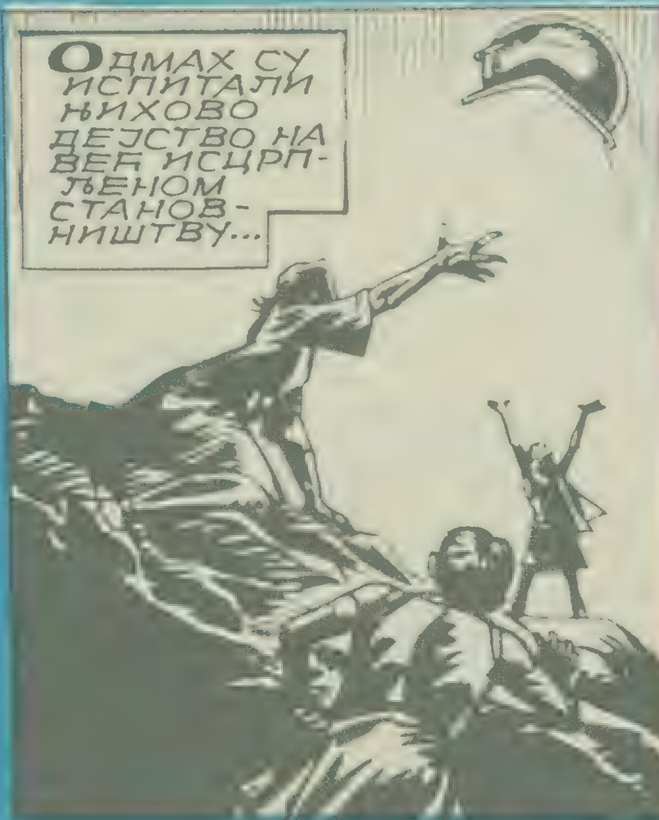

МУДРАЦ ИХ ЈЕ ДОВЕО ДО ЈЕДНЕ ОГРОМНЕ РАДИОНИЦЕ ГДЕ СУ НАШЛИ ОДГОВАРА-ЈУЋИ МАТЕРИЈАЛ...

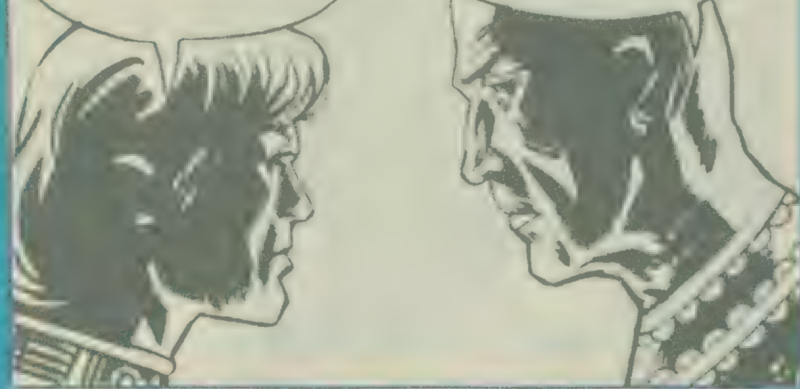

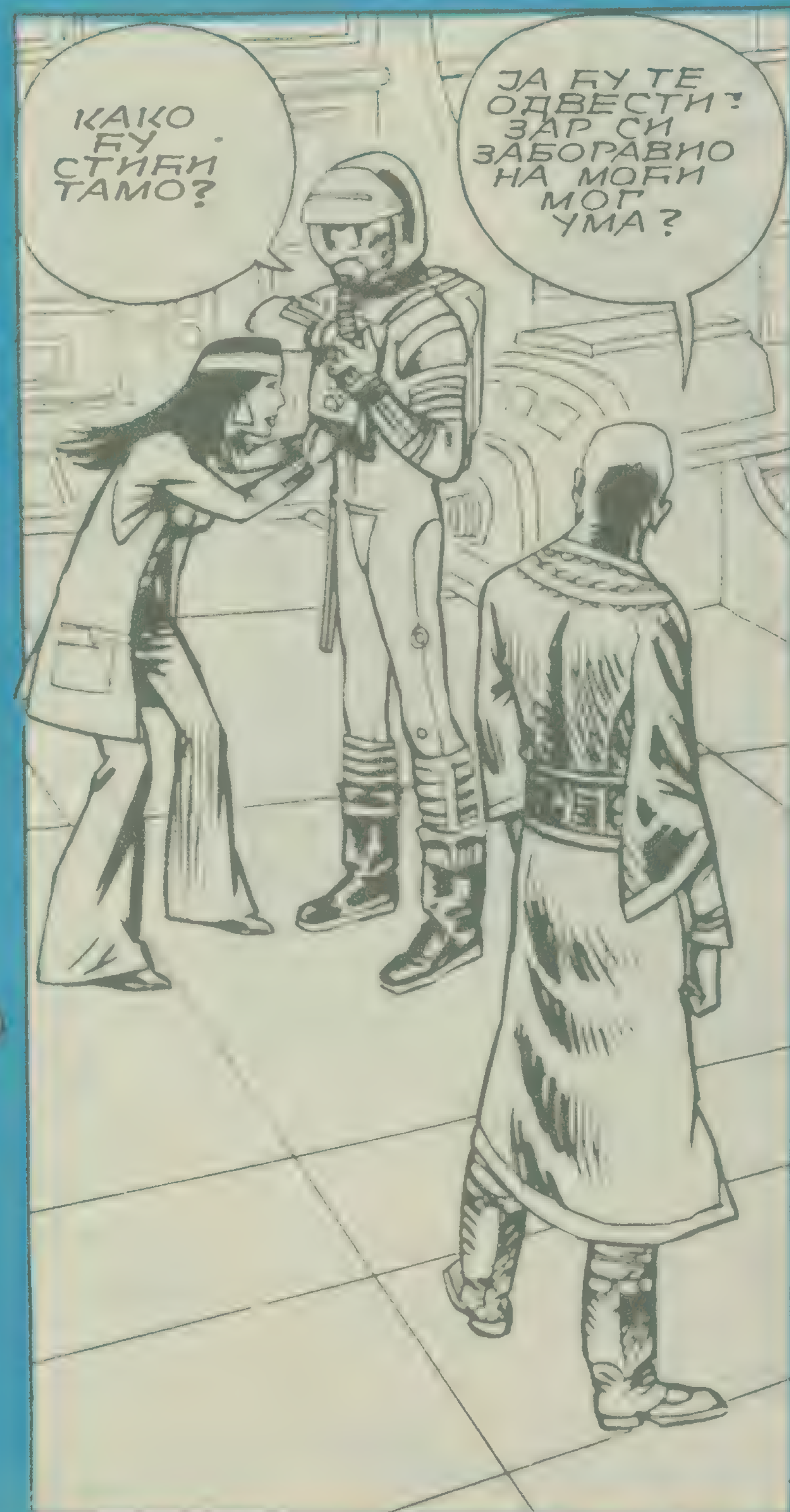

САНГОВАР СВЕ ТО БЕСНО ПОСМАТРА...

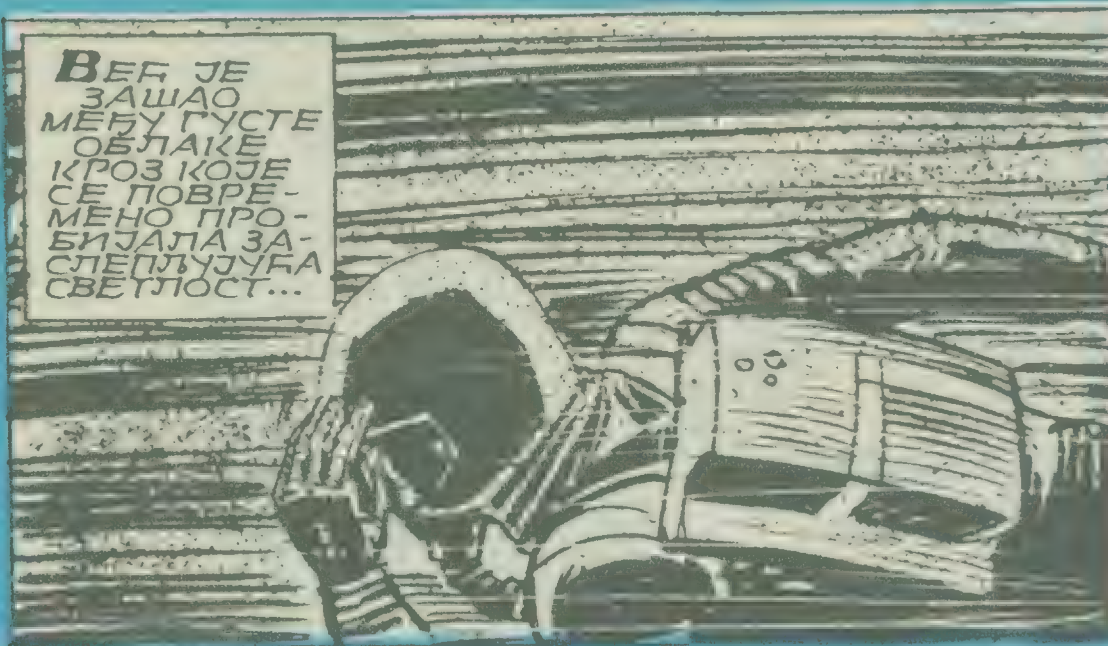
МУДРАЦ СЕ ДУБОКО ЗАМИСЛИО И НА ВЕЛИКО ЗАПРЕПАШЋЕЊЕ ЛУ...

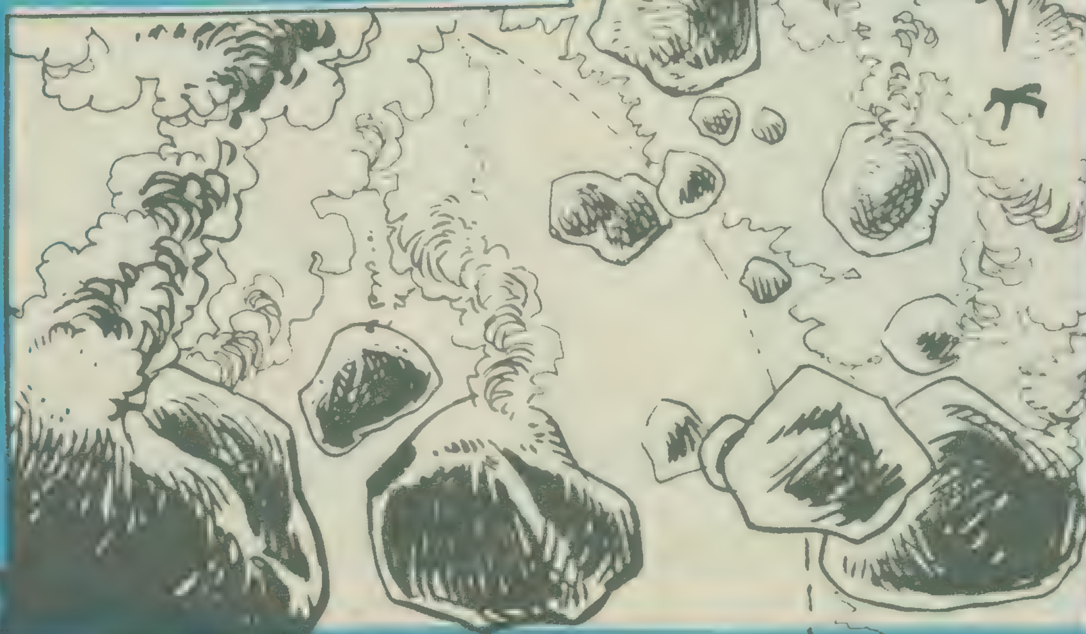

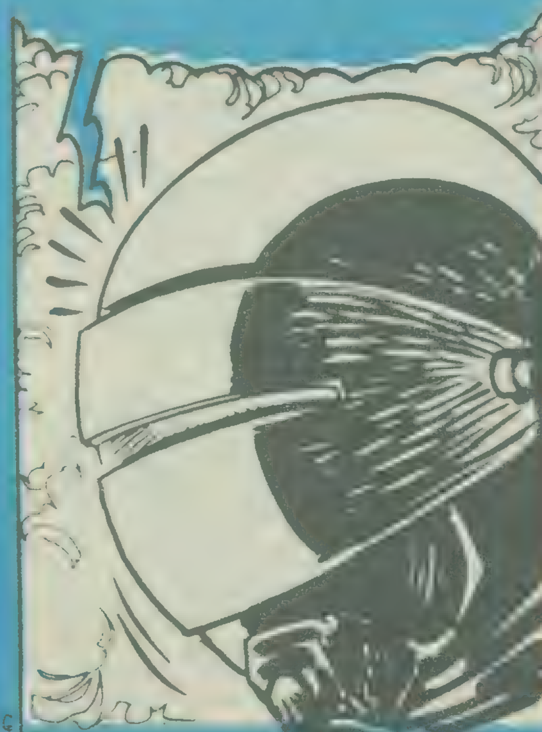
... ДЕЛТА ЈЕ ПОЧЕО ДА ЛЕТИ. ПРВО ПОЛАКО ...

...А ОНДА СВЕ БРЖЕ. УСКОРО СЕ НАШАО ИЗВАН АТМОСФЕРЕ ПЛАНЕТЕ ЗИРФИС...

ПРИБЛИЖАВАО СЕ ЦИЉУ НЕВЕРОВАТНОМ БРЗИНОМ...

ВЕЋ ЈЕ ЗАШАО МЕЂУ ГУСТЕ ОБЛАКЕ КРОЗ КОЈЕ СЕ ПОВРЕМЕНО ПРОБИЈАЛА ЗАСЛЕПЉУЈУЋА СВЕТЛОСТ...

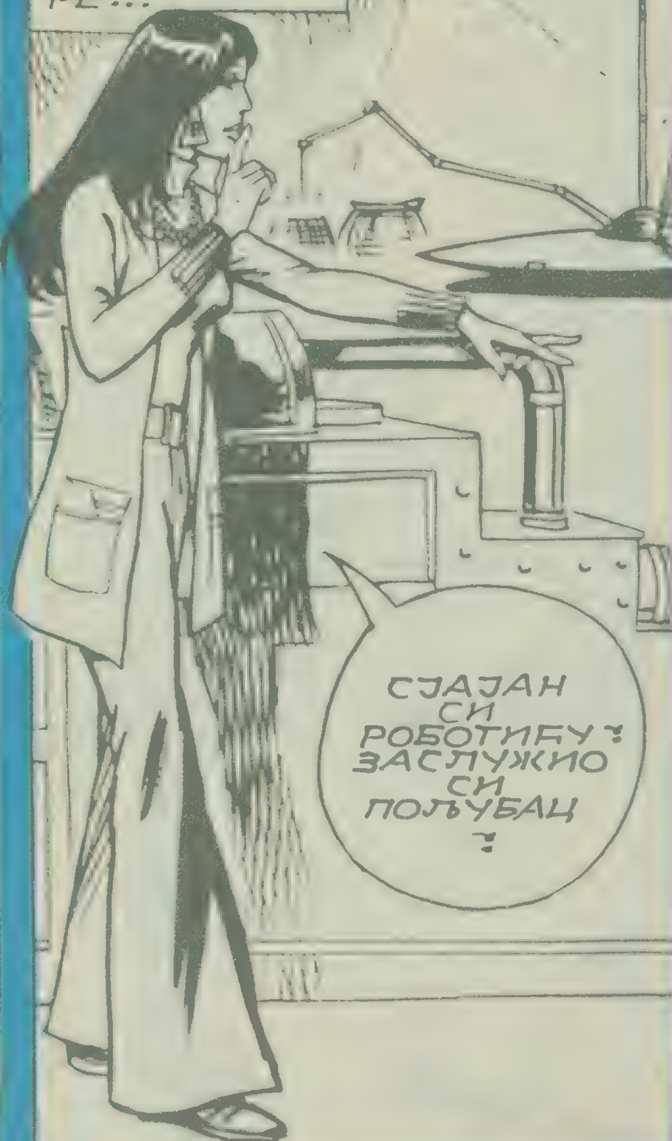

А ОНДА ЈЕ НЕШТО ОТКРИО...
МЕТЕОРИТИ! НИКАДА НИСАМ ВИДЕО ОВОЛИКО МЕТЕОРИТА!

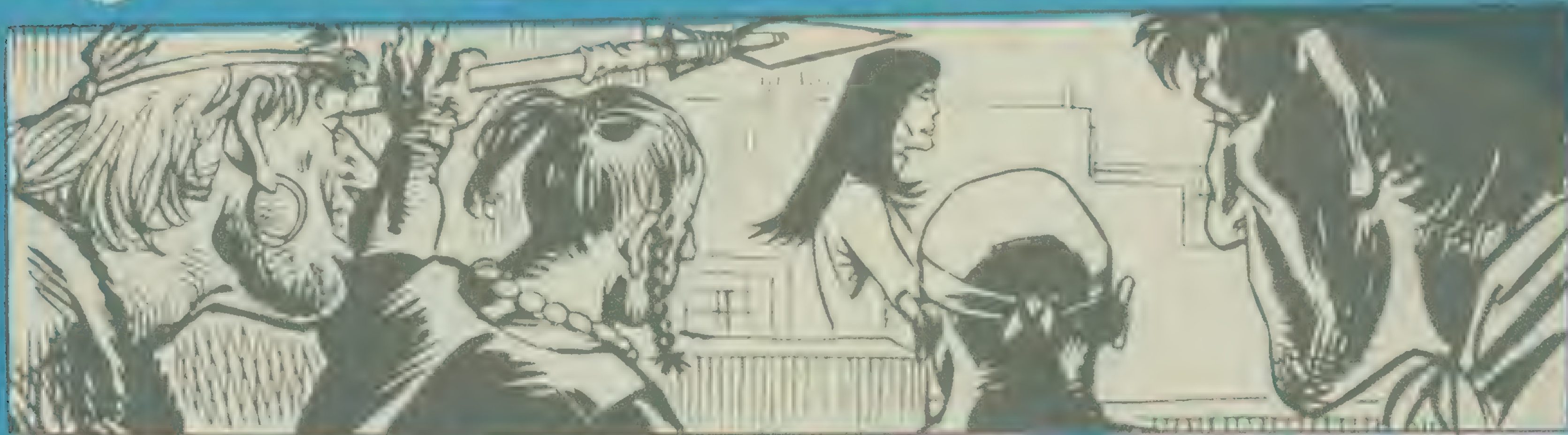

КРУЖЕ ОКО ОВОГ СУНЦА И ИСПУШТАЈУ ЗГУСНУТУ ПАРУ КОЈА СА ЗИРФИСА ЛИЧИ НА ЦРНЕ ОБЛАКЕ!

ДЕЛТА СЕ ПРИБЛИЖИО ЈЕД-НОМ МЕТЕОРИТУ СЛЕДЕЋИ УПУТ-СТВА КОЈА МУ ЈЕ МУДРАЦ ДАО...
УЗЕЋУ УЗОРКЕ ОДАВДЕ! ЊИХОВОМ АНАЛИЗОМ РАЗЈАСНИЋЕ-МО МНОГЕ СТВАРИ!

ЗА ТО ВРЕМЕ НА ЗИРФИСУ...

БИЋЕ БОЉЕ ДА СЕ УДАЉИМ ОДАВДЕ! МУДРАЦУ ЈЕ САД ПОТРЕБАН МИР, А ДЕЛТИН ЖИВОТ ЗАВИСИ ОД ЊЕГА!

ЛУ ЈЕ ПРИ-ШЛА РОБОТУ КОЈИ ЈЕ И ДАЉЕ КОН-СТРУИСАО АКУМУЛАТО-РЕ...
СЈАЈАН СИ РОБОТИЋУ! ЗАСЛУЖИО СИ ПОЉУБАЦ!

УХВА-ТИТЕ ЈЕ!

!?

УЗОРКЕ САМ УЗЕО. САДА МОГУ ДА СЕ ВРАТИМ НА ЗИРФИС.

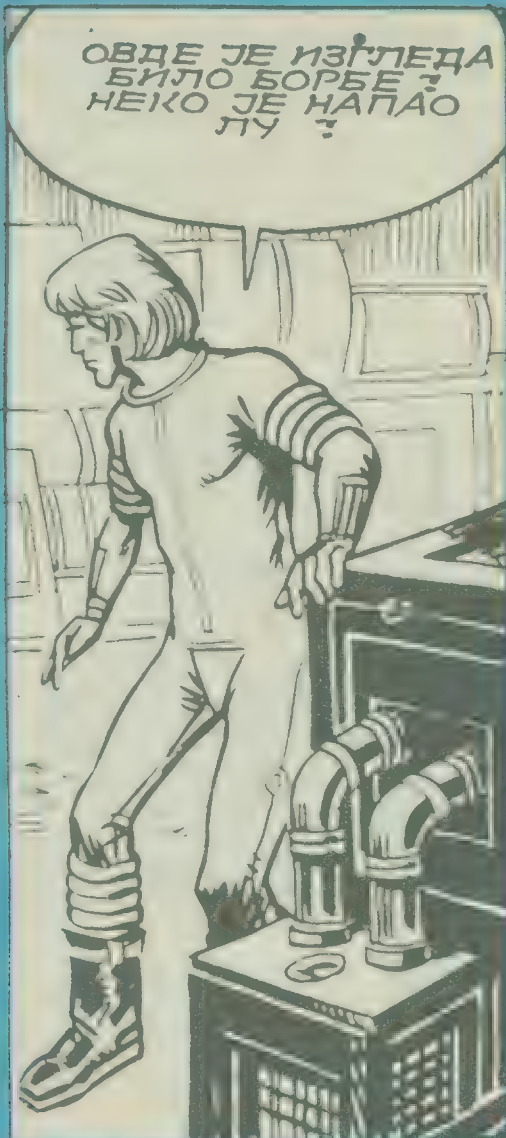
НАДАМ СЕ ДА ЈЕ МУДРАЦ ПРИМИО ОВУ МОЈУ ПОРУКУ.

И ЗАИСТА, УСКОРО...

МУДРАЦ ЈЕ ОДМАХ СТАВИО УЗОРКЕ ПОД МИКРО-СКОП...

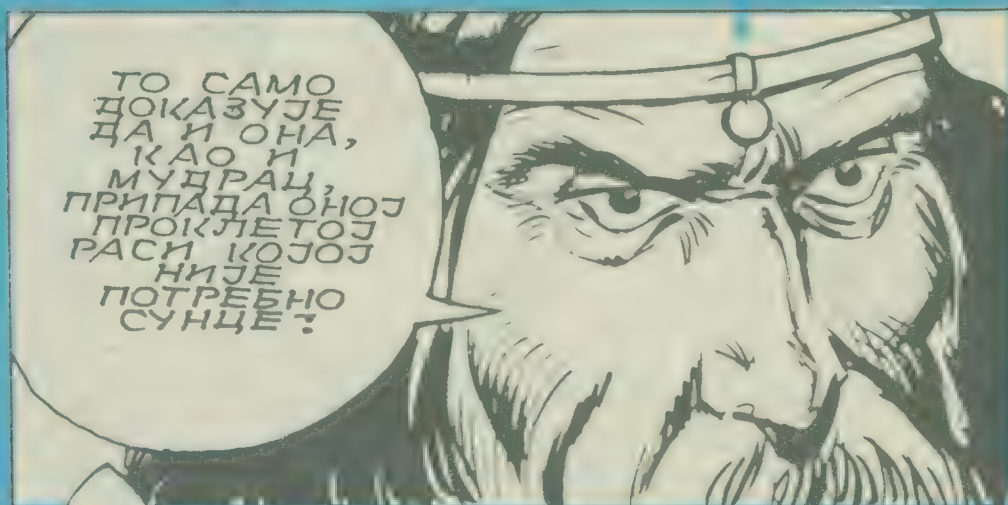
ГДЕ ЈЕ ЛУ? НЕ ВИДИМ ЈЕ.

СВЕ ВРЕМЕ САМ БИО ЗАОКУПЉЕН ТОБОМ ПА НА ЊУ НИСАМ НИ ОБРАЋАО ПАЖЊУ. ПОТРАЖИ ЈЕ.

ОВДЕ ЈЕ ИЗГЛЕДА БИЛО БОРБЕ! НЕКО ЈЕ НАПАО ЛУ!

ТРАГОВИ ВОДЕ КА ОНОМ ВЕШТАЧКОМ СУНЦУ! ТО МОРА ДА ЈЕ СКЛОНИШТЕ САНГОВАРА!

ЛИШИЛИ СМО ЈЕ БЛАГОТВОРНОГ ДЕЈСТВА ЗРАКА АЛИ ОНА ЈЕ ЈОШ ЖИВА, САНГОВАРЕ!
ХМММ!

ТО САМО ДОКАЗУЈЕ ДА И ОНА, КАО И МУДРАЦ, ПРИПАДА ОНОЈ ПРОКЛЕТОЈ РАСИ КОЈОЈ НИЈЕ ПОТРЕБНО СУНЦЕ!

ДА ВИДИМО ДА ЛИ ЈЕ ОТПОРНА И НА ОВО!

!?

НЕ! УПОМОЋ! ДЕЛТА!
УСУДИЛА СИ СЕ ДА УСТАНЕШ ПРОТИВ СИЛА КОЈЕ ЖЕЛЕ УНИШТЕЊЕ ЗИРФИСА! ЗАТО ЋЕШ УМРЕТИ!

ТРЕНУТАК, САНГОВАРЕ!

ТРАААС!

САНГОВАРОВИ ЉУДИ СУ СЕ ОДМАХ МАШИЛИ ЗА ОРУЖЈЕ...
УБИЈМО ГА!
ШТА ЧЕКАМО ?

НАПРАВИТЕ ЛИ ЈОШ ЈЕДАН КОРАК, САНГОВАР ЋЕ УМРЕТИ!
НАДАМ СЕ ДА СЛЕПО ВЕРУЈУ СВОМ ВОЂИ И ДА НЕ ЖЕЛЕ ЊЕГОВУ СМРТ!

ДЕЛТА, ТАКО САМ СЕ УПЛАШИЛА! СТИГАО СИ У ПРАВИ ЧАС!

ЈОШ НИСМО ВАН ОПАСНОСТИ, ДРАГА!
ТУК!

АААХх!!

НАВАЛТЕ, ГЛУПАНИ! ШТА ЧЕКАТЕ!

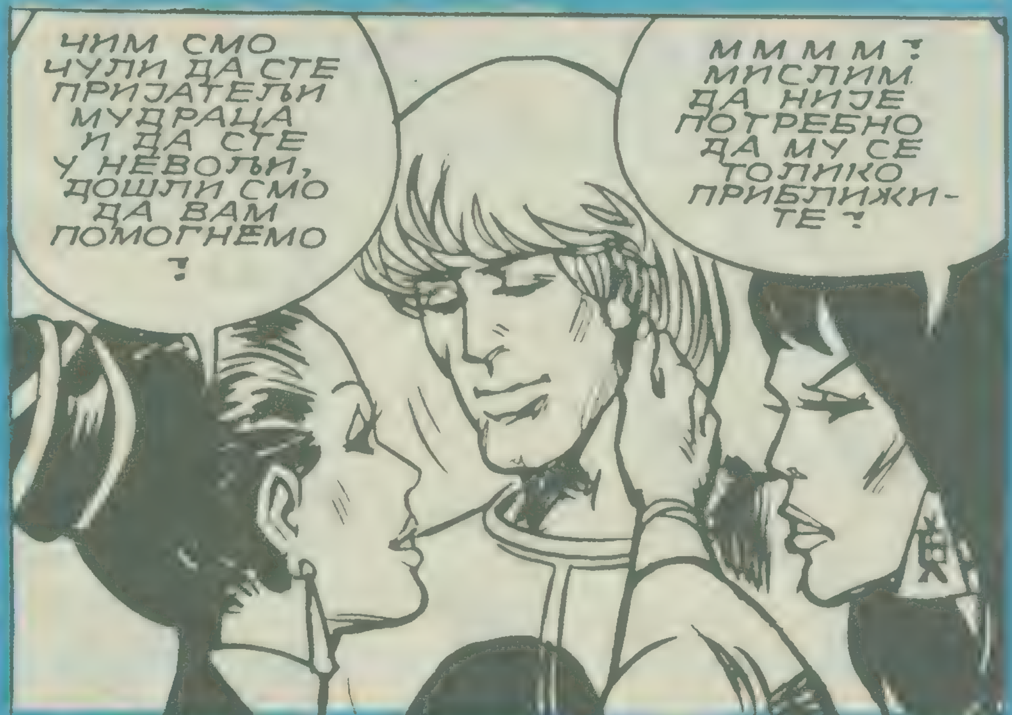

ЖИВОТИ ДЕЛТЕ И ЛУ ВИСЕ О КОНЦУ...

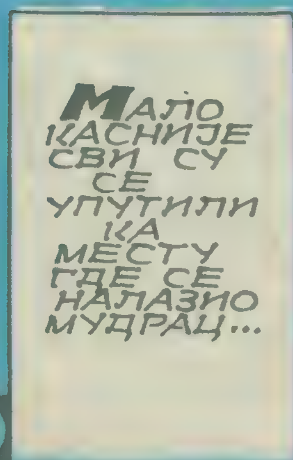

ОРУЖЈЕ ЈЕ ВЕЋ СЕВНУЛО...

...АЛИ У ТОМ ТРЕНУТКУ...

ХАЈДЕ! СВРШИМО ВЕЋ ЈЕДНОМ С ЊИМА! ДОСТА СМО ТРПЕЛИ ЊИХОВУ ТИРАНИЈУ!

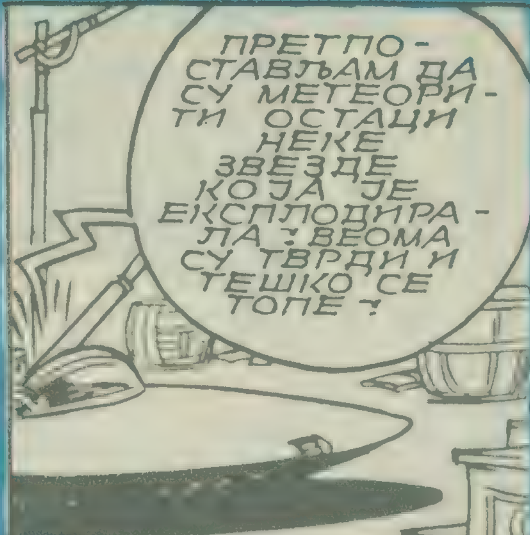

ИЗНЕНАЂЕНИ НАПАДОМ, САНГОВАРОВИ ЉУДИ СУ СЕ ДАЛИ У БЕГ...

ЧИМ СМО ЧУЛИ ДА СТЕ ПРИЈАТЕЉИ МУДРАЦА И ДА СТЕ У НЕВОЉИ, ДОШЛИ СМО ДА ВАМ ПОМОГНЕМО!
ММММ! МИСЛИМ ДА НИЈЕ ПОТРЕБНО ДА МУ СЕ ТОЛИКО ПРИБЛИЖИТЕ!

МАЛО КАСНИЈЕ СВИ СУ СЕ УПУТИЛИ КА МЕСТУ ГДЕ СЕ НАЛАЗИО МУДРАЦ...

ЛУ, ЗАШТО СИ ЉУТА?
ЗНАШ ТИ ДОБРО ЗАШТО!
АЛИ, ЛУ...
ЋУТИ!

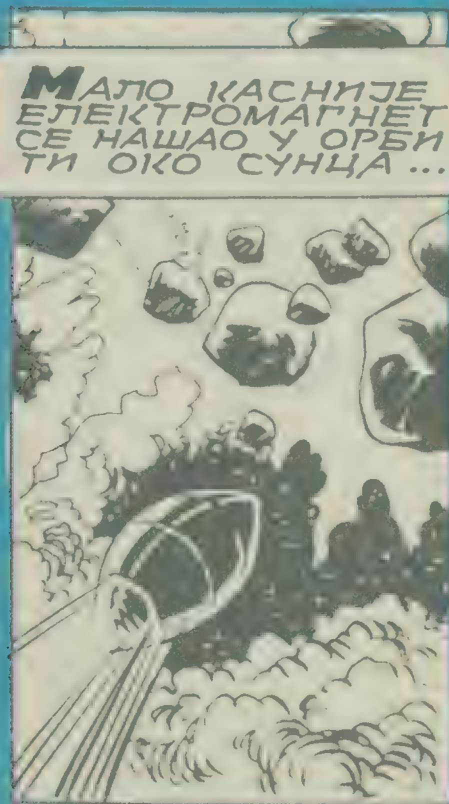

ЗАХВАЉУЈУЋИ УЗОРЦИМА КОЈЕ СИ ДОНЕО, УТВРДИО САМ КАКВОГ ЈЕ САСТАВА МИНЕРАЛ КОЈИ КРУЖИ ОКО ЗИРФИСОВОГ СУНЦА!

ПРЕТПОСТАВЉАМ ДА СУ МЕТЕОРИТИ ОСТАЦИ НЕКЕ ЗВЕЗДЕ КОЈА ЈЕ ЕКСПЛОДИРАЛА! ВЕОМА СУ ТВРДИ И ТЕШКО СЕ ТОПЕ!

ЛАКО ЋЕМО ИХ УНИШТИТИ ТЕРМОНУКЛЕАРНОМ БОМБОМ!
НЕ, ДЕЛТА! ОНА БИ УНИШТИЛА И СУНЦЕ! ДОЂИ ДА ВИДИШ ШТА СМО РОБОТ И ЈА НАПРАВИЛИ!

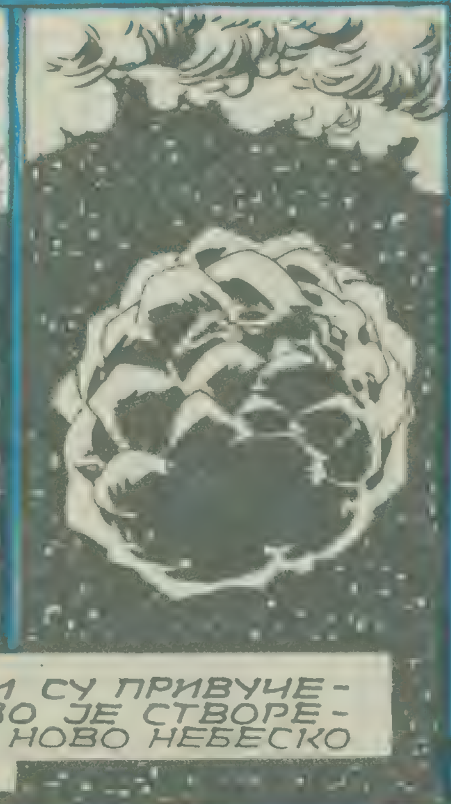

ШТА ЈЕ ОВО?
ЛИЧИ НА РАГБИ ЛОПТУ!
ТО ЈЕ ЕЛЕКТРОМАГНЕТ НЕВЕРОВАТНЕ СНАГЕ!

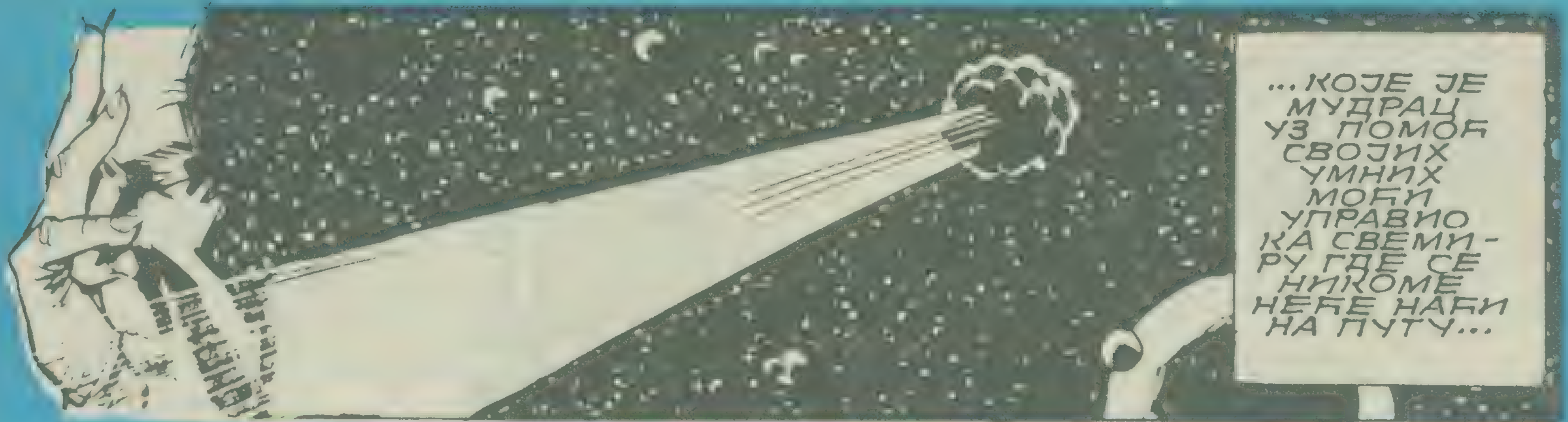

МАЛО КАСНИЈЕ ЕЛЕКТРОМАГНЕТ СЕ НАШАО У ОРБИТИ ОКО СУНЦА...

МЕТЕОРИ СУ ПРИВУЧЕНИ И УБРЗО ЈЕ СТВОРЕНО ЈЕДНО НОВО НЕБЕСКО ТЕЛО...

ЈОШ НЕКО ВРЕМЕ ОБЛАЦИ ЋЕ СЕ ЗАДРЖАТИ ОКО ЗИРФИСОВОГ СУНЦА, АЛИ ДОК СЕ ОНИ НЕ РАЗИЂУ, ЗАМЕНИЋЕ ГА ВЕШТАЧКА СУНЦА...

НИКАДА НЕЋЕМО ЗАБОРАВИТИ СВЕ ШТО СТЕ УЧИНИЛИ ЗА НАС! ДОЂИТЕ НАМ ОПЕТ!

ЗАИСТА САМ СРЕЋАН ШТО СМО СПАСЛИ ОВАЈ НАРОД УНИШТЕЊА! АЛИ, ДА НИЈЕ БИЛО НАШЕГ РОБОТА, КО ЗНА ДА ЛИ БИ НАМ ТО ПОШЛО ЗА РУКОМ!

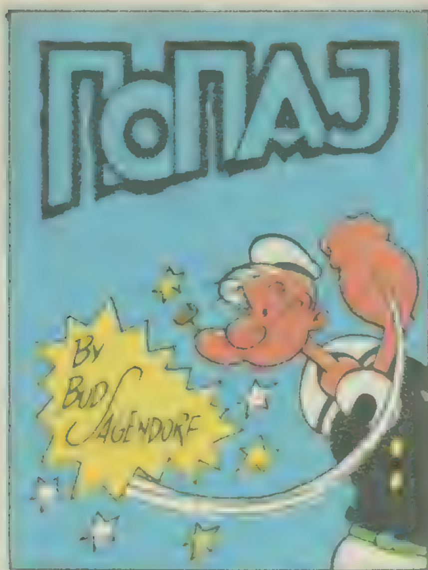
НАЈЗАД! ВЕЋ САМ ПОМИСЛИО ДА СУ ЗАБОРАВИЛИ НА МЕНЕ!

УСКОРО ЈЕ ДЕЛТИН ТАЊИР ПОЛЕТЕО...

АЛИ, ПРЕ НЕГО ШТО ЋЕ СЕ ВРАТИТИ НА ЗЕМЉУ, МУДРАЦ ЈЕ ПОЗВАО ДЕЛТУ И ЛУ ДА ПРОВЕДУ НЕКОЛИКО ДАНА НА ЊЕГОВОМ АСТЕРОИДУ. БИО ЈЕ ТО ЗАСЛУЖЕН ОДМОР...

КРАЈ

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **ГРИНГО**

ПОПАЈ
By Bud Sagendorf

ХУ! ЈОШ КОЈА ГОДИНИЦА ПА ЋУ ПОЧЕТИ ДА СЕ ЗАНИМАМ ЗА ДЕВОЈКЕ!
ЗАНИМА МЕ САМО ДА Л' СУ ДЕВОЈКЕ ЗАБАВНЕ БАР КОЛ'КО ЖАБЕ И ВИЛИНИ КОЊИЦИ!

МОРАЋУ ДОБРО ДА РАЗМИШЉАМ О ТОМЕ КАКВА БИ МИ ДЕВОЈКА ОДГОВАРАЛА!

ЕХЕЈ, ПООЧИМЕ! ДОН'О САМ ЈЕДНУ МНОГО ВАЖНУ ОДЛУКУ!

КАД ПОРАСТЕМ ИЗАБРАЋУ СЕБИ ДЕВОЈКУ КОЈА ЛИЧИ НА ОЛИВУ!
ГЛЕ!

ТО ОЛИВА МОРА ДА ЧУЈЕ!
АЛИ...
?

КИЋА ИМА ДА ТИ КАЖЕ НЕШТО ЛЕПО!
СТВАРНО?
?

'АЈДЕ РЕЦИ СЛОБОДНО!
КАД ПОРАСТЕМ ИМАЋУ ДЕВОЈКУ КОЈА ИЗГЛЕДА К'О ТИ!
ЗНАЧИ, СВИЂА ТИ СЕ КАКО ИЗГЛЕДАМ?
ХИ! ХИ!

АХА! ОНДА ЋУ МОЋИ МИРНО ДА ИДЕМ НА ПЕЦАЊЕ БЕЗ СТРАХА ДА БИ ДРУГИ МОМАК МОГ'О ПОКУШАТИ ДА ЈЕ ПРЕОТМЕ!
!

... И ДА МИ ВИШЕ НИКАД НИСИ ДОШ'О С МАЛИМ БЕЗОБРАЗНИКОМ!

УЧЕНИЦИ!

ГДЕ НАБАВИТИ

ЛЕКТИРУ, ТО НЕОПХОДНО ШТИВО СВАКОГ УЧЕНИКА
ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „НАРОДНА КЊИГА" — БЕОГРАД
П Р Е П О Р У Ч У Ј Е
СВОЈУ ПОЗНАТУ ЕДИЦИЈУ „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ" КОЈА САДРЖИ ИЗБОР ИЗ ДЕЛА КЛАСИКА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ — БЛИСТАВЕ СТРАНИЦЕ ИСТАКНУТИХ КЛАСИКА СВИХ НАШИХ НАРОДА.
СВАКА КЊИГА САДРЖИ ОБЈАШЊЕЊЕ, НАПОМЕНЕ, ЛИТЕРАТУРУ О ПИСЦУ (КРИТИКЕ И ДР.) И СТРУЧНИ ПРЕДГОВОР У КОМЕ СЕ ДАЈЕ САЖЕТ ПРЕГЛЕД ПИШЧЕВОГ ЖИВОТА И РАДА.
ТАКОЂЕ УЗ ЕДИЦИЈУ „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ" — ПРЕПОРУЧУЈЕ СЕ И ИЗБОР ИЗ ДЕЛА СВЕТСКИХ КЛАСИКА.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ:

1. ЈАКОВ ИГЊАТОВИЋ . . . . . 35,00 д.
2. ПЕТАР КОЧИЋ . . . . . . 35,00 д.
3. СИЛВИЈЕ КРАЊЧЕВИЋ . . . . 35,00 д.
4. СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ . . . . 35,00 д.
5. АНТУН МАТОШ . . . 35,00 д
6. ВЈЕНЦЕСЛАВ НОВАК . . . . 35,00 д.
7. ЈОВАН СКЕРЛИЋ . . . . . 35,00 д.
8. ПЕТАР ПРЕРАДОВИЋ . . . . 35,00 д.

280,00 д.

НАЈНОВИЈЕ КЊИГЕ ИЗ ИСТЕ СЕРИЈЕ:

9. ПРОТА МАТЕЈА НЕНАДОВИЋ . 70,00 д.
10. ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ . . 80,00 д.
11. ИСИДОРА СЕКУЛИЋ . . . . 90,00 д.
12. МИЛУТИН БОЈИЋ . . . . . 80,00 д.
13. ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ ДИС 70,00 д.
14. СТЕВАН СРЕМАЦ . . . . . 90,00 д.
15. ЈАНКО КЕРСНИК . . . . . 80,00 д.
16. МИЛУТИН УСКОКОВИЋ . . . 80,00 д.
17. КОЧО РАЦИН . . . . . . 70,00 д.
18. СРПСКА РЕАЛИСТИЧКА ПРИПОВЕТКА . . . . . 100,00 д

810,00 д.

ИЗБОР ИЗ ДЕЛА СВЕТСКИХ КЛАСИКА:

19. ИЗБОР ИЗ ДЕЛА Ф. ДОСТОЈЕВСКОГ . . . . . 35,00 д.
20. ИЗБОР ИЗ ДЕЛА Л. ТОЛСТОЈА 35,00 д

70,00 д.

УСЛОВИ КУПОВИНЕ:

Цела серија од 18 књига библиотеке „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ" и 2 књиге ИЗБОР ИЗ ДЕЛА СВЕТСКИХ КЛАСИКА — Ф. ДОСТОЈЕВСКОГ И Л. ТОЛСТОЈА, при куповини за готово продају се уз 20% попуста.

Свака књига купљена и појединачно за готово продаје се са 15% попуста.
Куповина на отплату не повлачи попуст. Најкраћи рок отплате је 6 (шест) месеци, најдужи 12 (дванаест) месеци, а најмања рата за месечну отплату је 50,00 динара.

ИП „НАРОДНА КЊИГА" — БЕОГРАД, ШАФАРИКОВА 11

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем:

А. ЗА ГОТОВО — СЕРИЈУ „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ" И ИЗБОР ИЗ ДЕЛА СВЕТСКИХ КЛАСИКА — ПО РЕДНОМ БРОЈУ ОД 1—20, УЗ ПОПУСТ ОД 20%, ТАКО ДА ЋУ ИЗНОС ОД ДИНАРА 928,00 платити поштару кад ми књиге уручи;

Б. ЗА ГОТОВО — књиге под редним бројем ______, уз 15% попуста за сваку купљену књигу, тако да ћу износ од динара ______ платити поштару кад ми књиге уручи:

В. НА ОТПЛАТУ — СЕРИЈУ „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ" И ИЗБОР ИЗ ДЕЛА СВЕТСКИХ КЛАСИКА — ПО РЕДНОМ БРОЈУ ОД 1—20, без права на попуст, тако да ћу износ од динара 1.160,00 отплаћивати у 12 месечних рата, с тим што ћу прву рату од динара 82,00 платити поштару кад ми књиге уручи, осталих 11 рата по 98,00 динара плаћаћу до сваког 5-ог у месецу до истека отплате

Г. НА ОТПЛАТУ — књиге под редним бројем ______ (с тим што износ књига купљених на отплату не може бити мањи од 300,00 динара) и књиге ћу отплатити у ______ месечних рата по ______ динара.

______
(Презиме, очево име и име)

______
(Адреса стана: поштански број, место, улица и број)

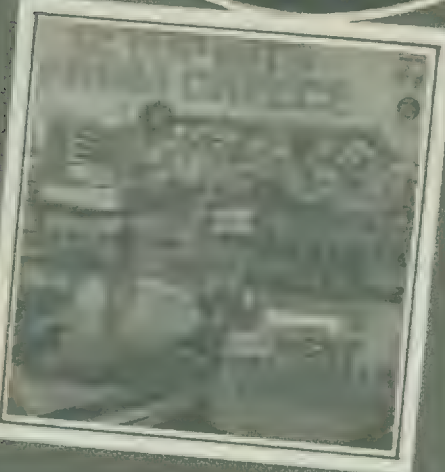
______
(Назив предузећа-установе где наручилац ради (и овера предузећа-установе за купце на отплату)

______ ______
(Место и датум) (Потпис купца, бр. л. к. и где је издата)

Пензионери код куповине на отплату прилажу предзадњи чек од пензије.
У случају спора надлежан је 1 општински суд у Београду.

МУЗИЧКА ПОШИЉКА

СРЕБРНИ СУВЕНИРИ ДЕМИСА РУСОСА

Пружамо вам прилику да преко нашег листа набавите грамофонске плоче. Треба само да попуните наруџбеницу, а плоче ћете платити поштару кад вам их донесе.

Чувајте све наше МУЗИЧКЕ ПОШИЉКЕ јер објављене листе плоча СТАЛНО ВАЖЕ. То значи да на једној наруџбеници (од најмање 100 динара) можете да поручите плоче са старих и нових листа и то без обзира на врсту плоча и музике коју наручите лонг-плеј или сингл-плоче, поп, забавне или народне, класичне или џез музике. ВАЖНО ЈЕ САМО да наруџбина не буде мања од 100 динара јер паковање и поштарину не плаћате ви него ми.

ПЛОЧЕ ЋЕТЕ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ КАД ВАМ ИХ ДОНЕСЕ!

Слово „С“ испред плоче (и других слова) означава сингл, »ES« малу плочу са 4 мелодије, а »LP« лонг-плеј плочу.

Цена једне лонг-плеј плоче је 76,60.— динара.

ЛП 5855
12 ХИТОВА ИЗ ГРЧКЕ
најпознатије грчке песме интерпретирају чувени грчки извођачи

ЛП 5504
THEM CHANGES:
Бади Мајлс изводи осам познатих мелодија: „Низ реку“, „Воз за Мемфис“ и тако даље.

ЛП 5853
SMILER:
Род Стјуарт изводи 12 својих познатих песама: „Девојка са севера“, „Морнар“, „Да сам твој ауто“ и тако даље,

ЛП 5833
STATUS QUO:
Познати ансамбл изводи осам песама: »Backwater«, »Just take me« »Slow train« и тако даље,

ЛП 5814
AFTER MIDNIGHT:
дванаест песама изводе чувени певачи Сара Вон, Плетерси, Били Екстајн, Врук Бентон, Дајна Вашингтон.

ЛП 5840
LA VOCE DELL'UOMO:
Серђо Ендриго пева 13 песама »Da quando ero bambino«, »La voce dell'uomo«, »Perchè le ragazze hanno gli occhi così grandi«,

ЛП 5863
THE LATEST EDITION:
Џон Мајал пева десет песама: „Газолин блуз“. „Немирна времена“. „Луда игра“ и тако даље,

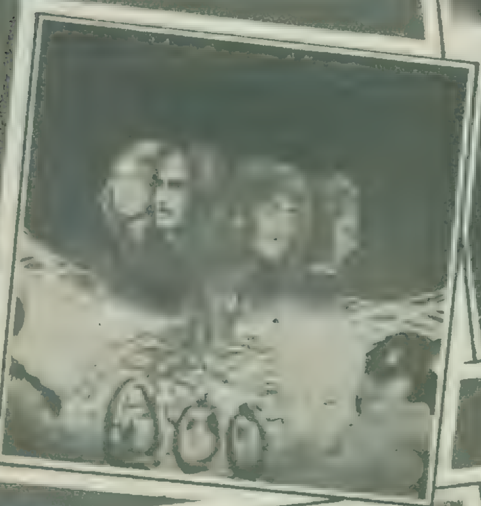
ЛП 5535
THE ROTTERS'CLUB:
Hatfield and the North: дванаест мелодија изводи популарни ансамбл.

ЛП 5891
»SOUVENIRS«: DEMIS ROUSSOS
пева на овој сребрној плочи једанаест песама: »Perdoname«, »Trying to catche the wind« итд.

ЛП 5850
HYMN OF THE SEVENTH GALAXY:
Ансамбл Чик Кореје изводи шест мелодија: „После космичке кише“. „Васионски циркус“ итд.

ЛП 5865
I'M LEAVING IT ALL UP TO YOU:
Дони и Мери Осмонд певају 10 популарних песама: „Искрена љубав“. „Песма о кишобрану“ итд.

ЛП 5867
JOHNNY HALLYDAY:
пева дванаест познатих песама: »Hush«, »Jesus-Christ«, »Deux amis pour un amour« itd.

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
11001 Београд, Македонска 29

НАРУЏБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неопозиво поручујем плоче под бројевима: ____________________

РЕЗЕРВНА ЛИСТА: ____________________

за укупну суму од ______ дин. коју ћу платити поштару кад ми их донесе кући (поузећем).

____
(Име и презиме)

____
(Поштански број и место)

____
(Улица и број)

Датум ______ Потпис ______

Наруџбеницу попуњава лице које ће платити плочу.

ЗАБАВНИКОВА игра знања

Ово је игра у којој за кратко време (60 секунди) треба да покажете колико знате о познатим писцима, сликарима, научницима итд. Пре него што почнете да играте залепите слова са нашег цртежа на чврст, једнобојни картон, а затим свако слово посебно исеците. Да вам се табла са пољима не би брзо искрзала залепите је такође на чвршћи картон. За игру су вам потребни још: коцкица и пиони из игре »Не љути се, човече!« Уместо пиона можете употребити и дугмад, само сваки играч мора имати »пионе« у једној боји. Игра се овако: сви картончићи са словима окрену се наопако да се слова не виде. Креће се са **старта** и помера за онолико поља колико је бачена коцкица показала. А затим се из гомиле извуче једно слово. Ако је пион стао на поље на коме пише на пример »сликар«, а извучено слово је М, онда играч треба да каже име неког сликара које почиње са М. Ако не зна, треба да се врати за онолико поља колико је коцкица показала, односно за онолико колико се био померио унапред. А ако одговори погрешно треба да се врати на почетак игре, на **старт**. Тако урадите увек где пише: писац, научник, итд.

Победник је играч који први стигне на **циљ**. Игра се може играти на два начина: први је (и лакши) да се извучено слово врати на гомилу са осталим словима а други да се извучена слова више не употребљавају док се игра не заврши (тежи начин). Игру могу играти од два до седам играча. Више играча од овог броја није пожељно, јер би игра могла да се продужи и постане досадна. Игру, чак може играти и само један играч уколико жели да провери своје знање. Пазите, играч има само 60 секунди времена за размишљање за сваки одговор, ако се у том року не сети сматра се да није умео да одговори. Ако у игри учествује више играча различитог узраста рок за размишљање може и да се повећа.

А	Б	В	Г	Д
Ђ	Е	Ж	З	И
Ј	К	Л	Љ	М
Н	Њ	О	П	Р
С	Т	Ћ	У	Ф
Х	Ц	Ч	Џ	Ш

СТАРТ

ПОКАЖИ ШТА ЗНАШ!

РОМАН
3 ПЕСМА, ПОЕМА, ЕП
4 ЈУНАК (ЈУНАКИЊА) ИЗ КЊИЖЕВНОГ ДЕЛА
5 ЈУНАК ИЗ СТРИПА
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
6 ГЛУМАЦ
БИЉКА
22 ЖИВОТИЊА
23 ИСТОРИЈСКА ЛИЧНОСТ
24 НАРОДНИ ХЕРОЈ
7 ФИЛМ
МАРКА АУТОМОБИЛА
33 ВРСТА СПОРТА
34 СПОРТСКИ РЕКВИЗИТ
25 ДРЖАВНИК ИЛИ ПОЛИТИЧАР
8 РЕЧ НА СТРАНОМ ЈЕЗИКУ
ПОЈАМ ИЗ МАТЕМАТИКЕ
ЦИЉ
35 СПОРТИСТА
26 НАУЧНИК
9 СЛИКАР
30 ПОЈАМ ИЗ ФИЗИКЕ
29 ПОЈАМ ИЗ АСТРОНОМИЈЕ
28 ПОЈАМ ИЗ ХЕМИЈЕ
27 ПОЈАМ ИЗ МЕДИЦИНЕ
10 КОМПОЗИТОР
15 ГРАД
14 НАРОД
13 ДРЖАВА
12 МУЗИЧКО ДЕЛО
11 ИЗВОЂАЧ МУЗИЧКОГ ДЕЛА

ПРОТИВ НЕВИДЉИВОГ

ДЕЧАКУ КОГА ЈЕ УЈЕО БЕСАН ВУК СТАВИЛИ СУ УСИЈАНО ГВОЖЂЕ НА РАНУ. ЊЕГОВУ УЖАСНУ ПАТЊУ ЛУЈ ПАСТЕР, КОМЕ ЈЕ ТАДА БИЛО 10 ГОДИНА, НИЈЕ МОГАО ДА ЗАБОРАВИ.

Луј Пастер са стакленом цевчицом у рукама приђе бесном псу. Пас се дивље отимао из руку двојице служитеља који су га, иако је био добро везан, једва држали.

— Отворите му чељуст! — нареди Пастер.

— Чувајте се! — забринуто рече његов асистент доктор Ру. — Довољно је да само шкљоцне зубима, па да постанете жртва беснила!

Оштре очи шездесетогодишњег хемичара се сузише. Рука с цевчицом полако се приближи раљама бесног пса, задржа се на њима тренутак и повуче се. Пастер је имао шта је хтео: смртоносну пену из губице бесног пса.

После изванредног открића француског хемичара и биолога Луја Пастера (1822—1895) свет је могао да одахне: пронађене су и уведене многе вакцине које су спречавале страшне епидемије.

Потрага за утварама

— Дођите, Ру! — рече задовољно. — Погледаћемо ово у лабораторији. Можда ћемо најзад успети да откријемо тај микробић који нам је досад увек измицао.

Ни овог пута нису имали среће. У пљувачки бесног пса није било ни трага неком непознатом микроорганизму.

— Наши микроскопи су сувише слаби да би открили малог бездушног убицу! — љутито рече славни ловац на микробе.

— Зашто вам је толико стало да уловите баш узрочника беснила? — запита асистент трљајући од замора упаљене очи. — Зар нема довољно урзочника других болести, узрочника које познајемо? Зар од тих болести не страда више људи него од хидрофобије?

— Рећи ћу вам нешто, драги мој Ру! — Пастер скиде цвикер и погледа сарадника. — Већ више од педесет година често, у сну, видим грозну слику која ми се усекла у мозак. Имао сам тада десет година. У једној ковачници видео сам дечака кога је ујео бесан вук. Ковач је ујецено место притиснуо усијаним гвожђем. Побегао сам. Нисам могао да гледам дечакову патњу. Чини ми се да сам још онда одлучио да људе ослободим те грозоте! Кад будемо пронашли лек против беснила, сматраћу да сам одужио дуг човечанству!

Ру је с поштовањем слушао учитеља, иако је и њега и Шамберлена тиранисао, присиљавајући их да раде преко границе људске издржљивости. Али је умео и да их толико одушеви за посао да су без поговора данима и ноћима, сузних очију, мењали препарате на микроскопима, расађивали културе микроба, или сецирали лешеве животиња.

— Ми ћемо савладати беснило, Ру! — говорио је Пастер. — Ухватићемо се укоштац с невидљивим непријатељем и победићемо га, па макар га никад не угледали! Искоренићемо хидрофобију с кугле земаљске!

Пастер, тај романтични песник науке и тврдоглави борац, педантни лекар и скромни истраживач Ру донкихотски су пошли у битку против утвара.

Припитомити беснило

— Професоре, дођите у лабораторију! — позва једног дана Шамберлен Пастера. — Десило се нешто што нисмо очекивали!

У лабораторији је доктор Ру замишљено чучао крај кавеза. Пастер је запањено посматрао два пса који су урлали, запенушених раља, јурили по својим кавезима, док су друга два весело махала реповима.

— Јесу ли то она четири пса која је пре шест недеља изуједао њихов бесни рођак? — запита Пастер.

— Да, то су баш ти пси! — одговори Ру. — Два су бесна, а два сасвим здрава! А ова четири сасвим сигурно имају у себи милијарде клица хидрофобије. Не разумем како је то могуће!

Забацивши руке на леђа Пастер је замишљено шетао горе-доле.

— Наставите с експериментима које смо јуче прекинули! Данас их морате завршити, па макар радили до поноћи! — рече љутито и изиђе.

Сутрадан изјутра позвао је сараднике.

— Размишљао сам о ономе што се јуче догодило — рече истурајући брадицу. — Све што досад знамо о беснилу јесте да узрочници продиру у мозак болесника. Значи, код она два ујецена, а сада здрава пса, узрочници су нестали пре него што су и стигли до мозга! Нашим микроскопима не можемо да откријемо те одвратне микробе. Не знамо како изгледају! Због тога не можемо ни да их одгајамо у бульонској култури као што смо учинили са узрочницима кокошије колере, или црног пришта!

Мало је поћутао, а онда гестом глумца трагичара размахну руком и изрече мисао коју би сваки научник у оно време сматрао лудачком:

— Бесни пси имају клице беснила у мозгу! Не бисмо ли могли да те микробе одгојимо у мозгу животиња? Да ли бисмо на неки начин могли тај непознати микроб да унесемо директно у мозак пса.

Ру и Шамберлен слепо су веровали у сваку Пастерову реч, па била она понекад погрешна или фантастична. Пробушили су лобању једног пса и танком иглом убризгали у мозак животиње делић самлевене мождине једног пса који је дан раније угинуо од беснила. После четири недеље цепљени пас је избезумљено, обавијен белом пеном, јурио по кавезу.

— Сад можемо сасвим сигурно заразити сваког пса! — задовољно је закључио Пастер.

Ру и Шамберлен су одахнули са олакшањем, али им је Пастер већ следећег тренутка поставио нови задатак:

— Узрочника кокошије колере ослабили смо тако што смо културу дуже време држали у бульону. Истина, тада смо „имали част“ да узрочника познајемо. Ипак, и овог пута морамо припитомити непознатог проузроковача хидрофобије, морамо припитомити беснило!

— Професоре, код колере је било лакше, знали смо да је кокошка која је оздравила од колере постала имуна! — усудио се да примети вишемесечним радом исцрпљени Ру. — Али до данас ниједан жи-

Доктор Ру и Шамберлен, Пастерови асистенти, убризгали су здравој животињи максималну количину смрвљеног мозга пса који је угинуо од беснила. Хоће ли преживети, стрепели су.

УБИЦЕ

ви створ коме је у мозак продро узрочник беснила није оздравио! Како да ослабимо бацил беснила кад га никад нисмо видели?

— Не знам како — пртгво одсече Пастер. — Пробаћемо све што нам падне на памет! Дакле, на посао!

Прво сазнање

Месецима су се од зоре до мркле ноћи те 1882. године борила три храбра човека против невидљивог непријатеља. Сецирали су мозгове паса и зечева који су угинули од беснила. Колико су пута у бесаним ноћима, док им је од умора скалпел дрхтао у рукама, били само један мали корак удаљени од страшне смрти.

Узрочник беснила није се дао припитомити! Свака заражена животиња умирала је после четири недеље. Узалуд је Пастер измишљао најнемогућније експерименте. Ипак, једног дана Ру је озарена лица утрчао у Пастерову канцеларију:

— Пас кога смо цепили мозгом побеснелог зеца, онај који је још јуче урлао и гризао решетке кавеза, смирио се! Изгледа да ће оздравити!

Зар је заиста оздравио.

— Ово је час одлуке, Ру! — рекао је Пастер. — Убризгајте тој животињи у мозак највећу могућу количину маје беснила. Видећемо да ли је постао имун.

Пас није оболео и Пастер је дошао до значајног сазнања: пас који је једном преболео беснило постаје имун!

— Сад нам преостаје само још једно: да ослободимо узрочника беснила! — узвикнуо је као да на бојном пољу командује лепијама. — На посао!

Ко зна да ли би Ру и Шамберлен издржали уз неумољивог Пастера да и он није заједно с њима по осамнаест часова дневно окапаво у лабораторији на најопаснијим експериментима. Док би ови мртви уморни падали у постеље, он је још по неколико сати остајао да ради. После хиљада најразличитијих опита три борца против смрти чекала су тренутак тријумфа. У мозак здравих животиња убризгали су смрвљени комадић мозга оболелог пса који су претходно 14 дана сушили у херметички затвореној боци. Животиње се нису разболеле.

— Успели смо! — кликтао је расположени Пастер. — Припитомили смо отров беснила! Нашли смо пут! А сада, један комад мозга сушите 14, други 12, трећи 10 дана. Покушаћемо да животиње цепимо прво најслабијим, а онда, постепено, све јачим отровом!

Замисао је била смела, а Ру и Шамберлен довољно храбри да је остваре.

Дали ће остати живи?

Четрнаест дана касније дошао је тренутак највећег Пастеровог огледа. Ру и Шамберлен су у мозгове неколико паса убризгали мају сушену 14 дана, сутрадан мају сушену два дана мање и тако су сваког следећег дана убризгавали све јачи отров. Најзад су псима убризгали максималне количине смрвљеног мозга пса који је од беснила угинуо дан раније.

— Да ли ће пси остати живи? — питао се Пастер. — Да ли смо на добром путу? Нећемо ли опет морати све испочетка?

Цепљени пси остали су здрави. Пастер и његови сарадници питали су се да ли ће имунитет трајати, хоће ли пси и после неколико недеља бити имуни? Пастер је постајао све час гризљивији. Ру и Шамберлен били су на ивици нервног слома.

После месец и по дана Пастер је изабрао четири пса: два која су примила серију препарираног мозга и два која дотад нису била подвргнута никаквим експериментима. Ру и Шамберлен су их заразили беснилом.

Опет су морали да чекају четири дуге седмице, да би видели резултат одлучујућег експеримента.

Најзад, три године после објаве рата беснилу, Пастер, Ру и Шамберлен прослављали су победу. Два цепљена пса махала су реповима у својим кавезима и скичала у знак поздрава, а она два која нису примила инјекције постепено ослабљених бацила, урлала су у предсмртним боловима.

Чаробне инјекције

Шестог јула 1886. године, једног од најзначајнијих датума у историји медицине, једна несрећна жена из Алзаса донела је у Пастерову лабораторију деветогодишњег сина Жозефа Мајстера кога је изујелао бесан пас.

У први мах Пастер се колебао да дечаку да лек који још није био испробан на човеку. Кајао се што није, како је намеравао после успешно изведених огледа на псима, сам на себи испробао дејство својих инјекција.

Пастер је био свестан да ће дечак умрети у ужасним мукама ако га његове инјекције не спасу. Зато није смео да оклева.

Дрхтавом руком — били су то најтежи тренуци у животу тог занесеног човека који је изнад свега волео да живи — убризгао је у тело изуједаног дечака инјекцију ослабелих, припитомљених микроба-убица које никада није угледао.

Мали Мајстер се после неколико недеља жив и здрав вратио у Алзас.

Понсво је Пастер немилосрдно гонио Руа и Шамберлена да раде по осамнаест часова дневно — справљали су чаробје инјекције. Стотине и стотине људи које су изујелали бесни пси или вукови хитали су на спасилачко ходочашће великом ловцу на микробе Лују Пастеру, у историји с пуно права записаном као — спасилац човечанства.

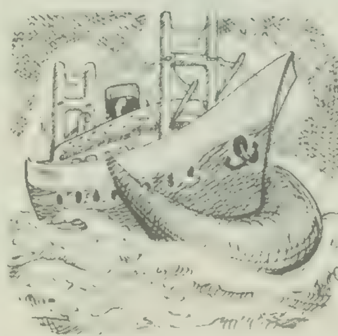
A. P.

ЗМИЈЕ ТРАЖЕ СТАН

У италијанској долини Аоста појавило се толико змија отровница да су локалне власти морале да отворе преко стотину амбуланти. Лекари указују прву помоћ онима који су имали несрећу да буду уједени и брину да свака породица буде снабдевена змијским серумом. Чак и у самом Риму грађани морају да предузимају специјалне мере заштите од отровних гмизаваца. Змије су прво освојиле зелене површине града, а с дрвећа им није било тешко да се пребаце право у стан. Ово невиђено размножавање змија наступило је из једноставног разлога: готово су потпуно нестали њихови природни непријатељи — јежеви и птице грабљивице.

ПОМОЋНО ЧЕЛО

Поморци су одавно приметили да је горња страна брода увек шиљати прамац, шиљати предњи део. Данас готово сви нови бродови имају округао „нос" који подсећа на главу кита што је повећало брзину за преко 12 одсто.

Али, шта радити са старим бродовима?

Пољски инжењери патентирали су уређај „китово чело" који се може привремено или стално монтирати на сваки брод. Овај додатак даје броду аеродинамичну линију, доприноси уштеди горива и знатно повећава могућност маневрисања.

СУПЕРЛОНГПЛЕЈ

Брзина којом су се окретале прве грамофонске плоче, као што је познато, износила је 78 обртаја у минуту. Данашње лонгплеј плоче доста су спорије: имају 33 обртаја у минуту, а недавно је у Сједињеним Америчким Државама пуштена у продају грамофонска плоча која се за цео минут окрене само два пута! Оваква плоча, пречника 24 сантиметра, може да свира читав дан и ноћ без прекида. Наравно, за ову суперлонгплеј плочу потребан је и специјалан грамофон код кога брзину обртања регулише специјални електронски уређај.

ЛАСЕР ЗА БРОДОЛОМНИКЕ

Да би бродоломници могли бити спасени, прво се морају пронаћи. Амерички научници предлажу да се за то употреби ласер. Бродоломници избацују у воду пакет с флуоресцентном бојом, а они који трагају за њима управљају с хеликоптера на површину океана ласерски зрак и то под углом од 120 степени. Кад зрак стигне боју, фосфоресцирање постаје приметно с раздаљине од 160 метара. Исти поступак може се користити и за проналажење изгубљених на копну, у планинама, под условом да имају пластични појас проткан флуоресцентном бојом.

МРХОТ (Marmota marmota) је сродан веверици и живи у Алпима, Карпатима и Пиринејима све до снежне линије. Има кратак реп, крупно, тешко тело и кратке удове, а живи у дубоким јамама које сам ископа. У спавању проводи 8—18 месеци.

СРНА (Capreolus capreolus) је распрострањена по читавој Европи и највећем делу Азије, изузев северних земаља. Има збијено тело, витке и високе ноге. Мужјак, срндаћ, има рогове. Густо крзно мења према годишњем добу, лети је боје црвенкасте а зими смеђесиве.

АЛПСКЕ ЖИВОТИЊЕ

Алпи су највећи планински систем у Европи који се у лучном облику простире од Средоземља, између Француске и Италије, преко Швајцарске, затим преко Аустрије до Дунава и северозападног дела Југославије. Овај планински систем дугачак је 1.200 км а широк 150—300 км. Фауна на Алпима знатно је проређена ширењем људских насеља и развитком саобраћаја. Међу алпским животињама има поред обичних, средњоевропских, и неколико врста сродних животињама далеког севера. Поменимо алпску дивокозу и готово истребљеног алпског козорога.

ЈЕЛЕН (Cervus elaphus) је снажна, крупна и брза животиња из реда преживара. Мужјак има веома лепе рогове који могу имати 16—20 парожака. Женке се зову кошуте. На слици је један капиталац.

ДИВОКОЗА (ШАМОА) (Rupicapra) је прва дивокоза позната Европљанима. Мрке је боје са жућкастом мрљом на грлу и тамним нијансама исте боје на трбуху и удовима. Рогови јој расту право увис, скоро паралелно а онда се нагло повијају уназад.

КОЗОРОГ (Capra ibex) познат и као дивљи јарац близак је сродник домаћој кози. Живи на Алпима где је готово истребљен.

СУРИ ИЛИ ЦАРСКИ ОРАО (Aquila chrysaetos) је један од највећих орлова. Живи на високим планинама Европе и Азије, дуг је око 1 метар с распоном крила од 2 метра. Смеђе је боје изузев доњег дела репа који је бео. Изврстан је летач.

ПОП ЗАНИМЉИВОСТИ

У београдском диско-клубу „Цепелин“ сваког понедељка окупља се група музичара која, свирајући за „своју душу“, одушевљава младе поклонике поп-музике. Стални гост ових „сејшн“ сусрета је и Корнелије Вата Ковач са својим пријатељима, врсним музичарима.

* * *

После дуже паузе познати београдски певач забавне музике Мики Јевремовић одлучио је да се поново појављује на фестивалима. Први покушај био је више него успешан. На фестивалу у Скопљу Мики је победио и понесен овим тријумфом одлучио да се следеће године појави на свим смотрама домаће забавне музике на које буде позван.

* * *

У току зимског школског распуста у Београду ће се одржати највећа рок-приредба. Предвиђа се да у току десет вечери наступе најпознатије домаће поп-групе и саставри.

* * *

Популарна сарајевска група БИЈЕЛО ДУГМЕ завршила је у Лондону снимање свог новог албума, под називом „Шта би дао да си на мом мјесту“. Све композиције написао је Горан Бреговић а плоча је снимљена у две верзије, на српскохрватском и енглеском језику.

БЕРЗА ПЛОЧА

Молим читаоце „Политикиног забавника“ који имају добро очуване плоче Ђорђа Марјановића да ми се јаве. Желела бих да купим: „Роману“, „Та тужна музика“, „Од љубави до мржње“ и „Милорд“.

Зорица Тасић
Маршала Тита 32
26212 Качарево

Дајем 50 очуваних синглова (40 наших и 10 страних) и 500 разгледница за очуван и исправа грамофон.

Ђурица Бирчанин
26364 Баргита

Свако ко има и жели да прода плоче Ђорђа Марјановића — осим песама „Емили“, „Последњи воз“ и „Чинге-линге“ нека ми се јави. Новац унапред шаљем.

Славица Микић
Моше Пијаде 3
18000 Ниш

Дајем 50 Забавника за слједеће плоче под условом да су добро очуване Janis Joplin: »Greates Hits« i »Simon and Garfunkel's hits«.

Мила Дејановић
Ивановићева 5
58000 Сплит

Желим да продам потпуно нов дупли албум, оригинал »A nice pair« групе Pink Floyd, по цени од 250 динара.

Зоран Обрадовић
Душана Јерковића 1
22400 Рума

Купујем албум »Paranoid« групе »Black Sabbath«.

Драгана Обрадовић
Борска 32
11000 Београд

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ТРЧИ ЧУЛЕ НЕВЕН ЧУЛЕ

Музика: Б. Ликић

Изводи: група РЕЗОНАНСА

Тебе волим, моја дико,
не постоји више нико
само теби љубав дајем
за друге ја не кајем.

Твоју љубав радо примам
твоје око раһе имам
куд год кренем дању, ноћу
само тебе, дико, хоћу
хоћу, хоћу, хоћу,
хоћу, хоћу, хоћу.

Трчи чуле, невен чуле
невен стекла, неутекла
јаворово, деспотово
чуће нас Америка

Гдје је сада, гдје је сада
моја малена.

Дању ноћу немам мира
у срце ме туга дира
скупило се пуно боли
у тој души што те воли
воли, воли, воли. . .

ВАЛОВИТИ РОК

До сада смо имали прилику да слушамо поп-музику из свих крајева наше земље. На жалост многих љубитеља поп-музике, Далмација као да је остајала дужник домаћој поп-сцени. Са изузетком групе МОРЕ, која се распала, до сада у Далмацији није било праве рок-групе. Међутим, у последње време, група младих музичара, музички потпуно сазрела, одлучила је да у домаћу поп-музику донесе нешто ново. нешто што би карактерисало ово под-

небље. Већ после првог јавног наступа „СУПЕР ГРУПЕ ДАЛМАЦИЈЕ“ о новом правцу и „ВАЛОВИТОМ РОКУ“ појавиле су се повољне критике. А тај „ВАЛОВИТИ РОК“ публици су представили ЖАНКО ДРАЖЕН (гитара, труба, клавир, певач и композитор), МОМИР ЧАЧИЈА (оргуље, клавир, мелотрон, бас-гитара, певач), НИКША ЈУРЧНОВИЋ (бас, гитара, виолина, певч), ТОМ МАРТИН (бубњеви и гитара) и ЖЕЉКО БАЉКАС (гитара и клавир). ЖАНКО, МОМИР, НИКША, ТОМ и ЖЕЉКО изгледају на сцени веома ефектно, а своју музику свирају у маниру најбољих далматинских клапа, што им је већ у првим наступима донело популарност и признање публике.

РЕЗОНАНСА

Сарајевска група **РЕЗОНАНСА** представила се публици једном врстом музике која је наишла на бројне присталице. Она свој звук заснива на најуспешнијим истраживањима енглеских и америчких рок-група с тим што је тешки звук рока ублажен употребом акустичних инструмената: гитаре, виолине, клавира и флауте. У свом стваралаштву група користи елементе традиционалне босанске музике и цеза, што је у домаћој музици ново, за слушање пријатно и једноставно.

Стварајући композиције у духу нашег фолклора, с пуно духа и музикалности, група **РЕЗОНАНСА** је напречац освојила симпатије младих слушалаца широм земље. Састав је настао у јануару ове године када је **Бранко Ликић, бас-гитариста и композитор**, члан неколико сарајевских поп-група у жељи да изводи своју музику окупио неколицину младих музичара. Одмах потом је група, коју су тада сачињавали **Бранко, Бранка, Сенад, Марио и Крешо**, направила свој први снимак композиције Бранка Ликића **„Немој мени бранит, моја нано“** и њоме заинтересовала слушаоце Радио Сарајева, а нешто касније и осталих радио-станица у земљи.

Прво признање био је позив за учествовање на фестивалу **„Омладина 75“** у Суботици. Група је тада успешно наступила са композицијом **„Лик из маште“** а на посебној програмској вечери слободне форме још једном потврдила свој квалитет. Јула месеца у издању Југотона изишао је први сингл групе са песмама **„Немој мени бранит, моја нано“** и **„Мој тата у десет“** која се одлично продавала. Истовремено група снима матрице за друге сарајевске певаче и вредно ради на припреми материјала за следећи сингл и први албум. Са првим јесењим данима завршен је сингл **„Трчи чуле невен чуле“** и **„Са сунцем раним“** после чега је стигао и позив за учествовање на вечери градских шансона на Београдском сабору и **ХИТ ПАРАДИ** — продукције плоча РТБ. Групу напушта Крешо Ребић тако да састав сада сачињавају **Бранко Ликић** (бас-гитара, вокал, композитор и аранжер), **Бранка Ликић-Сека** (вокал), **Љубомир Павловић** (бубњеви, **Јосип Мијач** (флаута), **Марио Баришић** (електрична виола) и нови члан **Дарко Аркус** (инструменти са клавијатуром). На питање да ли ће и даље остати верни свом садашњем стилу интерпретирања чланови групе спремно одговарају:

„Састали смо се да бисмо правили песме засноване на народном мелосу, на правом изворном фолклору. Нисмо мислили на успех, желели смо да сами уживамо у својој музици. Надамо се да ће нам публика, која нас је већ прихватила, и даље остати верна и да је нећемо разочарати.

YU ГРУПА

Београдска **„YU група“** слави ових дана свој пети рођендан. У данима кризе београдске поп-музике, када је поп-сценом владала већ афирмисана Корни група, тада готово једина, у земунском диско-клубу Синагога појавио се нов састав. На основу анкете спроведене међу младим посетиоцима, група је већ прве вечери добила име које и данас носи.

Браћа Жика и Драги Јелић, бивши чланови ансамбла „Џентлмени“ и **Раша Ђелмиш**, који им се касније придружио, постали су тада чланови „YU групе“. Уследили су први снимци за радио, наступ на телевизији и плоче које се одлично продају. Млади су добили нове љубимце и одушевљено их поздрављају на наступима. Да би им се одужили Жика, Драги и Раша увек су се трудили да буду нови. И тако је прошло пет година успешног рада. Основна вредност састава је у томе што се чланови нису мењали. О успешном раду сведоче многобројне плоче, наступи у лондонском клубу „Марки“, у којем су почињали и многи славни енглески састави. То би укратко био само почетак приче која се према мишљењу и младе публике а и критике, још дуго неће завршити, јер чланови „YU групе“ увек иду у корак с временом и захтевима младих. Зато им честитамо јубилеј и желимо још много година успешног рада.

РАТНИЧКЕ ИГРЕ

ЗА ШАКУ СИТНИША

СТАРОСЕДЕОЦИ СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА ДЕЦЕНИЈАМА СУ НЕМИЛОСРДНО ИСТРЕБЉИВАНИ ЈЕР СУ ИМАЛИ ОНО ШТО БЕЛЦИ НИСУ — ЗЕМЉУ И ЗЛАТО

У време кад су Индијанци пре 10—11000 година дошли из Азије преко Беринговог пролаза на амерички континент, крећући се за великим чопорима животиња, било их је мало, али већ 1492. године на тлу садашњих Сједињених Америчких Држава живело је готово осам милиона људи бакарне пути. У њиховим племенима говорило се преко 50 главних језика и 250 дијалеката. Током четири века, после Колумбовог искрцавања у Средњу Америку, милиони Индијанаца збрисани су са лица земље!

Данас у Сједињеним Америчким Државама живи једва милион Индијанаца, припадника 263 племена. Готово половина од њих смештена је у резервате и притиснута бедом. Највише је Сијукса и Навахоса. Више нема Пакоа, Навасупаа, Паинта, Команча, Семинола . . .

ПРОЛАЗИТЕ КРОЗ РЕЗЕРВАТ! — Ратови с Индијанцима окончани су 1890. године. Сва индијанска племена нашла су се у резерватима. Истовремено су стављена под старатељство Уреда за питање Индијанаца са седиштем у Вашингтону. Табла на слици обавештава путнике да улазе у резерват Пуебло-Индијанаца.

ЗА БЕЛЕ И »ЦРВЕНЕ« — Резервати у којима данас живе Индијанци забити су, бесплодни или мочварни крајеви у којима на мало простора живи много људи. Ту једва да има и основних услова за живот. Индијанци живе у избама од блата или прућа. Многи од њих не знају за лекара. Индијанци не могу сами да ураде ништа, чак ни својевољно да саставе сопствени тестамент без писмене дозволе Уреда за питања Индијанаца! Додуше, они имају грађанска права, али нико у граду неће да их запосли, нико да им да стан. На сликама: поглед на резерват и улаз у мали амерички град који се налази у близини.

СПОМЕНИЦИ НЕИСТИНЕ — Многи подаци говоре да су Индијанци простодушно и мирољубиво примили белце у Новом свету. Али, на своју несрећу, имали су оно што су белци желели: земљу и злато! Због тога је против њих поведен рат до истребљења. Свету су годинама представљане неистине о Индијанцима, а заслуга за то највише има амерички филм који је са причом о »рђавом Индијанцу« и »недужном каубоју« обишао цео свет. Ти филмови снимани су у пределима који су одузети Индијанцима (као овај из Аризоне) и то уз нечувена крвопролића. Генерал Филип Шеридан, на пример, који је толико мрзео Индијанце, 27. новембра 1868. године на превару је побио 103 Чејена, углавном стараца, жена и деце! Овај генерал Америци је оставио у наслеђе чувену крилатицу: »Само мртав Индијанац је добар Индијанац!«

СВАКИ ДРУГИ НЕПИСМЕН — Индијанци у резерватима не раде ништа. Просечно живе само 44 године, сваки други је неписмен, а самоубиства су честа међу њима. Добар део средстава које америчка влада издваја за издржавање Индијанаца одлазе, у ствари, на издржавање белих службеника озлоглашеног Уреда за питања Индијанаца. Међу Индијанцима има и оних који су завршили неку школу и успели у животу, али такви су реткост. Индијанци у резерватима, које као неку врсту националног парка посећују туристи, продају своје рукотворине (на сликама) и од тога живе.

ТУРИСТИЧКА АТРАКЦИЈА — У појединим резерватима потомци некад славних поглавица данас се приказују туристима као кловнови! Има међу њима и правих поглавица, стараца. Глад их је натерала да за шаку ситниша играју ратничке игре, призивају кишу, или се у својој старој, лепој одећи сликају с белим посетиоцима резервата (на слици).

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ЕМИГРАН

ЗОРАН ПОПОВИЋ

Човек кога су испитивали показивао је натпросечну интелигенцију, свака његова реакција била је нормална, знање веома обимно и разноврсно, познавао је чак и медицину скоро тако добро као и доктор који га је тестирао. Није било ни једне једине индиције која би дозвољавала да се посумња у његов здрави разум. И резултати које је дао електронски анализатор показивали су да се ради о човеку савршеног менталног здравља. Када је и последња проба показала да је човек потпуно паметан, лекар рече полицајцу:

Није луд!

— Није луд!

— Жалим, али мораћете га пустити! Он је паметан као ви или ја, о неком лудилу нема ни говора...

— Али, његова прича показује да је луд! Зар би нормалан...

Лекар га прекиде:

— Знам, чуо сам и ја ту причу! Да га нисмо овако темељито испитали можда бих и сам посумњао у његов здрав разум. Али, зар вам није пало на ум да можда говори истину? Ако нам ствари о којима он прича изгледају немогуће, то не значи да оне то и јесу. Да сте пре десет година некоме рекли да је могућно путовати брзином већом од брзине светлости и вас би гледали сумњичаво. А данас је сасвим обична ствар отпутовати у једном дану до сазвежђа Орион и вратити се кући на вечеру... Боље би било да сте га уместо овде одвели у Центар за насељавање планета. Тамо би сигурно знали шта да почну са његовом причом...

Полицајац је био неодлучан.

Сада се умеша човек кога су дотле испитивали:

— Као што вам је доктор рекао, нисам луд! Како нисам ничим прекршио закон, морате ме пустити. У ствари, било би најбоље да ме одведете у Центар за насељавање планета и омогућите ми разговор с неким надлежним. Молио бих вас још да претходно потврдите да сам већ био подвргнут испитивању и да кажете да нисам луд. То лико бар можете учинити за мене после овог малтретирања!

Полицајац се збуњено чешкао по глави.

Лекар се само осмешкао, али на крају рече:

— Мислим да је у праву. То му дугујете. А ја ћу вам дати писмено мишљење, за сваки случај, да вас и они не би још једном послали на испитивања!

Најзад је стигао тамо где је требало.

Алексисова прича

Примио га је млад човек озбиљна лица. Понудио га је да седне и прочитао извештај који му је полицајац дао. Кад је дигао очи са списа, изгледао је заинтересован:

— Желео бих да чујем ту вашу причу због које вас умало нису прогласили лудим! Будите љубазни па ми укратко реците о чему се ради.

— Зовем се Алексис Центри, бар мислим да имам право да се тако зовем као што имам право на ово тело...

Застао је мало, али кад виде да његов саговорник не реагује, настави:

— Да будем што је могуће јаснији: ни име ни тело нису моји, барем то нису били, али сада јесу и ја бих желео да то тако и остане. Ради се о томе да ја уопште и нисам одавде, са Марса. Нисам ни са Земље, дошао сам из сасвим другог соларног система, са супротног краја наше галаксије. Име планете са које долазим не може се превести, али би звучало некако као Тренхијатрс. Животни облици на мојој родној планети веома се разликују од ових на Марсу или Земљи. Разумних бића има више врста, а ја припадам најразвијенијој, мада се она не би могла поредити са људском. Ни по телесном саставу ни по начину живота и мишљења. Ни комуницирање међу јединкама се не обавља на начин како то ми... односно ви, чините. Опростите, сувише сам се привикао на ову средину, па се већ сасвим идентификујем са људском расом. Већ се толико осећам као човек да не знам да ли за своје старе земљаке треба да кажем „ми" или „они". Како се сада осећам, ипак су за мене они постали „они". Дакле, они комуницирају између себе директним додирима мисли, а како се селекционишу мисли из тог општег планетарног мишљења тешко да бих могао да вам објасним јер овде нема ничег сличног. Мада поређење није ни добро ни потпуно, покушаћу да вам то упоредим са колективном свешћу целе планете састављеном од многих појединачних које имају своју потпуну аутономију. Доста је запетљено и непрецизно, али ја то боље не умем да објасним...

Једноставно знају

Опет је застао да види како његов саговорник реагује.

Овај је пажљиво слушао. Није изгледало да му не верује. Зато Алексис, охрабрен, продужи:

— Укратко, дошли смо на замисао да једног од нас пошаљемо на Марс. Знали смо да је он тренутно најразвијенија планета Сунчевог система и да је скоро достигао Земљу од пре нуклеарног уништења. Мада је Земља сада обновљена, остаци радијације су за нас сувише јаки па још дуго нико неће моћи да се тамо појави, од наших мислим, бивших наших, њихових... ох, опростите, не знам ни сам више шта сам...

Његов застој човек с друге стране стола искористи да упита:

— Зашто вас је заинтересовао баш наш Сунчев систем и како сте дошли до информација о нама?

— Није само овај систем интересантан. Има их још много занимљивих за проучавање и насељавање. А ми, односно они, то све једноставно **знају**. Тако, просто, знају. У самој природи становника моје постојбине је да знају, то је нешто као, што рецимо, вама ради срце. Оно то само од себе чини. Или као што ваше тело само од себе осећа топлоту или хладноћу, без ваше воље. Тако и становници Тренхијатрса једноставно упијају сами од себе све информације из читавог свемира. Оно што сам тамо знао, знам и сада и желео бих да вам та знања пренесем. Али, то је веома тешко, скоро немогуће. Требало би да могу да додирнем вашу свест да бих то постигао. Речима, овим којима се служимо, то није изводљиво...

— Добро! — прекиде га човек. — Вратићемо се на то касније. Реците ми сада како сте доспели овде и да ли сте ишли и на још неке друге насељене светове?

— Ишли смо на све! Улазили бисмо у тела становника оних најразвијенијих, разумних, остајали тамо краће време и асимилишући сва њихова знања и емоције, враћали се назад у своја тела. То је обично путовање духа, сасвим једноставно...

— За вас можда једноставно — насмеја се човек.

— То може свако постићи, и ви! Да се у Сунчевом систему није сувише пажње посвећивало развоју технике, а занемаривао развој природних способности, већ бисте увелико могли да располажете својим телом и духом по сопственој жељи, а овако господарећи стварима постајете њихови робови.

Добар човек

— Ви дакле тврдите да та, да тако кажем, бестелесна шетања васионом нису немогућа и за нас.

— Ни најмање! Сваки животни облик са развијеном свешћу може то постићи!

— Можете ли то и доказати?

— Да, али потребно је мало времена. Уосталом, зато сам и желео да о томе разговарам са неким ко је за то надлежан и ко би ме разумео. Пошто сам одлучио да останем на Марсу, у овом телу, у овом свету и међу овим људима, хтео бих и да допринесем њиховом развоју.

Дуго су се гледали ћутећи. Најзад човек из Центра за насељавање планета рече:

— Ако нам омогућите такву способност, дајете нам и могућност да загосподаримо читавим свемиром. Да ли вам је то пало на ум?

— А да ли су становници Тренхијатрса загосподарили васионом?

— Очигледно, још нису! А зашто, ако то већ могу?

— Зашто ви не живите под водом? Зашто рибе не живе на дрвећу? Једноставно зато што се

Електронски анализатор показивао је да је човек при здравој памети.

Фајхухиј није више могао да напусти тело свог домаћина јер би одлазећи понео и његова осећања

свако најбоље осећа у својој природној средини!

— Онда је мало чудна ваша жеља да останете овде...

— Да, у почетку сам се нелагодно осећао у овом телу и у овој средини, али касније сам навикао. Наравно, та навика није довољна да зажелим да останем стално. Пресудно је било нешто друго. Боравећи овде, стекао сам нешто што би се најприближније могло назвати осећањем одговорности. Пуки је случај да сам ушао баш у Алексиса Центрија. Да сам знао да он има жену и децу ушао бих у неког другог. Овако, сада не смем да га напустим!

— Зашто?

— Напуштајући га, понео бих и целокупан његов дух, емоције, све оно што сам асимиловао. Од њега би остало само тело, као празна лутка. Остао би жив, али какав би то живот био: без сећања, осећања? Смем ли то да учиним његовој породици која га толико воли и поштује?

— Разумем вас! Ви сте заиста добар човек и...

— Није моја заслуга! Неке особине сам стекао тек по уласку у Алексиса.

Изабраник

Џемс Кларк је већ почео да се пита да ли је добро учинио што се пријавио за тај чудни експеримент. Дигао би руке од свега и вратио би им паре, само да их није већ све страћио. Сада, кад се огромна сума већ истопила, чинило му се да се јефтино продао. Додуше, имао је обезбеђену егзистенцију, али му будућност није изгледала баш много ружичаста кад је морао да се обезбеђује кроз такве напорне вежбе којима га је подвргавао тај љубазни Алексис Центри.

Најтеже му је падало што га више нису пуштали ван зграде.

Откако су му тачно објаснили о чему се ради и шта се од њега очекује, више није смео да напусти зграду нити да било с ким долази у додир. Виђао је само Алексиса и још двојицу људи који као да су били глувонеми. Нису ни реч проговарали!

Прво му се свидела идеја да отпутује на ту планету и уђе у тело тог Алексиса које га је тамо чекало. Ни у једном моменту није посумњао да је све то о чему су му причали остварљиво. Знао је да не би узалуд бацали толики новац, а био је и довољно радознао да то искуша. Ако успе, утолико боље! Баш тај оптимизам био је пресудан при избору кандидата за експеримент. С обзиром на велику суму која је обећана, било је много интересената, а после свих тестова међу преосталом тројицом избор је пао баш на њега захваљујући том његовом бескрајном оптимизму.

Све је јасно

Иако није могао да схвати и повеже у целину све оно што су с њим чинили, трудио се да чини све најбоље што може и увежбава савесно и оно што му је изгледало потпуно бесмислено. Једног дана, сасвим изненада, осетио се као човек коме су после операције скинули завоје са очију. Одједном, све му је постало јасно, све оне детаље видео је повезане, осетио је да је коначно стекао ту нову способност о којој су му говорили. Сада је знао да је успео! Месеци упорних вежбања и подвргавања најчуднијим експериментима уродили су плодом. Осећао је да може да уради оно што се од њега очекује, да отпутује на тај Тренхијатрс! Чинило му се да то може да учини одмах, само...

Осећао се као човек који уме да вози аутомобил, али не може да уђе у њега јер нема кључ.

— Добићете кључ! — осетио је мисао која му је продрла у мозак.

То му се Алексис обраћао директно мислима.

— Па дајте ми га већ једном — одговорио је Џемс такође не отварајући уста.

— Можете да кренете кад год зажелите. Последњи импулс ћете одмах добити, али морам предходно да вас упозорим да се нећете моћи вратити у своје тело. Овде немамо могућности да га очувамо тако да буде употребљиво по вашем повратку. Зато ћете сами изабрати чије год хоћете. Немојте дуго остати, а чим се вратите, јавите нам се..

Чинило му се као да се мешкољи у својој постељи. У ствари, смештао се у Алексисово тело на Тенхијатрсу. Било му је несвично што га тако добро осећа, као добро скројено одело. Био је свестан тога да види, чује и још неколико ствари за које није могао да пронађе одговарајуће име. Било му је занимљиво што гледа и из себе и на себе истовремено. Привикавао се постепено на свој нови облик.

— На шта ли личим?

Дуго је тражио неко поређење, па се најзад задовољи најприближнијим: на траку са задебљањем на средини.

— Зашто се Фајхухиј није вратио? Како си ти доспео овамо?

Излучио је одговор:

— Допада му се на Марсу, остаће тамо, а мене је послао да настаним његово тело...

— Остајеш ли стално?

— Не знам — искрено одговори Џемс.

Савио је своје ивице преко средишњег задебљања и тако га заштитио од јаког сунца. Знао је некако да то треба да уради. Утонуо је у неку врсту дремежа, али врло свесног. У том дремежу знао је да га Алексис, или Фајхухиј, пожурује да се врати.

— Шта ћу на Марсу? Овде се тако пријатно осећам!

Сасвим се умотао својим крајевима.

Када их је развио и опружио се по тлу целом дужином, избаци одговор, мада га нико није питао:

— Остајем овде...!

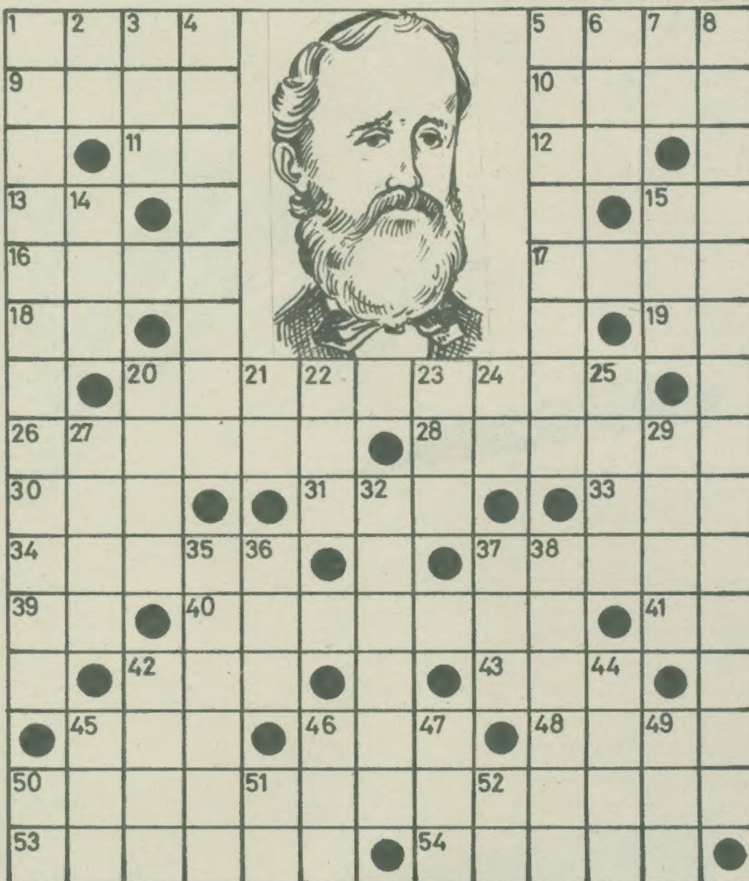
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Град на североистоку Енглеске, 5) град у Словенији, 9) арапски племенски поглавица, 10) слик, 11) неопходан зачин, 12) део коњског прибора, 13) хемијски знак за натријум, 15) река у Италији, 16) планински масив у Европи, 17) негве, 18) осмо и прво слово азбуке, 19) енглеска филмска глумица (Вивијен), 20) РОМАН КЊИЖЕВНИКА ПОД 8. УСПРАВНО, 26) енглески адмирал, победник код Трафалгара (Хорацио), 28) водена биљка, 30) име наше прве филмске глумице Рине, 31) шаховска фигура, 33) песма узвишеног садржаја, 34) наш композитор и диригент (Оскар), 37) окретање, 39) ауто-ознака за Бар, 40) посуда за чај, 41) хемијски знак за молибден, 42) староперсијски краљ, 43) део недеље, 45) ат, 46) лука у Израелу, 48) нахрањени, 50) РОМАН ПИСЦА ПОД 8. УСПРАВНО, 53) јужно воће, 54) папирна новчаница као средство плаћања у платном промету (франц.).

УСПРАВНО:

1) ПРИПОВЕТКА КЊИЖЕВНИКА ПОД 8. УСПРАВНО, 2) јединица за мерење отпора, 3) дивља звер, 4) совјетски велемајстор. 5) предак данашњег човека, 6) екипа, 7) интелект, 8) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАШЕГ КЊИЖЕВНИКА (види слику!), 14) аждаја, 15) стожер, 20) припадник неког друштва, 21) ауто-ознака за Добој, 22) стари Словен, 23) место у Македонији, северо-западно од Титовог Велеса, 24) домаће говече, 25) звер из породице куна, 27) лако испарљива течност, 29) име нашег глумца Чејвана, 32) прибор за писање, 35) осиње гнездо, 36) јужно воће, 37) скраћеница за: Организација америчких држава, 38) дивно, лепо, 42) народна игра, 44) планина у Македонији, 45) холивудска филмска глумица (Новак), 46) име Карењине, 47) врста папагаја, 49) наш књижевник (Ујевић), 50) ауто-ознака за Мурску Соботу, 51) иницијали презимена и имена нашег књижевника (Вели Јоже), 52) скраћеница за: аутономна покрајина.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) чешаљ, 6) струк, 11) утикач, 13) стража, 14) Вито, 15) врт, 17) клип, 18) ски, 19) Орион, 21) оне, 22) та, 23) брст, 24) ор, 26) ат, в, 27) плот, 28) прав, а, 30) опрез, 32) комбајн, 34) ред, 35) рана, 36) ља, 37) ан, 38) Санд, 39) гем, 40) охолост, 42) првак, д, 44) Сена, 45) село, а, 46) ББ, 48) од, 49) јато, 50) Об, 51) рак, 53) арома, 55) при, 56) Акра, 58) эда, 59) план, 60) наочит, 62) цртање, 64) Арсен, 65) савет.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ" Вукоје Булатовић
Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника" Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дин, полугодишња 88,00 дин, тромесечна 44, дин. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дин, полугодишња 176,00 дин, тромесечна 88,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ЧУДЕСНИ СВЕТОВИ

ПРИЧЕ И БАЈКЕ ВОЛТА ДИЗНИЈА

Овај комплет представља једну врсту енциклопедије најпознатијих Дизнијевих ликова. Комплет садржи четири велике књиге обогаћене илустрацијама у боји, штампане ћирилицом и латиницом.

СВЕТ МАШТЕ је књига у којој ће подједнако уживати и најмлађи и најстарији док читају дивне приче познате широм света: Пинокио, Снежана и седам патуљака, Дамбо, Бамби, Маза и Луња, Успавана лепотица и многе друге.

ПРИЧЕ ИЗ РАЗНИХ ЗЕМАЉА одвешће вас на пут у непознате земље са дражесним личностима какве су Мери Попинс, Петар Пан, Алиса и други.

СВЕТ НОВИХ ГРАНИЦА за оне који уживају у пустоловинама каубоја и Индијанаца, који воле велике јунаке, искушења, битке, пустоловине, Дивљи запад и далеке земље (Дејви Крокет, Робин Худ, Пол Ривер, Дивљи Сам, Зоро и други).

ТАЈНИ ЖИВОТ ЖИВОТИЊА прича о драматичним и узбудљивим истинама из животињског света са фотосима из филмова који ће вас одушевити и упознати са тајним животом животиња.

Књиге су луксузно повезане, с пластифицираним корицама и украсном поклон кутијом.

ЦЕНА КОМПЛЕТА износи 400.— дин

Комплет се може купити за готово или на отплату.

Купци из Београда могу подићи комплет у предузећу „ВУК КАРАЏИЋ", Краљевића Марка 9, сваког радног дана до 15 часова.

НАРУЏБЕНИЦА

ВУК КАРАЏИЋ, 11001 Београд, Краљевића Марка 9.

Овим НЕОПОЗИВО купујем комплет од 4 књиге ЧУДЕСНИ СВЕТОВИ ВОЛТА ДИЗНИЈА.

ЗА ГОТОВО — по повлашћеној цени од 320 дин. Уплату ћу извршити поштару приликом пријема пакета.

НА ОТПЛАТУ — по цени од 400 дин. за цео комплет, који ћу износ уплатити у 8 редовних месечних рата, по 50 дин. месечно, после пријема књига, рачуна и уплатница, почев од ________ 197___ године.

У случају спора признајем надлежност IV општинског суда у Београду.

Купац ______________________

Место и поштански број ______________________

Улица и број ______________________

Назив и адреса радне организације ______________________

Овера о запослењу

____

(печат и потпис овлашћеног лица)

Купац ______________________

Бр. л. к. ______________________

Издата од СУП-а ______________________

Поруџбеница се оверава само при куповини на отплату. Пензионери уместо овере прилажу одрезак чека од пензије.

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

НАУЧНИК СВЕТА

Пошто волим физику желела бих да ми нешто више кажеш о Исаку Њутну.

Евица из Пирота

Исак Њутн (1624-1727), енглески физичар, математичар и астроном, сматра се једним од највећих научника које је дало човечанство. Поставио је темеље класичној физици и вишој математици. Свака година његовог животописа испуњена је самопрегорним научним радом. Године 1665. открива биномни теорем да би нешто касније дошао до основе диференцијалног рачуна — флуксије. Интегрални рачун дуго времена представљао је његову преокупацију. Године 1666. утврђује закон гравитације. Постаје професор у колеџу Тринити и нешто касније управник државне ковнице новца. Ипак и даље, ради, поставља основе динамици и први уводи појам силе.

Његов немирни истраживачки дух не дозвољава му да се задржи само на „својим" научним дисциплинама. Резултати проучавања науке о звуку и у оптици доносе му, такође, признања. Њутн 1668. године израђује и први телескоп на свету на принципу конкавних огледала, који се и данас чува.

Година 1699. доноси му изузетно признање — Француска Академија именује га својим чланом, једним од осморице страних чланова. Главно дело му је „Математички принципи филозофије природе".

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Скупљам марке па бих се желео мењати са филателистима из ваше земље. За југословенске марке дајем марке са подручја Аустралије. **Mr. Steve Juranko, L. Glasgow st. Wodongo 3690, Vic Australia**

Дајем 1 плочу за 50 југословенских марака или 25 страних. Марке морају да буду различите. Заинтересовани нека наведу коју плочу желе. **Вукашин Милићевић, Брђанска 56, 11232 Рипањ**

Скупљам старе стрипове и желео бих да их имам што више. За стрипове дајем марке, разгледнице и значке. Дајем и моделе мини-аутомобила. **Jaroslav Müller, Engelsova 10 B, 920 01 Hlohovec, Czeshoslovakia**

Молим другове и другарице широм Југославије који скупљају салвете да ми се јаве. **Драгиша Стефановић, V-1 о. ш. „Душан Радоњић" 34304 Бања**

ЈЕДАН ДИНАР ВИШЕ!

Због повећаних трошкова око опремања и штампања „Политикин забавник" ће од следеће недеље бити за један динар скупљи — уместо 4 коштаће 5 динара! Истовремено (од броја 1254) штампаће се на повећаном броју страна — уместо досадашњих 56 имаће 60! Поред тога, цео лист ће од следеће недеље бити знатно богатији: читаоци ће у њему моћи да прочитају више рубрика и нових занимљивих тема. Повећава се и количина стрипа: већину досадашњих стрипова који су објављивани на једној боjеној страни (Паја Патак, Мики, Попај. . .) од сада ћемо давати на пола стране. Ови стрипови неће бити скраћивани већ само смањени како би на истој страни уместо једног могла да се нађу два стрипа.

Нова претплата за нашу земљу: годишња 220,00 динара, полугодишња 110,00 динара, тромесечна 55,00 динара. Уплате на текући рачун бр. 60801-601-822. Претплата за иностранство износи двоструко.

Годишње претплате у страној валути: DM. 64.—, Долара 25.—, Ff. 110.—, Šfr. 66.—, Škr. 106.—.

Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке, Београд, на девизни рачун 60811-620-292-32000-000-00054.

РЕДАКЦИЈА

ПОГЛЕД У СВЕМИР

Да ли је истина да је Маунт Паломар највећи телескоп на свету.

Предраг Радивојевић, Бечеј

У Калифорнији (САД) на планинском врху Маунт Паломару на 1870 метара надморске висине, налази се највећи телескоп на свету.

Купола висока 41 метар преко дана је затворена да би ноћу отворила свој широки процеп астрономима. Са огледала, чији пречник износи 508 см, пружа се поглед у свемир и допире до звезданих система удаљених и до две милијарде светлосних година. Овим највећим телескопом на свету могла би да се посматра упаљена свећа на удаљености од 30.000 км. Па ипак за покретање овог огромног телескопа довољан је електромотор јачине 60 вати.

Податак да је за транспортовање на Маунт Паломару био је изграђен посебан друм довољно сведочи о величини телескопа чија тежина износи 500 тона.

WALT DISNEY
МИКИ

ТО ЈЕ ДОБРА ИДЕЈА!
НЕДЕЉА ОЗЕЛЕЊАВАЊА „ЗАСАДИ ЈЕДНО ДРВО"

КАКВО ДРВО МИ ДА ЗАСАДИМО, МИЋО?

ПА НЕКО НА КОЈЕ МОЖЕ ДА СЕ ЗАВЕЖЕ ЉУЉАШКА!

ТИ ВЕЋ ПРИОНУО НА ПОС'О, ШИЉО?
АХА!
Copyright © 1975
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

И КАД ГРАНЕ ПРОЛЕЋЕ... УМЕСТО ЛИШЋА НА ЊЕМУ ЋЕ БИТИ ПАРЕ... НОВЧАНИЦЕ!
ДРВО С ПАРАМА?

АХА! КУПИО САМ ГА ОД ЈЕДНЕ ПРОРОЧИЦЕ!
НАШЛА ДА ПРЕВАРИ ТЕБЕ НАИВНОГ!
ЦАНГРР

АУУ! ПАРЕ КОЈЕ САМ ЗАКОП'О ПРЕ ТРИ ГОДИНЕ ПА ПОТПУНО ЗАБОРАВИО!
?

ВИДИШ ДА МЕ НИЈЕ ПРЕВАРИЛА...
Distributed by King Features Syndicate.

ИПАК МИ ЈЕ ДРВО ДОНЕЛО ПАРЕ... ЧАК НИСАМ МОР'О ДА ЧЕКАМ ДО ПРОЛЕЋА!

